

Frøy Roselind Slettemark Westbye

Den organiserte idretten og minoritetsjenters deltakelse

En kvalitativ studie av den organiserte idrettens rolle som integrasjonsarena for jenter med minoritetsbakgrunn.

Masteroppgave i idrettsvitenskap
Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2016

Sammendrag

Denne studien er en kvalitativ studie som angår den organiserte idretten som integrasjonsarena, hvilke barrierer som eksisterer for at den skal fungere optimalt og hva som kan gjøres for å styrke den. Studien er gjennomført med klubbledere og minoritetsjenter i tre idrettsklubber i Oslo-området som informanter. I tillegg til et idretts sosiologisk perspektiv som er det dominerende teorigrunnlaget, benyttes også Bourdieus maktperspektiv og Foucaults diskursperspektiv i drøftingen.

Funn i studien viser at idretten kan fungere som en god integrasjonsarena. Studien viser også at arenaen vil kunne styrkes gjennom tilgang på flere lokale rollemodeller.

Idretten som integrasjonsarena berører en rekke forhold både i samfunnet og i privatlivet. Det er derfor også en rekke barrierer for at den skal kunne fungere optimalt. Studien viser dette i forhold knyttet til skole, bydel og lokalpolitikk, trossamfunn, familie, idrettsorganisasjonene og klubbene selv, i tillegg til kultur og kjønn.

I tråd med de mange barrierene er det tilsvarende mange tiltak som kan iverksettes for å styrke idretten som integrasjonsarena. Det nevnes ytre forhold som politikk og økonomi, men fokus er størst på nære faktorer som miljøet i klubben, personlig kommunikasjon, nærhet i bydelen og utdanning av egne ledere og trenere blant minoritetsungdommene. Det framkommer ingen klare forslag til å bygge bro over den store kulturkløften som følger av at mange familier ikke ønsker at deres jenter skal drive med idrett.

Ytterligere forskning på det store og brede temaet ”organisert idrett som integrasjonsarena” vil kunne omfatte et utall problemstillinger innen sosiologi, kulturfag, politikk, organisasjonsteori, markedsføring av non-profit organisasjoner og andre - alle temaene med ”idrett” som faglig innretning.

Innhold

Sammendrag.....	2
Forord.....	6
1.0 Innledning	7
1.1 Valg av tema	8
1.2 Problemstilling.....	8
1.3 Oppgavens struktur	9
2.0 Bakgrunn	10
2.1 Integrasjonspolitikken i endring.....	10
2.2 Politiske tiltak.....	10
2.2.1 Den organiserte idrettens ambisjon.....	11
2.2.2 Storbyprosjektet	12
2.2.3 Inkludering i idrettslag	12
2.3 ”Kom igjen jenter!”.....	13
3.0 Tidligere forskning.....	15
3.1 Minoritetsjenter og idrettsdeltakelse	15
3.2 Inkludering og deltakelse	18
3.2.1 Naturlig integrering.....	18
3.3 Barrierer for deltakelse.....	19
3.3.1 Kroppskulturer	20
3.3.2 Det islamske segregasjonsidealet.....	20
3.3.3 Identitetsdanning.....	21
3.4 Oppsummering.....	22
4.0 Teori.....	23
4.1 Integrasjon.....	23
4.1.1 Innledning	23
4.1.2 Integrering - assimilering - segregering	24

4.1.3 Idrett og integrasjon	25
4.1.4 Kulturelt mangfold	26
4.2 Kjønn	28
4.2.1 ”Institutional reflexivity”	28
4.2.2 “Doing Gender”	30
4.2.3 ”Un-doing Gender”	31
4.2.4 Kjønn som habitus.....	31
4.3 Makt	32
4.3.1 Bourdieu	32
4.3.2 Foucault.....	33
5.0 Metode.....	35
5.1 Innledning	35
5.1.1 Valg av metode	35
5.1.2 Forskernes forforståelse	35
5.1.3 Min forforståelse	36
5.2 Spaning.....	36
5.3 Utvalget	37
5.3.1 Klubbene	38
5.4 Intervju-tilnærming	41
5.4.1 Intervjuguide	41
5.4.2 Prøveintervjuet	42
5.4.3 Gjennomføringen av intervjuene.....	42
5.5 Analyse og bearbeiding av datamaterialet	42
5.5.1 Transkriberingen	43
5.5.2 Koding og kategorisering.....	43
5.6 Kvalitet i studien	44
5.6.1 Oppgavens begrensning – validitet og reliabilitet.....	44

5.7 Ethiske dilemmaer.....	45
6.0 Resultater og analyse.....	47
6.1. Idretten som integrasjonsarena.....	47
6.1.1 Ledernes perspektiv	48
6.1.2 Minoritetsjentenes perspektiv	49
6.2 Kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller	51
6.2.1 Ledernes perspektiv	51
6.2.2 Minoritetsjentenes perspektiv	55
6.3 Rekruttering og tiltak.....	60
6.3.1 Ledernes perspektiv	60
6.3.2 Minoritetsjentenes perspektiv	66
6.4 Styrking av idrett som integrasjonsarena	71
6.4.1 Ledernes perspektiv	72
6.4.2 Minoritetsjentenes perspektiv	76
7.0 Drøfting.....	80
7.1 Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten den organiserte idretten som en integrasjonsarena?	80
7.2 Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten barrierer for minoritetsjenters idrettsdeltakelse?	82
7.3 Hva mener klubbledere og minoritetsjenter i idretten at klubbene best kan gjøre for å rekruttere flere minoritetsjenter til den organiserte idretten?	85
7.4 Sideblikk på problemstillingen – Foucault og Bourdieu.....	90
8.0 Oppsummering og konklusjon	93
8.1 Studiens begrensninger og videre forskning	94
Referanser	95
Vedlegg	100

Forord

I min bacheloroppgave på Norges idrettshøgskole skrev jeg om hvorfor jenter med minoritetsbakgrunn ofte faller utenfor den norske organiserte idretten, og jeg fokuserte blant annet på foreldrenes manglende engasjement som en hovedårsak til dette.

I denne masteroppgaven ønsket jeg å holde fast på temaet ”jenter med minoritetsbakgrunn og den organiserte idretten”. Men denne gangen ønsker jeg å gå videre inn på hva som faktisk er situasjonen i idrettslagene, hva som gjøres for å styrke den organiserte idretten som arena for økt integrasjon, hvordan jentene selv opplever klubbenes tiltak og hvordan dette arbeidet kan styrkes.

Arbeidet med oppgaven har gitt meg en dypere forståelse av idretten som en integreringsarena. Jeg har fått muligheten til å fordype meg i interessant teori, noe som jeg er veldig takknemlig for. Jeg har mange mennesker å takke for at denne oppgaven nå er dratt i havn. Først og fremst vil jeg takke mine informanter som har delt sine erfaringer, synspunkter og kunnskap med meg. Uten dem ville aldri dette prosjektet ha blitt gjennomført. Videre vil jeg takke min veileder Åse Strandbu for støtte, gode råd og konstruktiv tilbakemelding.

Til slutt en hjertelig takk til min familie, kjæreste og venner for å ha bistått meg på denne reisen fylt med mange oppturer og nedturer. Deres fantastiske støtte gjennom en tøff tid har vært en forutsetning for at jeg har kommet i mål.

Frøy Roselind Slettemark Westbye

Oslo, november 2016

1.0 Innledning

Norge har hatt en jevnt økende innvandring som har kommet i bølger fra 1960-tallet. En ny bølge er vi vitne til i dag med flyktningsstrømmer til Europa. Flere politikere og samfunnsvitere mener at Norge nå står overfor den største innvandringspolitiske utfordringen i landets historie. I takt med økt innvandring har temaet integrering blitt stadig viktigere i utviklingen av det norske samfunnet. Frivillig sektor, herunder idrettssektoren, framheves ofte som en viktig arena for integrering av innvandrergrupper. Både i St.meld.nr 41 (1991-1992) *Om idretten. Folkebevegelse og folkeforlystelse* og i St.meld.nr. 14 (1999-2000) *Idrettslivet i endring. Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet* ble prinsippet fra 1970-tallet ”idrett for alle” virkelig satt på agendaen.

Idretten er en viktig del av den norske kulturen, og debatten om minoriteters deltakelse i organisert idrett er derfor stadig aktuell. Dette understrekes av at mange med innvandrerbakgrunn nå har oppholdt seg i Norge over relativt lang tid, og at situasjonen i verden tilsier at tilstrømmingen av flyktninger og asylsøkere også vil forbli høyt i fremtiden. Det er derfor all grunn til å se nærmere på hvordan organisert idrett faktisk fungerer som integrasjonsarena, og hva som eventuelt bør/kan gjøres for å styrke dette området.

Minoritetsjenter har i de fleste tilfeller bakgrunn i kulturer der forholdene mellom kjønn er annerledes enn i Norge. Diskriminering og eksklusjon av kvinner fra blant annet idretten, henger fortsatt igjen i mange land. Den som besitter definisjonsmakten av dette temaet bestemmer hva slags aktiviteter som er sett på som feminine, og hvilke som er sett på som maskuline.

Rammen for min studie, minoritetsjentes deltakelse i organisert idrett, er derfor særs aktuell. Dersom det frafallet vi nå ser ikke tas på alvor, risikerer vi at vi får en gruppe jenter og kvinner som ikke får ta del i alle sider av samfunnet vårt. Dette kan igjen føre til at deres livskvalitet svekkes.

1.1 Valg av tema

Det finnes etter hvert en del forskning rundt minoritetsjenter og idrett. Det som derimot mangler er studier av hvilke tiltak som finnes i idrettsklubbene, hvilke tiltak som faktisk blir iverksatt, og hvilke tiltak som fortsatt bør iverksettes for å øke andelen minoritetsjenter i den norske organiserte idretten.

Jeg håper derfor at mitt bidrag gjennom denne studien kan få betydning for idrettsklubbenes praksis. Ved å få fram årsaker til lav deltakelse fra jenter med minoritetsbakgrunn, og finne eksempler på tiltak som viser seg å fungere positivt, håper jeg at klubbene vil kunne lære av hverandre og se hva som fungerer, og eventuelt hva som ikke fungerer.

Det kan være grunn til å anta at forhold som bidrar til at idretten oppleves som en lukket arena, også kan gjelde for andre typisk norske frivillighetsarenaer. Jeg håper derfor at min studie kan ha allmenn interesse på flere områder, ikke bare blant idrettsinteresserte.

1.2 Problemstilling

Formålet med studien er tredelt. For det første å undersøke hvordan et utvalg idrettsklubber arbeider med problemstillingen rundt minoritetsjenter som medlemmer i klubbene. For det andre hvordan minoritetsjentene selv føler seg imøtekommet og ivaretatt, og for det tredje hva som synes aktuelt å foreslå for å styrke den organiserte idretten som integrasjonsarena for minoritetsjenter.

Til gjennomføring av mitt prosjekt har jeg formulert følgende problemstilling:

Hva er status for den organiserte idretten som integrasjonsarena for jenter med minoritetsbakgrunn, og hvilke tiltak kan iverksettes for å styrke denne?

Ut fra problemstillingen har jeg formulert tre forskningsspørsmål som jeg vil undersøke klubbene og minoritetsjentenes opplevelse av, og som jeg vil benytte i min avsluttende drøfting sammen med tidligere forskning og teori:

1. Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten den organiserte idretten som en integrasjonsarena?

2. Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten barrierer for minoritetsjenters idrettsdeltakelse?
3. Hva mener klubbledere og minoritetsjenter i idretten kan gjøres for å øke andelen minoritetsjenter i den organiserte idretten?

Jeg har ønsket å studere et antall klubber i Oslo-området, hvor jeg antok at problemstillingen var relevant ut fra befolkningssammensetningen i området rundt klubbene. Jeg antok at disse klubbene hadde reflekterte synspunkter på temaet og hadde et ønske om å bidra til at idretten kan bli en bedre plattform for integrering. For å velge klubber og sikre meg relevante informanter henvendte jeg meg til Oslo idrettskrets. Her fikk jeg gode råd og en oversikt over klubber som tilbyr aktivitetstilbud med støtte fra ordningen ”inkludering i idrettslag 2015”, i regi av kulturdepartementet. ”Inkludering i idrettslag” er en tilskuddsordning som gir klubbene mulighet til å tilby gratis idrettsaktiviteter. Jeg vil gå nærmere inn på denne ordningen i kapittel 2.

1.3 Oppgavens struktur

Studien er organisert i 8 kapitler. Første kapittel omhandler studiens problemstilling, formål og struktur. I kapittel 2 gjøres det rede for bakgrunnen for studien. Kapitlet tar for seg rapporter og diverse fakta omkring minoritetsjenters deltakelse i organisert idrett, samt politiske planer og tiltak som har vært iverksatt. Kapittel 3 er viet tidligere forskning, hvor det blir gjort rede for tidligere studier rundt minoritetsjenters deltakelse, inkludering, barrierer, identitetsdanning og sosialisering. Det teoretiske rammeverket i kapittel 4 er basert på sosiologisk teori rundt integrasjon, kjønn og makt. I kapittel 5 redegjør jeg for det metodiske opplegget for min undersøkelse og gjennomføringen av denne, før jeg gjennomgår og systematiserer resultatene fra intervjuene i kapittel 6. I kapittel 7 drøfter jeg mine resultater i lys av forskningsspørsmålene, tidligere forskning og teori. Avslutningsvis i kapittel 8 oppsummeres og konkluderes studien.

2.0 Bakgrunn

Dette kapitlet tar for seg en gjennomgang av de mest sentrale offentlige og idrettspolitiske dokumentene, utredningene og stortingsmeldingene som er relevante for studien. Hensikten med kapitlet er å vise fram hvordan offentlige myndigheter og idretten har uttalt seg rundt minoritetsjentes lave deltakelse, og hvilke mål de har satt seg for å bedre dette. Innledningsvis vil jeg imidlertid sette temaet mitt i litt større perspektiv med en kort henvisning til integrasjonspolitikken utvikling.

2.1 Integrasjonspolitikken i endring

Samfunnsmessig integrasjon av nye minoriteter har gradvis blitt et politisk mål. Det har økt debatten om *hva* integrasjon innebærer, og *hvordan* det skal foregå. Virkeligheten har, på begynnelsen av det 21. århundret, innhentet integrasjonsbegrepet på nye måter. Erkjennelsen av at innvandrere (med stor variasjon) må sies å være marginalisert på flere viktige samfunnsområder, har brakt spørsmålet om hvordan sivilsamfunnet kan bidra i integrasjon.

2.2 Politiske tiltak

I diverse stortingsmeldinger får idretten en viktig rolle. Av tiltakene som er iverksatt for å øke rekrutteringen av minoritetsungdom til den norske organiserte idretten er nok «Storbyprosjektet» det største og mest omfattende. I tillegg har fokuset på ”idrett for alle” stått sentralt i flere av stortingsmeldingene, samt i de idrettspolitiske dokumentene.

I St.meld. nr. 41 (1991-1992) betones ”idrett for alle” som et visjonært og langsiktig mål. Kulturdepartementet bevilget store summer til aktivitetstiltak, hvor målgruppen primært var ungdom og innvandrerkvinner. Dette lyktes de med blant barn og unge, og det ble økt rekruttering til klubber og lag.

I St.meld. nr. 14 (1999-2000) blir ordningen om økonomisk støtte videreført fra St.meld. nr. 41 (1991-1992). Navnet ble endret til: ”Tilskuddsordning for fysisk aktivitet og sosial integrasjon - idretten som samarbeidspart”.

Videre ble den igjen endret i 2005 hvor unge med minoritetsbakgrunn ble definert som hovedmålgruppe. Denne endringen innebar blant annet støtte til familier med lav betalingsevne, og spesielle tiltak ble rettet mot innvandrereforeldre. Evaluering viste at denne støtteordningen var vellykket, fordi byer med ordningen ble bedre på integrering.

2.2.1 Den organiserte idrettens ambisjon

Et idrettspolitisk dokument fungerer som et planverk for det organiserte idretts-Norge, og har som mål å synliggjøre norsk idretts visjon og formål¹. Idrettspolitisk dokument fra 2007-2009 hadde som mål at idretten skulle bli mer åpen og inkluderende. Idretten skulle ha integrering, inkludering og likestilling i fokus. Ved en slik tilnærming ønsket idretten å gi flere barn, ungdom og voksne et bedre tilbud. I tillegg ville idretten prioritere grupper som ikke fant seg godt nok til rette i idrettslagene og vise respekt for menneskeverdet. Til slutt var det viktig å øke det frivillige engasjementet og den lokale verdiskapingen.

I idrettspolitisk dokument fra 2011-2015 var målet å øke deltakelsen av underrepresenterte grupper, slik at deltakelsen på en god måte gjenspeilte mangfoldet i samfunnet. Fokuset var på at alle skulle føle seg velkomne og trygge i idrettslagene og alle forhold som begrenset enkelte gruppers deltakelse fjernes. I tillegg skulle det etableres nulltoleranse for trakassering og diskriminering uavhengig av kjønn, etnisitet, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming.

Videre skulle norsk idrett arbeide for at en større del av innvandrerbefolkningen ville delta i organisert idrett, ved å etablere et samarbeid med innvandrersorganisasjoner og offentlige instanser som arbeider med integrering. I tillegg fortsette å fokusere på å få økt tilskudd til dette målrettede arbeidet og bidra til at nyetablerte idretter skulle få gode utviklingsmuligheter.

I idrettspolitisk dokument fra 2015-2019 understrekes det at idretten er opptatt av å speile mangfoldet i samfunnet, gjennom blant annet å arbeide for å øke antall medlemmer med ulik etnisk bakgrunn.

¹ <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/idrettspolitisk-dokument-2015-2019/>

NIF har vedtatt i sitt planverk at alle mennesker skal gis muligheten til å bedrive idrett ut fra egne ønsker og behov, og det uten å bli utsatt for noen form for forskjellsbehandling.

2.2.2 Storbyprosjektet

”Storbyprosjektet for idrettsformål” som var initiativets fulle navn fikk 35 millioner kroner av Kulturdepartementet i 1993 til å sette i gang aktivitetstiltak uten konkurransepreg for uorganiserte vanskeligstilte barn og unge. Dette gjaldt også for innvandrerkvinner i visse områder av storbyene i Norge. Evalueringer i ettertid har vist at man blant annet i Oslo lyktes med å skape større oppslutning om aktivitetstiltak blant barn og unge. I følge evalueringsrapporten som ble ført i pennen av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) viser erfaringene fra prosjektet at også samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner gir et godt utgangspunkt for denne typen rekrutteringsarbeid. I 2001 ble prosjektet omdøpt til ”Tilskuddsordningen for fysisk aktivitet og sosial integrasjon – idretten som samarbeidspart”. Navneendringen understreket formålet om aktivisering og sosialisering av de som falt utenfor den organiserte idretten. Med endringen ble også programmet videreutviklet til å gjelde flere storbyer som Tromsø og Kristiansand.

Storbyprosjektet var den mest omfattende statlige satsningen hvor intensjonen var å gi en større del av befolkningen i de største byene mulighet til å drive idrett. En forløper til storbyprosjektet var ”Fargerik idrett” fra 1990, hvor formålet var å få med flere innvandrere i norsk idrett.

2.2.3 Inkludering i idrettslag

”Inkludering i idrettslag” er en tilskuddsordning som har sin opprinnelse i Storbyprosjektet fra 1993. Målet med tilskuddsordningen er å bidra til økt deltakelse blant barn og unge med minoritetsbakgrunn, der spesielt jentene står i fokus. For å klare dette er hensikten å motvirke kulturelle og økonomiske barrierer, som kan hindre deltakelse. Det er også et mål å øke engasjementet fra foreldrene til målgruppen. Fra 2016 er Norges idrettsforbund tildelt 13,5 millioner kroner til arbeidet med denne tilskuddsordningen².

² <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering-i-idrettslag/Tilskuddsordningen/>

2.3 ”Kom igjen jenter!”

I løpet av høsten 2013 ble det nedsatt et statlig utvalg, hvor blant annet tidligere generalsekretær i Oslo idrettskrets (OIK), Ingrid Tollånes, deltok. Dette utvalget fikk i oppgave å utvikle en rapport hvor hovedbudskapet handlet om å formidle til kulturministeren at man måtte få flere jenter med minoritetsbakgrunn inn i idretten, og at dette måtte prioriteres høyere på den idrettspolitiske dagsordenen. Denne rapporten ble kalt ”Kom igjen jenter!” og ble lagt fram av Kulturdepartementet 1. april 2014. Utvalget hadde som hensikt å skape debatt både innenfor og utenfor idretten. I tillegg ville de sette fokus på utfordringene mange minoritetsjenter møter når de ønsker å delta på lik linje med sine etnisk norske venner, noe som er svært viktig for inkluderingsarbeidet.

Utvalget ønsket klarere rammer og at kriteriene for ordningen burde gjøres tydeligere for å få en mer målrettet satsing. Til slutt mente de at forskning rundt minoritetsjentes idrettsdeltakelse måtte prioriteres. Å få økt kunnskap om minoritetsjentes forhold til idrett og fysisk aktivitet var essensielt. Dette var en av grunnene til at jeg fant det interessant å velge dette som tema for min studie.

Oslo idrettskrets (OIK) sa seg enig med budskapet fra rapporten ”Kom igjen jenter!”. I tillegg mente de at ordningen måtte bli kjent i enda større omfang for å få med flere minoritetsjenter i idretten. OIK påpekte at det er viktig å knytte kontakt med organisasjoner som har innvandrejenter og kvinner som målgruppe, slik at de kan fremme idrett som en inkluderingsarena. Ved å få et samarbeid med andre aktuelle etater i Oslo kommune mente OIK at man kan nå enda flere.

OIK mottok i 2014 to millioner kroner i støtte til storbyarbeidet (OIK, 2014). Det viser en rapport framstilt av OIK selv. Tilskuddet skulle brukes på tiltak rettet mot barn og ungdom med minoritetsbakgrunn. Tiltakene var ment for å fokusere på jentene, samt barn og ungdom fra familier med lite ressurser og lav betalingsevne.

OIK gjør rede for mange av utfordringene samfunnet står overfor når det kommer til integrering. Den peker blant annet på hvilken rolle kultur - og tradisjonsforskjeller har å si for deltakelsen til minoritetsungdom i den norske organiserte idretten.

I følge OIK er det mange minoritetsspråklige familier som ikke kjenner til den norske kulturen og tradisjonen med frivillighetsbasert idrett. Idretten spiller en viktig rolle i

integreringsarbeidet, og er derfor nødt til å tilpasse sine aktiviteter for å treffe målgruppen. En annen utfordring rapporten viser til er at det også er vanskelig å nå fram med informasjon til målgruppen om hvilke aktiviteter som faktisk tilbys.

OIK mener videre at å utdanne ungdommen selv til å bli instruktører er nøkkelen til økt deltakelse, og at det vil styrke kunnskapen om ordningen.

I tillegg ønsker OIK å utvide ordningen i utsatte bydeler i Oslo med 10% fordi de ikke lykkes med å få flere idrettslag i disse bydelene til å søke om støtte.

OIK vil at idrettslag som mottar midler fra ordningen skal fokuserer spesielt på hvordan nye deltakere tas i mot. De mener at det kreves litt ekstra for at de som naturlig ikke tar del i idretten skal trives, og for at de skal ha et ønske om å komme tilbake. Derfor har jeg i min studie vært ute etter også å intervjuer minoritetsjentene selv, for å få greie på hvordan de føler seg ivaretatt og møtt av klubbene.

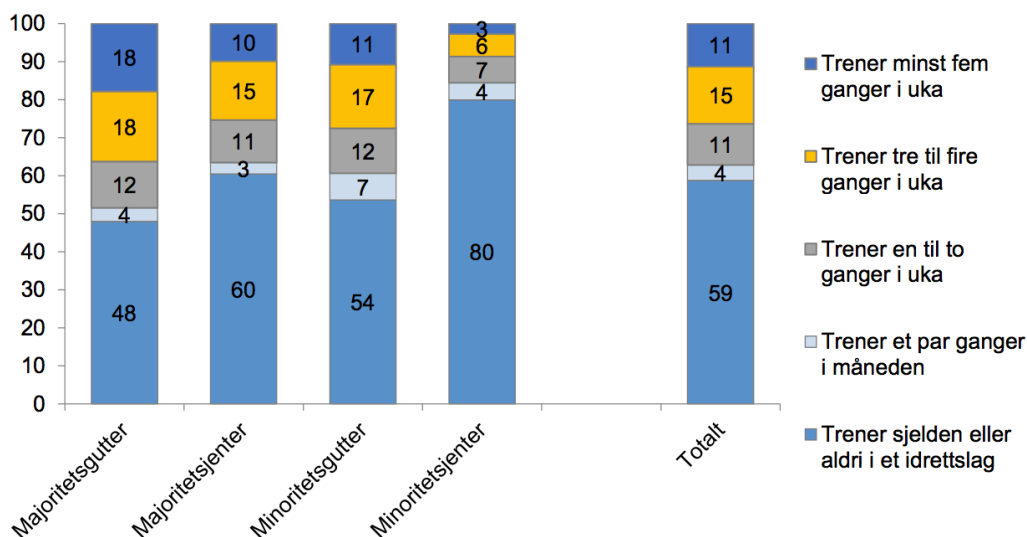
3.0 Tidligere forskning

Dette kapitlet har til hensikt å kartlegge tidligere studier som er gjort på feltet. Innledningsvis gjennomgås forskning som er gjort omkring minoritetsjenters idrettsdeltakelse. Deretter presenteres tidligere forskning rundt inkludering og deltakelse, hvor blant annet ideen om ”naturlig integrering” introduseres (Andersson, 2008). Kapitlet fortsetter med å se på hva som framkommer i den tidligere forskningen som barrierer for den lave deltakelsen, for så å avslutte med identitetsdanning og sosialisering.

3.1 Minoritetsjenter og idrettsdeltakelse

Temaet minoritetsjenters manglende deltakelse i idretten er behandlet i en rekke nasjonale og internasjonale artikler og rapporter gjennom de siste ti årene. Den ferskeste rapporten jeg finner mest interessant for min studie er rapporten ”Ungdom og idrett i Oslo” (Ødegård, Bakken & Strandbu, 2016). I rapporten presenteres en bred oversikt over Oslo-ungdoms treningsaktiviteter i organisert og i uorganisert form. Rapporten baserer seg på undersøkelsene ”Ung i Oslo” 1996, 2006 og 2015. ”Ung i Oslo” i 2015 omfatter nærmere 24 163 Oslo-ungdommer i alderen 13-19 år og er den største ungdomsundersøkelsen som noen gang har vært gjennomført i Norge. I undersøkelsene i 1996 og 2006 var andelen minoritetsbakgrunn henholdsvis 21,5 % og 28,5 %. I 2015 utgjorde andelen 33,7 %. Dette viser at andelen minoritetsungdom har økt med omlag 12 % i løpet av de siste 20 år. Den økende minoritetsandelen i undersøkelsen er nok et tegn på det nye flerkulturelle Norge. Minoritetsbakgrunn er i denne rapporten definert som ungdommer med to utenlandsfødte foreldre (Ødegård, Bakken & Strandbu, 2016). Dette er en utbredt definisjon også i tilsvarende forskning.

Undersøkelsen viser blant annet en grafisk framstilling av treningsvaner i idrettslag blant majoritets- og minoritetsungdom i Oslo:

Figur 1

Figur 1 er hentet fra rapporten «Ungdom og idrett i Oslo» (Ødegård, Bakken & Strandbu, 2016). Figuren viser hvor ofte majoritets- og minoritetsungdom trener i et idrettslag. Som vi kan se av figuren, er det forskjeller basert på kjønn. Men de største forskjellene ser man først dersom man kombinerer kjønn med innvandringsbakgrunn. Ta for eksempel gruppen som oppgir at de sjelden eller aldri trener i idrettslag. Sammenlikner man majoritetsgutter, som er gruppen med høyest andel aktive, med minoritetsjentene, finner vi en forskjell i deltakelse på omlag 32 prosent poeng. Blant gutter med minoritetsbakgrunn er det over dobbelt så mange som oppgir at de minst trener et par ganger i måneden, sammenliknet med minoritetsjentene. Andelen minoritetsjenter som deltar aktivt i organisert idrett er ifølge figuren halvparten av tilsvarende gruppe majoritetsjenter.

En landsrepresentativt studie kalt "Ungdom og trening, endring over tid og sosiale skillelinjer" (Seippel, Strandbu og Sletten, 2011) forteller også om underrepresentasjonen av jenter med minoritetsbakgrunn. Studien som har deltakere fra hele landet og dekker et aldersspenn fra 13-18 år, viser at hele 42 prosent av jentene med majoritetsbakgrunn oppga at de hadde trent i et idrettslag siste uke, mot 23 prosent av jenter med minoritetsbakgrunn.

I sin studie "Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo" konkluderer også Friberg (2005) med at det blant 15-17 åringer i Oslo var store forskjeller i deltakelse mellom minoritets- og majoritetsungdom, og dette gjaldt spesielt for jenter med minoritetsbakgrunn. Mangel på motivasjon blir ofte brukt som en av forklaringene på hvorfor minoritetsjentene ikke deltar på lik linje som majoritetsjentene i den norske organiserte idretten. Det som derfor er et påfallende funn i denne studien er at interessen og motivasjonen for å bli med i et idrettslag blant minoritetsjentene som ble spurt var stor. Hele 93,3% av de pakistanske jentene hadde lyst til å delta i en aktivitet som de på det forespurte tidspunktet ikke var med på. Friberg konkluderer derfor med at mangel på motivasjon ikke er en barriere for å delta. Han peker derimot på tre andre barrierer: Økonomiske og kulturelle ressurser, hvor åpne og inkluderende organisasjonene er og til slutt kulturelle betingede egenskaper blant de ulike minoritetsgruppene. Jeg vil komme tilbake til diskusjon av disse barrierene senere i studien.

I artikkelen "Minoritetsjenter i idretten – status og utfordringer" (Walseth, 2011) konstaterer Kristin Walseth tallenes tydelige tale - jenter med minoritetsbakgrunn er klart underrepresentert i den norske organiserte idretten.

Walseth trekker fram at det er store forskjeller blant minoritetsjentenes deltakelse når det kommer til opprinnelsesland. For jenter som stammer fra tradisjonelt muslimske land som Pakistan og Irak er deltakelsen på under 10 prosent, mens blant jenter fra det tidligere Jugoslavia er det over 35 prosent som deltar i organisert idrett. Walseth bruker i sin artikkel, i likhet med Strandbu (2006), tallmateriale hentet fra "Ung i Oslo" 2006 (Strandbu og Bakken, 2007). Hun henter også teoretiske perspektiver fra både sin egen og Strandbus doktoravhandling på området. Walseth mener det er viktig å fokusere på at mange av minoritetsjentenes motforestillinger angående den organiserte idretten også kan finnes igjen blant majoritetsjentene, for eksempel grunnet kroppskomplekser og frykt for prestasjonskulturen. I tillegg krever det å delta i organisert idrett ofte en innsats fra andre enn utøveren selv. Idrettslagene er avhengige av at foreldre kan stille med penger og tid. Dette kan ofte bli en utfordring både for minoritets- og majoritetsfamilier som sliter med å få hjulene til å gå rundt.

Walseth fokuserer spesielt på minoritetsjenter med muslimsk tilhørighet og mener at idrett er en viktig bidragsyter i identitetsutdanning og utvikling av sosial kapital. I sin

artikkel ”Sport within Muslim organizations in Norway: ethnic segregated activities as arena for integration” (Walseth, 2015) poengterer hun at det er mulig å være godt integrert og muslim på samme tid. Dette kaller hun å være ”norsk muslim”.

3.2 Inkludering og deltakelse

Artikkelen ”Inkludering av ungdom med minoritetsbakgrunn i NIF-organisert idrett” (Sisjord, Fasting, Sand, 2011) setter søkelyset mot det arbeidet som gjøres for å inkludere ungdom med minoritetsbakgrunn på de ulike nivåene innen NIF. Her greies det ut om innsatsen til særforbund, idrettskretser og enkelte idrettsklubber. Studien er bygget på kvalitativ forskning og det har blitt gjort intervjuer med representanter fra de ulike nivåene i NIF hierarkiet. I tillegg benytter forfatterne statistikk og resultater fra en rekke ungdomsundersøkelser, som for eksempel ”Ung i Norge” (1992, 2002 og 2010). Dataene fra disse studiene brukes som grunnlag for påstanden om at ikke-etnisk norske i mindre grad enn etnisk norske barn deltar i organisert idrett. Forfatterne nevner flere mulige årsaker til denne skjevheten. Blant disse finner vi sosioøkonomiske forhold og kulturelle forklaringer, som for eksempel religion. Disse årsakene vil bli drøftet inngående senere i oppgaven.

3.2.1 Naturlig integrering

Artikkelen til Sisjord, Fasting og Sand (Sisjord, Fasting, Sand, 2011) trekker også fram en studie av norsk toppidrett gjort av Mette Andersson (Andersson, 2008). Studien som konsentrerer seg om idrettene friidrett, fotball og basket introduserer et interessant begrep som mange mener det er verdt å se nærmere på. Under sine intervjuer med klubber og kretser underlagt Friidrettsforbundet henviser Andersson ofte til ”naturlig integrering”. Naturlig integrering forekommer når det ikke foreligger noe nasjonalt eller internasjonalt regelverk vedrørende rasisme og diskriminering. Altså hevdes det at ledere i friidretten tenker at det foregår en slags naturlig integreringsprosess som bidrar til at mennesker med ulik etnisk bakgrunn finner sin plass av seg selv og med andre. Blant særforbundene tilknyttet Norges idrettsforbund mener Sisjord, Fasting og Sand at tematikken knyttet til ikke vestlige minoriteter, får lite oppmerksomhet. 14 av særforbundene som er intervjuet i forbindelse med artikkelen oppgir at de ikke har noen uttalt politikk på området. Enkelte av disse hevder å kjenne til tiltak på klubbnivå, samt muligheter for å kunne søke støtte til slike tiltak, uten at de har benyttet seg av dette.

Artikkelen fremmer et inntrykk av at integrering vies lite eller ingen oppmerksomhet, heller ikke i idrettskretsene. Problemstillingen blir ifølge forfatterne ofte oppfattet som et storbyfenomen, og en problemstilling som kun de større idrettskretsene må forholde seg til. Av de intervjuede idrettskretsene var det kun de med nedslagsfelt i større byer som kunne vise til konkrete erfaringer fra integreringsprosjekter.

Blant idrettsklubbene som deltok i undersøkelsen tegner det seg et klart bilde. De som har erfaring med integrering av ikke-vestlig etnisk ungdom faller inn under tre kategorier:

1. Lag med utøvere fra asylmottak.
2. Idrettslag som har tilbud finansiert gjennom tilskuddsordningen ”Inkludering i idrettslag”.
3. Lag hvor utøvere er ”naturlig integrert”.

Erfaringene fra idrettslagene som rekrutterte medlemmer fra de lokale asylmottakene, dreide seg ofte om økonomi og praktiske utfordringer rundt den frivillige innsatsen i lagledelse/støtteapparat. Lagene som mottok støttemidler fra tilskuddsordningen ”Inkludering i idrettslag” gav klart uttrykk for at støtten er svært nødvendig for å få gjennomført tiltakene. Klubbene som selv hevdet at de falt inn under kategorien ”naturlig integrering” fokuserte først og fremst på at det ikke var behov for særlige tiltak på rekrutteringssiden. Flere representanter fra disse klubbene pekte dog på at det kunne være utfordrende å inkludere alle som deltar.

3.3 Barrierer for deltakelse

Den tidligere gjennomgåtte studien til Sisjord, Fasting og Sand (2011) summerer også opp et sett av kjente barrierer som grunnlag for den lave deltakelsen: Manglende sosial kapital hos foreldre, språkproblemer og utfordringer med klesdrakt. Tidligere forskning viser at det er flere ulike faktorer som forklarer minoritetsjentenes lave deltakelse i den norske organiserte idretten. De vanligste årsakene som trekkes fram er kultur og tradisjonsforskjeller, religion, manglende motivasjon, sosial bakgrunn, økonomiske forhold, ressurser og mangel på inkludering. Åse Strandbu gjør i sin doktoravhandling (Strandbu, 2006) rede for ulike mønstre i deltakelse i idrett blant jenter og gutter med minoritetsbakgrunn. Hun trekker fram 4 forklaringer på lav deltakelse blant minoritetsjenter i idretten: Religion, kultur og tradisjoner, klasse og sosioøkonomiske ressurser samt rasisme og diskriminering (Strandbu, 2006, s. 20-23).

I en nyere artikkel fra 2014 understreker Strandbu og Walseth at religion og kultur er større barrierer for muslimske jenter enn for muslimske gutter, når det kommer til idrettsdeltakelse (Walseth & Strandbu, 2014). De trekker spesielt fram 2 forklaringer: Mangel på kjønnssegregerte idrettstilbud og lite aksept i idrettsmiljøene for det muslimske hodeplagget hijab.

3.3.1 Kroppskulturer

Ulike kroppskulturer står også som en barriere for minoritetsjentenes manglende deltakelse i den organiserte idretten. I Strandbus artikkel "Uforenlige kroppskulturer?" (Strandbu, 2005) observerer og intervjuer Strandbu unge jenter fra et basketballag og en aerobicgruppe for muslimske kvinner. Resultatene Strandbu fant fra aerobicgruppen for muslimske kvinner er mest sentrale for min studie. De muslimske kvinnene er rundt 30-40 år og møtes to ganger i uken for å trene aerobic sammen. Nesten ingen dusjer eller skifter foran hverandre. De benytter heller toalettene eller går inn i garderoben litt før treningen er ferdig, for å skifte alene. Vinduene i salen de trener i dekkes til med gardiner og tøystykker. Grunnen til at dette gjøres er at mange i den muslimske kulturen mener at jenter ikke kan trene sammen med gutter, eller når gutter og menn kan se dem. En av de muslimske kvinnene i artikkelen forklarer at dette nok er grunnen til at få jenter med muslimsk bakgrunn er med i et idrettslag. Videre sier hun at muslimske jenter ofte har like stor interesse av å delta i idrett som andre, men at det må foregå på deres premisser, lignende slik det gjøres i aerobicgruppen. Her kommer segregasjonsidealet opp som sentralt og viktig for mange muslimer. Dette idealet er beskrevet slik i en publikasjon fra en muslimsk kvinnegruppe i Norge:

"Det islamske segregasjonsidealet" vil si at kvinner og menn over pubertetsalderen (utenom nærmeste familie) ikke skal framvise eller beskue hverandre uten et visst minimum av klær. For jenter og kvinner betyr dette bruk av hodeplagg og tildekkende klær. Menn skal ha løse og ledige benklær og dekke navlen (Thorsen og Rugkåsa, 1999).

3.3.2 Det islamske segregasjonsidealet

Segregasjonsidealet lager klare skillelinjer for samværet mellom kvinner og menn. De skal for eksempel ikke oppholde seg alene i samme rom, med mindre de har en nær familiær relasjon. Dette gjelder også i religiøse rom, som for eksempel i moskéen.

Fatema Mernissi, marokkansk sosiolog, feminist og muslim, er representant for en utbredt forståelse av islamsk kultur som viser til at kjønnssegregasjonen er til for å hindre seksuell oppmerksomhet mellom kvinner og menn (Mernissi, 1985). De fleste deltakerne på aerobic treningen følger en streng tolkning av segregasjonsidealet, og grunnen til at dette tilbudet er så vellykket, er at treningen gjøres på de muslimske kvinnene sine premisser.

Walseth anerkjenner også minoritetsjentes store utfordring når det kommer til segregasjonsidealet og behovet for å unngå uønsket oppmerksomhet (Walseth, 2011). Forfatteren trekker fram at jenter innenfor den islamske kulturen, ofte har forventninger på seg om å føre arven videre. Det blir i den sammenhengen svært viktig å holde på tradisjoner som sier at idrett og annen utfordrende aktivitet skal foregå i kjønnsadskilte arenaer. Til slutt etterlyser Walseth også en innsats fra det norske idrettsmiljøet for å ta kampen opp mot det hun mener er blitt et monopol (Walseth, 2011). Ungdommen må gjennom målrettet innsats overbevises om at organisert idrett er et fullgodt alternativ til den kommersielle fitness treningen. Samtidig må idretten ha klare planer for hvordan å rekruttere fra de forskjellige samfunnsklassene. Det må ifølge Walseth brukes mer ressurser på å utvikle tilbud som passer alle, både med tanke på kultur og økonomi.

3.3.3 Identitetsdanning

Tidligere forskning viser at det er en sammenheng mellom identitetsarbeid og deltakelse i idrett, spesielt blant jenter med minoritetsbakgrunn som praktiserer islam.

I følge Walseth karakteriseres identitetsarbeid som de erfaringer og refleksjoner man tilegner seg gjennom å føle tilhørighet eller ikke (Walseth 2006, s. 76-77). Religiøs tilhørighet, spesielt knyttet til islam, har vist seg å være en av flere barrierer for deltakelse blant minoritetsjenter.

I Walseths artikkel ”Young Muslim Women and Sport: the Impact of Identity Work” (2006) framkommer det at det å trene i et idrettslag kan utfordre jentenes eller kollektivets oppfatning av muslimsk feminitet. Idretten kan blant noen muslimer oppleves som maskulint fordi det innebærer samvær med det motsatte kjønn, utfordrende drakter, overnatting borte og fravær fra hjemmet (Walseth, 2006).

Til slutt kan det være interessant å merke seg at de fleste studier som er blitt gjennomført på feltet er gjort i idrettslag driftet av majoritetsbefolkningen (Walseth,

2015, s. 2). Det er mangel på forskning som sier noe om minoritetsungdoms deltakelse i idrettslag som er drevet av minoritetsgruppene selv (Walseth, 2015, s. 5). Når idrettslagene kun er basert på majoritetsbefolkningens kultur og tradisjon, kan idrettslagene oppfattes som segregerende, og ikke inkluderende, slik idretten ønsker å være.

3.4 Oppsummering

Fellesnevneren og resultatet fra tidligere forskning er at jenter med minoritetsbakgrunn er langt sjeldnere med i idrettslag enn jenter fra majoritetsbefolkningen. Derfor mener jeg at de faktorene som framkommer i avsnittet om barrierer er av særlig betydning for min studie og videre drøfting. Min gjennomgang av tidligere forskning kan oppsummeres med barrierer knyttet til følgende temaer:

- **Integrasjon** (kultur, religion, inkludering, diskriminering)
- **Kjønn** (kjønnsroller, ”å gjøre kjønn”, kjønn som habitus)
- **Makt** (klasse, sosioøkonomiske forhold, sosial kapital)

Jeg vil i neste kapittel gå inn på teori som kan gi en dypere forståelse av barrierene med tanke på avslutningsvis i oppgaven å kunne foreslå tiltak for å bygge dem ned.

I tråd med oppsummeringen fra tidligere forskning vil jeg gå inn på sosiologisk teori rundt integrasjon, kjønn og makt.

4.0 Teori

Sosiologisk teori om integrasjon, kjønn og makt er grunnlaget for studien.

Først presenteres sosiologisk teori rundt integrasjon for å gi økt kunnskap om hvordan idretten kan forstås som en integrasjonsarena. Her blir samspillet mellom integrasjon, assimilering og segregering illustrert (Hamburger, 1989), og noe organisasjonsteori presentert, med vekt på hva kulturelt mangfold i idrettsorganisasjonene har å si for integreringsarbeidet i klubben (Doherty, 1999).

Videre presenteres sosiologisk teori rundt kjønn fordi jeg ser det hensiktsmessig for studiens tema og problemstilling. Jeg vil presentere ideen om å ”gjøre kjønn” (West og Zimmermann, 1987) og fenomenet "Institutional reflexivity" (Goffman, 1977).

Avslutningsvis ønsker jeg å se nærmere på sosiologisk teori rundt makt, for å kaste lys over hvordan den norske organiserte idretten kan framtre i et maktperspektiv. Jeg har her valgt å benytte meg av Bourdieus syn på makt og Foucaults diskurstilnærming.

4.1 Integrasjon

4.1.1 Innledning

Integrasjon stammer fra latin og ordet ”integratio” som betyr ”å gjøre hel” (Hammer, 1989, s. 33). Integrering som begrep har siden 1970-tallet blitt stadig mer knyttet til innvandring og innvandrere i Norge. Integrering av minoriteter i Norge er et politisk mål, som står høyt på prioriteringslisten til norske myndigheter. Med det, er integrering også gjenstand for debatt, både på politisk og generelt grunnlag.

Integrasjon forstås som en prosess der enkeltmennesker og institusjoner skaper sosial orden. Vedlikehold av denne ordenen skjer gjennom et sett av forventninger og normer. Brochmann, Borchgrevink, Rogstad (2002) slår fast at integrasjon innebærer en læring og tilpasningsprosess, der det ultimate målet er at den enkeltes verdier og handlinger skal stå i samsvar med samfunnets verdigrunnlag. Gjennom prosesser som dette skapes orden, samhold og fellesskap, som ofte beskrives som noen av grunnpilarene i et velfungerende samfunn.

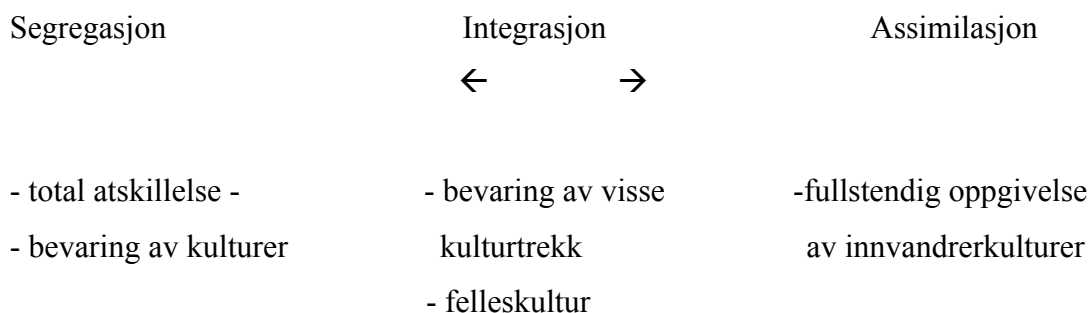
Integrasjonsbegrepet settes ofte opp mot begrepene assimilasjon og segregasjon (Hagelund 2003, Hamburger 1997). Assimilering eller assimilasjon oppfattes vanligvis som et begrep på en politisk taktikk, som en stat tar i bruk overfor en minoritet i befolkningen. Dette gjøres i et forsøk på å forme minoritetsgruppen slik at den blir mer lik majoritetsbefolkningen.

Segregasjon blir ofte forklart som det motsatte av integrasjon. Det vil si en politikk der ulike menneskegrupper i et land lever adskilt.

4.1.2 Integrering - assimilering - segregering

Forholdet mellom integrasjon, assimilering og segregering er et sentralt tema for forskere verden over. Integrasjon blir sett på som en slags middelvei som inneholder elementer fra både assimilering og segregering. Men motsetningene mellom nettopp assimilering og segregering gjør det nesten vanskelig å tenke seg en slik forening. Assimilasjon går som kjent ut på å forme innvandrere slik at de blir så like majoritetsbefolkningen som mulig. Segregasjon går ut på å holde minoritetsbefolkningen adskilt fra majoriteten. Integrasjon innebærer at man respekterer ulikhet, samtidig som man stiller noen krav til kompromisser. Den såkalte ”middelveistanken” kjenner man igjen fra sosiologi og annen teori rundt menneskelig sameksistens. En viktig forutsetning for kravene om kompromisser, er at de ikke skal danne grunnlag for segregasjon eller ghettodannelse (Hagelund, 2003).

Hamburger (1989) illustrerer skille og samspill mellom integrasjon, assimilering og segregering i følgende figur:

Figur 2 Et kontinuum: Segregasjon – integrasjon – assimilasjon

I Hamburgers illustrasjon ser vi klart at integrasjon reiser flere tolknings spørsmål. ”Aksen” med assimilasjon på den ene siden og segregasjon på den andre representerer kreftene som trekker i integrasjonsbegrepet. Dersom integrasjonspolitikken som føres krever en for stor oppgivelse av kultur for minoritetsbefolkningen, tenderer det raskt mot assimilasjon. Og motsatt, dersom politikken som føres tar for lite hensyn til kulturen blant innvandrere, vil det kunne gi assosiasjoner til segregasjonspolitik.

I forbindelse med tolkningen av Hamburgeres illustrasjon er det naturlig å trekke fram det Djuve (1999) kaller: ”Rommet for forskjellighet”. Størrelsen og formen på ”rommet” forteller mye om graden av aksept for forskjeller i samfunnet.

4.1.3 Idrett og integrasjon

Åse Strandbu har skrevet en artikkel om idrettens betydning som flerkulturell integrasjonsarena (Strandbu, 2002). Artikkelen gir et utgangspunkt for diskusjon av idrettens rolle i den norske integrasjonsmodellen. Strandbu viser til hvordan idretten og idrettsdeltakelse ofte kan være en døråpner til integrasjon, også på andre arenaer som skole og i arbeidslivet. I artikkelen trekkes det fram den lave idrettsdeltakelsen blant enkelte minoritetsgrupper. Strandbu mener den lave deltakelsen viser at det eksisterer en skjevhet i de strukturelle integrasjonsprosessene innenfor idretten.

Strandbu (2002) hevder også at idretten kan bidra til kulturell integrasjon i samfunnet. Gjennom sin funksjon som møteplass for lokalsamfunn og miljø, bidrar idretten til utveksling av verdier, normer og idéer, på tvers av kulturer. Strandbu trekker fram et eksempel fra Danmark, som forklarer hvordan orientalsk kampsport fikk fotfeste i landet gjennom det som kan beskrives som en kulturell utveksling.

Idretten kan også, i følge Strandbu (2002), bidra til sosial integrasjon. Gjennom idretten knytter barn og unge verdifull kontakt med jevnaldrende og voksne. Idretten er en sosial arena som fremmer kontakt, lek og moro. Idretten promoterer også lagånd, samarbeid og mestring. Artikkelen fremmer flere positive sider ved idrettens potensiale som integrasjonsarena. Samtidig som den stiller flere kritiske spørsmål knyttet til idrettens ansvar, evne og autoritet på dette feltet. Det drøftes blant annet barrierer for deltakelse, og stilles spørsmål til idrettens evner til å imøtekomme minoriteters religiøse og kulturelle behov. Dette er betimelige spørsmål som også andre i forskningsmiljøet har

reist. Walseth (2004) tok i sin artikkel ”Flerkulturell problematikk – en problematisering av idretten som arena for integrasjon av etniske minoriteter” også tak i denne tematikken.

Sentralt for Ørnulf Seippels artikkel ”Sport, Civil Society and Social Integration: The Case of Norwegian Voluntary Sport Organizations” (Seippel, 2005) står spørsmålet om hvilken rolle idretten spiller i den sosiale integreringen. Seippel har i sin artikkel studert årsaker til at nordmenn deltar i organisert idrett, sett opp mot aspektet sosial integrering. Et av de viktigste funnene, var etter min mening konklusjonen om at man ikke kan finne bevis for at det er en direkte sammenheng mellom medlemskap i organisert idrett, og det å være sosialt integrert i det norske samfunnet. Seippels studie viser blant annet at den sosiale bakgrunn, forhold rundt rekruttering, og trekk ved selve idretten er viktige nyanser som må tas hensyn til i en vurdering av idretten som integreringsfaktor.

4.1.4 Kulturelt mangfold

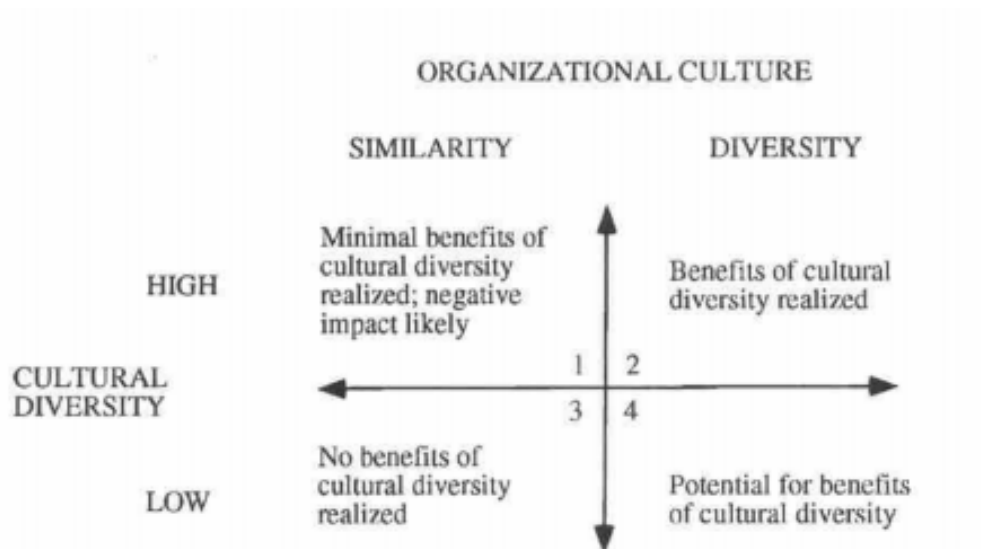
Professor Alison Doherty har skrevet en interessant artikkel om kulturelt mangfold i idrettsorganisasjoner (Doherty, 1999). Artikkelen gir et godt innblikk i organisasjonsteori og multikulturalisme fra et teoretisk perspektiv.

Innledningsvis fastslår Doherty at idretten på lik linje med samfunnet ellers stadig blir mer flerkulturelt. I sin artikkel fokuserer hun ikke nødvendigvis på de mer åpenbare forskjellene mellom mennesker, som alder, ”rase” og etnisk bakgrunn, men mer på det kulturelle mangfoldet som blir assosiert med disse forskjellene. Som verdier, tro, holdninger og væremåte. Slike forskjeller er det viktig at vi som samfunn aksepterer. Ikke bare fordi det er viktig for livskvaliteten til alle i samfunnet, men også som forfatteren påpeker for å få organisasjoner og foreninger til å fungere optimalt. Doherty trekker fram et eksempel med tanke på rekruttering av nye medlemmer til idrettsorganisasjoner. Dersom ikke organisasjonen tar inn over seg og legger til rette for det flerkulturelle mangfoldet i samfunnet, kan det i enkelte tilfeller bety at rekruttering av nye medlemmer til organisasjonen stopper opp.

Tidligere forskning på dette området har i følge Doherty ofte omhandlet de mer åpenbare forskjellene mellom oss mennesker. Og dermed kanskje ikke det faktum at kulturelle forskjeller innad i en organisasjon kan være likeså viktige i en teoretisk analyse. Hun påpeker videre at nyere forskning viser at et kulturelt mangfold ofte gjør

organisasjoner bedre til å takle utfordringer som er av den kreative art, mens komplekse problemer ofte løses raskere i mer homogene grupper.

I følge Doherty (1999) finnes det mye tidligere forskning som peker på fordelene ved at mennesker assimileres i en organisasjon, og at forskjeller undertrykkes. Samtidig påpeker Doherty at en organisasjon ikke kan dra nytte av kulturelt mangfold dersom det oppfordres til å undertrykke forskjeller. Tradisjonelt har idrettsklubber vært nettopp arenaer hvor medlemmer assimileres med en enhetlig og homogen organisasjonskultur. Doherty nevner eksempler som seksuell legning og tradisjonelle kjønnsoppfatninger innen idretten. Det motsatte er organisasjoner med en flerkulturell organisasjonskultur. Doherty hevder at det teoretisk er slik at fordelene ved flerkulturelt mangfold først kan realiseres i organisasjoner der organisasjonskulturen også har rom for mangfold. Dette illustreres med følgende figur som er hentet fra artikkelen “Managing cultural diversity in sport organizations: a theoretical perspective” (Doherty, 1999):

Figur 3

Sammenstillingen av kulturelt mangfold og organisasjonskultur gir i figur 3 ovenfor fire felt med ulik betydning av kulturelt mangfold i medlemsmassen. I felt 3 med lavt kulturelt mangfold og homogen organisasjonskulturen vises det ingen fordeler av det kulturell mangfoldet som måtte finnes blant medlemmene. Mens vi i felt nummer 2 ser den optimale formen for utnyttelse av fordeler ved kulturelt mangfold. Det kommer som

en konsekvens av at mangfoldet blant medlemmene er høyt, og organisasjonskulturen er tilsvarende mangfoldig.

Doherty nevner at figuren modereres av oppgavens behov for samhandling, som minsker virkningene av kulturelt mangfold. Ved enklere oppgaver er optimaliseringseffekten knyttet til kulturelt mangfold mindre, og dermed vil eventuelle positive og negative virkninger av kulturelt mangfold også bli mindre.

4.2 Kjønn

Når man skal snakke om samfunnsvitenskapelige teorier rundt kjønn er det nærliggende å ta utgangspunkt i begrepet kjønnsroller. På den måten blir det mulig å referere til kjønn som noe som ikke bare er biologisk bestemt, men også sosialt formet (Lorentzen og Mühleisen, 2006). I følge den samfunnsvitenskapelige forståelsen av kjønn blir et barn sosialisert inn i en kjønnsrolle på grunnlag av sitt biologiske kjønn, og ikke gjennom de biologiske og psykologiske egenskapene hos kvinner og menn. Et barn blir først og fremst formet gjennom familien, men også gjennom sosialiseringen i samfunnet (Lorentzen og Mühleisen, 2006).

4.2.1 "Institutional reflexivity"

Den kanadiske samfunnsforskeren Erving Goffman regnes av mange for å være en svært sentral stemme innen moderne sosiologi. Goffman var i mange år tilknyttet universitetet i Pennsylvania, der han viet mye av sin tid og forskning til temaer rundt de mange rollene som vi mennesker inntar i det sosiale liv.

Blant Goffmans mange utgitte vitenskapelige artikler finner vi "The Arrangement Of The Sexes" (1977). I denne artikkelen er fokuset på kjønn og forholdet mellom kvinner og menn. Goffman viser her til at et hvert samfunn har sin egen oppfatning av hva som er essensielt i skillet mellom kjønnene. Med andre ord eksisterer det noen samfunnsidealene for hva som er maskulint, og hva som er feminint.

Tidlig i artikkelen snakker forfatteren om hvordan vi mennesker ofte benytter de biologiske forskjellene mellom kvinner og menn til å forklare og forsvare de sosiale forskjellene mellom kjønnene. Dette fenomenet har Goffman døpt "Institutional reflexivity". Dette oppstår når overdrevne kjønnsforskjeller rettferdiggjør ulikheter mellom kjønnene.

”It is not, then, the social consequences of innate sex differences were (and are) put forward as a warrant for our social arrangements, and, most important of all, the way in which the institutional workings of society ensured that this accounting would seem sound” (Goffman 1977, s. 302).

Et godt eksempel på institusjonell refleksivitet er bruken av amming som et argument for at kvinnen er den som er best egnet til å ta vare på barna. Det faktum at kvinnen fra naturens side er den som er i stand til å mate barnet etter fødselen, blir brukt til å forsvare at hun også er den som er best skikket til å ha omsorgen for barna senere. Hvor synlig institusjonell refleksivitet er i en kultur kommer an på hvor langt landet har kommet når det gjelder samfunnsutvikling og likestilling. Derfor kan man si at institusjonell refleksivitet kan være et slags mål på likestilling, hvor idretten er en av mange arenaer der likestillingen ofte blir satt på prøve. I mange kulturer er for eksempel ikke idrett like godt ”egnet” for jenter som for gutter, fordi idrett ofte er sett på som maskulint. Slik var det også i Norge for knapt 50 år siden. Idrett har ikke alltid vært ment for begge kjønn, slik som det er i dag. I sin opprinnelse var idrett kun en mannsarena, utviklet av, og ment for bare menn. Kvinner i Norge har i alle år kjempet for sine rettigheter, også i idretten, på lik linje med menn både nasjonalt og internasjonalt. Store idrettsarrangementer som for eksempel de olympiske leker var tidligere kun forbeholdt menn, og kvinner fikk ikke lov til å delta. De skulle stå å heie på sidelinjen og belønne mannens mannlige sportsutøvelse. Historien viser lenge en markant motstand mot kvinners deltakelse i flere idretter som nå står på det olympiske programmet. Her i Norge hører vi fortsatt historier om hvordan kvinner måtte kjempe seg med i for eksempel ”Holmenkollstafetten”, kledd ut som menn og oppført med mannlige dekknavn. (von der Lippe, 2001).

Når jeg videre referer til institusjonell refleksivitet er det med utgangspunkt i Goffmans forståelse av begrepet. Det er klare motsetninger mellom Goffmans tolkning av begrepet, og den forståelsen Giddens opererer med. Giddens mener at vi mennesker kontinuerlig evaluerer hvordan vi lever, og at disse evaluerings-prosessen igjen former måte vi lever på (Giddens, 1990). Vår sosiale væremåte endres hele tiden i lyset av ny informasjon som vi mottar fra institusjonene i omverdenen. Som et eksempel trekker Giddens fram giftemål. Tidligere var det slik at mannen definerte sin økonomiske status

gjennom et giftemål. Når han var klar for å gifte seg, innebar det at han var trygg på at hans økonomiske situasjon tillot å skulle kunne forsørge både kone og barn. I dagens vestlige samfunn handler ekteskapet mer om kjærlighet, og ses på som en beslutning som stadfester båndene mellom to partnere. Giddens teorier skiller seg fra Goffman på punktet om individuell læring. Der Goffman (1977) mener at institusjonene legitimerer kjønnsrollene, hevder Giddens (1990) at hver og en av oss utvikler rollene gjennom at vi stadig blir mer selvbevisste, reflekterende og dermed også refleksive.

4.2.2 “Doing Gender”

Tanken om at vi mennesker ”gjør kjønn” ble for første gang introdusert i 1987 av Candace West og Don Zimmermann. West og Zimmermann (1987) presenterer tanker som står i motsetning til den tradisjonelle biologiske forståelsen av kjønn.

”Doing Gender”, som var tittel på artikkelen, handler om at kjønn kan ses på som en slags tvang til å oppføre seg slik samfunnet forventer, enten maskulint eller feminint. Idéen bak ”Doing Gender” var å åpne opp for en forståelse av kjønn som et sett med kulturelle påbud mennesker må føye seg etter for å bli anerkjent av storsamfunnet. En viktig presisering i følge West og Zimmermann (1987), er at kjønn på ingen måte er valgfritt, men en betingelse for de som ønsker å bli sosialt akseptert.

I følge West og Zimmermann (1987) bidrar søken etter å forklare hvordan dagligdagse relasjoner oss mennesker i mellom, til å legitimere de konstruerte kjønnsforskjellene i samfunnet. Kjønn er sentralt for oppfatningen av de fleste mellommenneskelige forhold og situasjoner. Vurderingene vi gjør knyttet til disse oppfatningene er selve kjernen av prosessene rundt “å gjøre kjønn” (West og Zimmermann, 1987).

En viktig distinksjon som kom fram som resultat av “Doing gender”, er skillet mellom biologisk kjønn, kjønnskategorier og kjønnsroller (West og Zimmermann, 1987). Med biologisk kjønn viser forfatterne til kjønnsforskjeller på det rent biologiske nivå. Det er verdt å merke seg at kriteriene for disse forskjellene bestemmes på institusjon og samfunnsnivå. Og at kriteriene ikke nødvendigvis blir praktisert likt i ulike samfunn. Et eksempel på et biologisk kriterium som kan skille mellom kjønn, er kjønnsorganer.

Kjønnskategorier er i følge West og Zimmermann (1987) en betegnelse på de kriterier som vurderer individets oppførsel opp mot den sosialt påkrevde oppførselen som følger

med kjønnene. I følge West og Zimmermann (1987) opptrer samfunnet med en slags “skyldig, inntil det motsatte er bevist” tankegang. Det vil si at vi regner et individ som for eksempel en kvinne, helt til vi ser bevis på det motsatte.

Kjønnsroller handler i følge West og Zimmermann (1987) om en bedømmelse av aktiviteter og holdninger knyttet til kjønnskategoriene. Her kommer betegnelsene “maskulint” og “feminint” inn. Vurderingene som gjøres under kjønnsrolle-kategorien resulterer i at vi mennesker i følge forfatterne alltid vil bli målt opp mot det som er den “normale” oppførselen for vårt kjønn. Disse tankene står sentralt for vurderingen av blant annet barrierene minoritetsjentene står overfor i møte med den norske organiserte idretten. West og Zimmermann (1987) bidrar med viktig innsikt som er nødvendig for å kunne forstå prosessene som legitimerer og opprettholder kjønnsforskjellene i samfunnet.

4.2.3 ”Un-doing Gender”

Artikkelen “Esther Phiri and the Moutawakel effect in Zambia: an analysis of the use of female role models in sport-for-development” (Meier og Saavedra, 2009), kan være et eksempel på ”Un-doing Gender”. Historien om Esther Phiri er historien om en zambisk kvinne, som trosset fordommer og stereotyper, og ble dermed verdensmester i boksing. Meier og Saavedra (2009) fremmer viktigheten av kvinnelige rollemodeller i arbeidet for å øke afrikanske jenters deltakelse i idrett. Artikkelen setter søkelys på viktigheten av de lokale rollemodellene, som bedre beskrives som mentorer. Betydningen av gode rollemodeller for jenter i idrett er uvurderlig i følge Meier og Saavedra. Det jeg tolker som et av de viktigste funnene i studien forteller oss at mentorer ofte er de mest effektive rollemodellene for jenter i idrett. Meier og Saavedra (2009) er klare på at kvinnelige rollemodeller fungerer som en eksponential faktor for rekrutteringen til idrett, ettersom stadig flere kvinnelige rollemodeller rekrutteres til idretten i ledende stillinger, som trenere og mentorer.

4.2.4 Kjønn som habitus

Sentralt i dagens samfunnsvitenskapelige kjønnsforståelser, står den relativt strukturorienterte forståelsen av kjønn kalt ”kjønn som habitus”. Den fremste eksponenten for denne teorien er den franske sosiologen Pierre Bourdieu. Hans verk er av mange regnet som de mest sentrale innen forskning rundt makt og maktreasjoner. I

følge Bourdieu er makt sterkt knyttet til samfunnets usagte regler, og hvordan disse reglene ofte virker styrende på vår atferd. To begreper som er gjengangere for denne delen av Bourdieus forskning, er felt og habitus. Med begrepet felt viser Bourdieu til et klart avgrenset område, der et sett med verdier er gjenstand for konkurranse. Begrepet habitus beskriver den optimale handlemåten for å tilegne seg disse verdiene (Bourdieu og Wacquant, 1995).

En gjenganger i Bourdieus studier er at habitus benyttes for å forklare hvordan klasseforskjellene i samfunn reproduseres, selv i samfunn hvor verdier knyttet til mangfold og likestilling står sterkt. Årsaken til reproduksjonen er i følge Bourdieu knyttet til legitimeringen av prosessene som naturlignende tilstander, og ikke sosiologiske konstruksjoner (Bourdieu og Wacquant, 1995). Mange mener at Bourdieu setter et likhetstegn mellom kjønn og klasse, ved å beskrive dem begge som former for bestemt praksis.

4.3 Makt

Jeg har valgt å ta i bruk begrepet makt som et teoretisk verktøy i min forskning. Dette gjør jeg for å belyse forholdet mellom den norske idretten og minoritetsjentene, gjennom et perspektiv som til nå ikke har vært sentralt i tidligere forskning. Jeg ønsker å se nærmere på samfunnsmessig makt og ulike maktforhold som ofte skjuler seg som krefter i samfunnet.

Teamet vil bygge på forskning av Bourdieu og Foucault som begge har skrevet mye om makt og hvordan den kommer til uttrykk i åpne og skjulte former i samfunnet.

4.3.1 Bourdieu

Sentralt for Bourdieus forskning stod spørsmålet om hvordan makt har betydning for menneskers liv. Bourdieu knytter makten til sosiale strukturer i samfunnet som han mener bidrar til å forme menneskets bevissthet og vår forståelse av verden. Til grunn for Bourdieus forståelse ligger en tanke om at det finnes klare forestillinger om hvilke verdier som er ettertraktet i vårt samfunn, og hvilken makt som disse innehar (Wilken 2008, s. 39-40). Bourdieu snakker ofte om to ulike tilnærminger til makt. Den ene er en økonomisk og strukturorientert tilnærming, som i hovedtrekk handler om ulik ressursfordeling. Den andre siden er en mer handlingsorientert og praktisk tilnærming

som ser på relasjoner mellom mennesker, og knytter det opp til makt. (Bourdieu og Wacquant, 1995, s. 87-90).

Bourdieu opererer med et såkalt feltbegrep i sin forskning. Felt-begrepet kan forstås som et strukturert sosialt rom. Der stillinger besatt av aktører står sentralt, og det viktigste skillet er ulikhet i makt og innflytelse (Wilken, 2008). Det eksisterer egne regler, og feltet har klare ordninger for dominans og rom for legitime meninger. De materielle og symbolske verdiene i et felt beskrives av Bourdieu som kapital. Kapitalen kan beskrives som et slags sosialt byttemiddel. Bourdieu opererer med fire former for kapital (Bourdieu og Wacquant 1995, s.104). Den første kalles *sosial kapital* og er betegnelsen på menneskene og nettverket som man kan nyttiggjøre seg av. Den neste, *kulturell kapital*, knytter seg til utdanning, kunnskap og generell dannelse. De rene materielle verdiene er av Bourdieu kalt *økonomisk kapital*. Felles for den kulturelle og økonomiske kapitalen er at de ofte blir tatt for gitt. Det har trolig sammenheng med deres dominante status som verdier i samfunnet. Den siste formen for kapital beskrives som *symbolsk kapital*. Bourdieu sikter her til aktørenes ubevisste produksjon/reproduksjon av makt (Bourdieu og Wacquant 1995, s.153) Den samlede kapitalmengde som aktørene rår over vil bestemme deres plassering i feltet. Feltets posisjoner er ofte gjenstand for maktkamp, dominans og innflytelse (Bourdieu og Wacquant 1995, s. 83).

4.3.2 Foucault

Michel Foucault, fransk filosof og historiker fra det 20.ende århundret, har skrevet mye om makt i samfunnet. Foucaults interessefelt er omtale av den sosiale verdenen som er formet av historien. Prosessene knyttet til formingene kaller Foucault for *diskurser* (Foucault, 1999). Foucault mener at drivkraften bak samfunnets kjønnsforskjeller finnes i menneskers omgang med seksuelle kategorier som vedtatte sannheter. Kjønn viser i et slikt perspektiv ikke til de bakomliggende strukturer som finnes uavhengig av den enkeltes væremåte og forståelser av verden (Foucault, 1999).

Sentralt for Foucault forskning står også stillingen mellom makt, språk og viten. Det er forhold som han analyserer ved blant annet å ta utgangspunkt i de tidligere nevnte diskursene.

Diskurser blir av Foucault's definert som grupperte utsagn, som handler om det skrevne og talte ord knyttet til alle former for produksjon av oppfattet sannhet (Foucault 1999, s. 11-12). Et viktig premiss for diskurser er at deltakerne må virke innenfor de oppfatninger av sannhet som diskursen regulerer. Institusjonens oppfatning av riktig og galt kan være fundamentert i strukturen. Selv om det ikke er "uttalt" i form av regler eller styresett. En diskurs danner premisser for hva som snakkes om i et bestemt miljø på et definert tidspunkt (Foucault 1999, s.13). Oppfatningene og de implisitte kravene til adferd tydeliggjør maktaspektet gjennom diskursens definerte språk. Foucault introduserer begrepet utelukkelsesprosedyrer i sin omtale av diskursen. Begrepet kan ses på som en form for maktutøvelse, fordi det kan utelukke aktører fra diskursen. Foucault opererer med tre former for utelukkelsesprosedyrer: Den første formen kalles forbudet, og handler om det en ikke kan si og gjøre i bestemte situasjoner. Den andre formen er kalt oppdelingen mellom fornuft og galskap, og beskriver de som blir definert som gale, og som bevisst holdes utenfor diskursen. Den siste har fått navnet oppdelingen mellom sant og falskt, og er ment for å minne oss på at sannhet er betinget av historien. (Foucault 1999, s. 9-11).

5.0 Metode

5.1 Innledning

5.1.1 Valg av metode

Dette kapitlet tar for seg design og metode for studien. For å få fram det jeg mener er nødvendige nyanser for mitt tema, valgte jeg å ta i bruk kvalitativ metode. Min nysgjerrighet har vært knyttet til informantenes opplevelse, og jeg var interessert i å gå i dybden. Det ble derfor naturlig å benytte meg av kvalitativt forskningsintervju. Kvalitative forskningsintervjuer er bra egnet for å samle inn informasjon om informantenes erfaringer og opplevelser. Det er ikke nødvendig med forhåndstenkte hypoteser slik som i kvantitativ metode. Dette gir rom for flere mulige utfall underveis i forskningsprosessen. Det er også nyttig i tolkningen av betydningen ved temaer som står sentralt i oppgaven samt enkelte situasjoner og forløp av hendelser (Kvale og Brinkmann 2015). Ved å gjennomføre det kvalitative forskningsintervjuet har jeg forsøkt å få fram informantenes erfaringer, følelser, kunnskap og livsverden (Kvale og Birkmann 2015).

5.1.2 Forskernes forforståelse

I følge Wormnæs (2005) defineres begrepet forforståelse som første ledd i en forståelsesprosess. I tillegg til forforståelsen medgis noe til det gitte, for så å forstå det aktuelle som et resultat i denne forståelsesprosessen (Wormnæs, 2005). Ved bruk av kvalitativ forskning er det forskeren selv som gjennomfører innhenting av datamateriale, for eksempel gjennom et forskningsintervju. Min forståelse er bestemt av inntrykk og oppfatninger som jeg har på forhånd av fenomenet jeg skal studere (Dalen, 2011). Jeg ville møte informantene mine og datamaterialet mitt med denne forforståelsen. Jeg ønsket å være bevisst min forforståelse før innsamling av datamaterialet, for å kunne oppnå å møte informantene mine med mest mulig åpenhet. Å være åpen og imøtekommende er viktig for å kunne forstå deres opplevelser og utsagn (Dalen, 2011). På denne måten ville jeg også få flere muligheter for teoriutvikling (Gadamer, 1989).

Under arbeidet med datamaterialet vil min fortolkning bygge på informantenes uttalelser, i tillegg til forforståelse og bevissthet rundt relevant teori av fenomenet som

studeres (Dalen, 2011). Deretter, basert på forskernes forståelse og det empiriske datamaterialet, utvikles en tolkning (Dalen, 2011).

5.1.3 Min forforståelse

For å gi leserne innsikt i hvordan jeg tolker og ser uttalelsene til informantene, vil jeg videre redegjøre for min forforståelse. Gjennom min utdanning i sport management har jeg i store trekk fått bred kunnskap om hvordan idretts-Norge fungerer både i teori og i praksis. Gjennom mine praksisplasser, både som idrettsforvalter og som kroppsøvingslærer, har jeg tilegnet meg verdifull erfaring som har vært med på å utvikle min forforståelse av studien.

Jeg er selv oppvokst i et miljø med mange minoriteter. Derfor har jeg egne erfaringer rundt tematikken. Jeg har blant annet vært vitne til mye mobbing rundt ungdom med minoritetsbakgrunn, for eksempel i kroppsøvingstimene på skolen. Jentene med minoritetsbakgrunn ble ofte sett rart på fordi de hadde problemer med å skifte foran oss andre, og fordi de ikke dusjet etter timen. Dette gjaldt også på trening. I tillegg til disse jentenes frykt for å skille seg ut i garderoben i kroppsøvingstimene eller på trening, var mitt inntrykk fra skoledagene at mange også var redde for hva foreldrene hjemme mente. I min omgangskrets var det flere foreldre som var skeptiske til at jentene deres drev med fysisk aktivitet. Dette kan kanskje forklare hvorfor mange minoritetsjenter ofte ikke er med. På denne måten har jeg med meg en forståelse for hva slags frykt og press mange minoritetsjenter opplever i tanken på å bli medlem av et idrettslag. Dette kan være både en fordel og en ulempe fordi man knytter gjerne sin egen opplevelse opp til studien (Dalen, 2011). Å være bevisst min forforståelse kan bidra til en økt tilstedeværelse rundt tolkning og analyse av datamaterialet.

5.2 Spaning

Under intervjuene har det vært viktig for meg å stille med et åpent sinn overfor informantene. Jeg ville derfor gjøre meg kjent med fenomenet jeg ønsket å studere, og plasserte på forhånd temaet inn i en teoretisk referanseramme. Dette var en gjennomtenkt handling for å kunne forstå deres opplevelser, tanker og erfaringer under intervjuene. Å søke i litteraturen var en selvfølge, men jeg valgte også å gjøre det Dalen (2011) kaller å "spane". Å "spane" forklarer Dalen (2011) er å oppsøke aktuelle steder før studien starter, for å kartlegge noe av miljøet som skal studeres. På den måten stiller

man bedre forberedt, og man får mulighet til å tilegne seg en annen forforståelse for fenomenet man skal fordype seg i. Jeg valgte derfor å besøke idrettsklubbene på forhånd. Ved å besøke klubbene fikk jeg et innblikk i det miljøet som informantene er i, og fikk derfor en annen forforståelse for informantenes opplevelser i klubbene.

I tillegg leste jeg rapporter, utredninger, offentlige dokumenter og stortingsmeldinger, samt hadde et møte med Oslo idrettskrets i forkant av intervjuene. Dette hjalp meg med å spisse min problemstilling angående hva jeg ønsket å få greie på under intervjuene.

5.3 Utvalget

Utvalg av informanter vil være av stor betydning innenfor kvalitativ forskning. Jeg har derfor vært opptatt av å kunne nå fram til en relevant gruppe informanter som kunne være med på å belyse forskningsspørsmålene. Gjennom litteraturlesing, prøveintervjuet og spaningen på forhånd følte jeg meg godt skikket til å komme fram til utvalget mitt. Jeg satt på forhånd opp kriterier for utvalget for å kunne begrense oppgaven, og for å finne sentrale informanter (Dalen, 2011). Jeg henvendte meg til Oslo idrettskrets hvor jeg fikk gode råd og en oversikt over klubber som lykkes i å rekruttere jenter med minoritetsbakgrunn. Jeg ville finne ut av hva disse klubbene gjorde i praksis for å oppnå dette målet.

Hovedkriteriene for mitt utvalg:

- Tre utvalgte idrettsklubber som lykkes i inkluderingsarbeidet av minoritetsjenter
- Seks ledere, en fra hver klubb
- Seks jenter på 15 år eller eldre som er spillere og/eller trenere i klubben

Jeg ville intervjuere ledere i noen forhåndsbestemte idrettsklubber fordi jeg ønsket å få fram hva slags meninger, hendelser og erfaringer klubbene satt inne med. Jeg ønsket å få en dypere forståelse av hvordan utfordringene med inkluderingsarbeidet oppleves for klubbene, og hva som eventuelt fungerer og derfor bør ivaretas videre. Slik vi har sett i blant annet rapporten ”Ungdom og idrett i Oslo” viser altså statistikken at blant ungdom med minoritetsbakgrunn er det flere gutter enn jenter som deltar i idrett. Derfor ville jeg i min studie kun ha fokus på jentene. Dette avgrenset prosjektet mitt, samtidig som jeg ønsket å ha fokus på denne gruppen som vi ser faller utenfor. Dermed ble det også naturlig for meg å intervjuere jenter med minoritetsbakgrunn som jobbet og/eller trente i klubben. Jenter med minoritetsbakgrunn avgrenser seg i denne studien til jenter fra familier med to utenlandske foreldre som praktiserer islam.

Jeg valgte kun å intervjuer jenter over 15 år, fordi da slapp jeg å kontakte foreldre for samtykke. I tillegg hadde jeg en tanke om at kanskje de eldre jentene i klubben satt inne med flere meninger og erfaringer rundt temaene. Dette førte til at jeg ikke fikk intervjuet jenter fra Sagene IF, fordi jeg fikk beskjed fra klubbledelsen om at det trolig ikke fantes noen jenter med minoritetsbakgrunn over 15 år som jobbet og/eller trente i klubben. Jeg fikk derfor kun snakket med fire jenter og ikke seks som var planlagt. Av de fire jentene jeg fikk snakket med var fokuset mitt på å komme enda nærmere hvordan jentene selv opplevde klubben, og hvordan de ble tatt i mot av klubben for første gang. Ut i fra disse kriteriene hadde jeg et håp om å se variasjoner både i og mellom klubbene.

På bakgrunn av at jeg har valgt å anonymisere informantene vil jeg ikke gi detaljert informasjon om hver og en informant, men jeg vil allikevel presentere dem slik jeg føler er forsvarlig for å bevare anonymiteten.

Alle lederne jeg har snakket med har lang fartstid i klubben. Samtlige av lederne hadde til og med trent i klubben selv som barn. Jeg fikk inntrykk av at alle lederne virkelig brenner for klubben sin, og vier mye av tiden sin til klubben. Av lederne jeg snakket med var fem etnisk norske og en hadde innvandrerbakgrunn.

Alle jentene jeg har snakket med er muslimer og har drevet med idrett fra de var barn. Ingen drev med organisert idrett lenger, men alle jobbet som trenere i klubben. Jentene fortalte at de ble rekruttert gjennom skolen, og de var positivt innstilt til både klubben og idrett generelt. Når de fikk spørsmål om hvilke idretter de hadde drevet med tidligere ble både fotball, håndball, innebandy, løping, ridning, ski og skøyter nevnt. Jentene syntes alt var like gøy. I tillegg fortalte de om hvor mye idretten hadde betydd for dem i oppveksten, og hvor mye de har lært gjennom idretten.

5.3.1 Klubbene

Grunnen til at jeg har valgt å studere kun klubber som lykkes i å inkludere jenter med minoritetsbakgrunn er fordi jeg ønsker at andre klubber skal kunne dra lærdom fra disse klubbene. Målet mitt er å bidra med kunnskap til de som lager markedsstrategier og gode planer angående hvordan man kan jobbe for å få enda flere jenter med. Derfor så jeg meg nødt til å gå kun til klubbene som lykkes i inkluderingsarbeidet, for å se på hva som fungerer og hva som eventuelt ikke fungerer. I tillegg ville det være spennende å sammenligne klubbene for å se om det eksisterer forskjeller i hvilke som lykkes i hva

og hvorfor. Klubbene jeg studerte er Sagene idrettsforening (IF), Furuset idrettsforening (IF) og Holmlia sportsklubb (SK). Disse ble også valgt på bakgrunn av at de tilbyr gratis idrettsaktiviteter ved hjelp av støtte fra ordningen ”inkludering i idrettslag”.

5.3.2 Sagene IF

Første klubben jeg ønsket å studere var Sagene IF. Sagene er en del av bydel Sagene i Oslo. Sagene IF ble stiftet i 1921. Klubben var opprinnelig medlem av Arbeidernes Idrettsforbund og ble medlem av det nye nasjonale idrettsforbundet da Arbeidernes Idrettsforbund fusjonerte med Norges Landsforbund for Idrett i 1940. Klubben tilbyr idrettene fotball, innebandy, bandy, landhockey, bryting, rugby og sykkel. I tillegg har allidrett for barn fra 3- 5 år blitt en populær aktivitet. Det har vært en sterk medlemsvekst i klubben de siste årene. I 2014 hadde klubben 1300 medlemmer (Sagene IF, 2014).

Sagene IF har alltid vært en klubb som tar ansvar for sitt lokalmiljø, og det er klubben svært stolt av. Gjennom klubbens storbyprosjekter tilbyr de en rekke åpne og gratis aktiviteter og idrettsskoler for barn og ungdom. I 2012 kom det også på plass en allidrettsgruppe for barn og ungdom med spesielle behov som kalles "Venner i aktivitet". Klubben tilbyr også trimgrupper for inaktive voksne og har egne kvinnegrupper.

Det er et eget mål i klubben at det ikke skal være økonomisk krevende å være med. Sagene IF er medarrangør av Norway Cup på Voldsløkka hvert år, og innebandyavdelingen inviterer til Meny Cup i Bjølsenhallen hver høst. Dette er viktige dugnader for klubben.

5.3.3 Furuset IF

Den andre klubben jeg har valgt å studere er Furuset IF. Furuset tilhører bydel Alna i Oslo. I likhet med Sagene IF har Furuset IF også en lang historie bakover i tid. Idrettsforeningen ble stiftet i 1914 da det kun var en håndfull villaer og små- og mellomstore bondegårder og husmannsplasser innenfor Furuset skolekrets. Innenfor det samme området i dag befinner det seg kun én bondegård og nærmere 8.000 leiligheter/boliger og 9 skoler med barn som har opprinnelse fra mer enn 150 forskjellige nasjoner.

Klubben tilbyr idrettene allidrett, fotball, håndball, ishockey og tennis, og har flere tiltak og prosjekter som er rettet mot å øke andelen minoritetsungdom og jenter til klubben. Det er spesielt to tiltak jeg opplever som hovedgrunnen til at klubben lykkes så godt i inkluderingsarbeidet: ”Alnaskolen” og ”Stolte jenter”.

Alnaskolen er et opplæringsprogram for unge ledertalenter i regi av Furuset IF og i samarbeid med Groruddalssatsningen i 2008. Utgangspunktet for initiativet var at de ønsket å øke interessen for frivillig arbeid ved å engasjere og motivere lokal ungdom. Opplæringen er både teoretisk og praktisk, og er rettet mot ungdom som er interessert i å gjøre en innsats i lokalmiljøet. Målet er å skape tilhørighet, hindre utenforskap og gi ungdommene nødvendig kompetanse til å ivareta aktuelle funksjoner og roller på en god måte. I 2014 har Alnaskolen hatt et godt kurssamarbeid med Oslo idrettskrets.

Stolte jenter er et åpent tilbud som er rettet kun mot jenter. Hver fredagskveld samles jentene rundt forskjellige idretts- og kulturaktiviteter. Der lærer de seg basisferdigheter innenfor ulike idrettsaktiviteter og ballidretter. Det er ca. 15-20 jenter under 18 år som møter opp. Ingen av dem er med i organisert idrett.

I tillegg har Integrerings- og Mangfoldsdirektoratet (IMDi) de siste årene støttet et delprosjekt som skal være med på å forebygge tvangsekteskap og æresrelatert vold. Femten ungdommer ble i 2014 uteksaminert fra dette prosjektet, blant dem en av jentene jeg har intervjuet. Prosjektet har fått navnet: ”Fremtidens veiledere, ditt liv – dine valg”.

5.3.4 Holmlia SK

Den tredje klubben jeg har valgt å studere er Holmlia SK. Holmlia tilhører bydel Søndre Nordstrand og ble hovedsakelig utbygd i 1980-årene. Området består av omkring 4 500 leiligheter med til sammen ca. 12 000 beboere. Holmlia sportsklubb ble etablert i 1983, og samtidig ble det også opprettet en egen fotballavdeling. Klubben tilbyr idretter som basket, dans, fotball, håndball, innebandy og turn.

Holmlia SK arrangerer ”Vær stolt-festivalen ” eller Holmliafestivalen som mange kaller den. Vær stolt-festivalen er en populær festival på Holmlia hvor også en rekke frivillige deltar. Festivalen ønsker å fremme et godt lokalmiljø der alle støtter hverandre og deltar i fellesskapet, uansett bakgrunn, hudfarge og tro.

5.4 Intervju-tilnærming

For å sikre at jeg fikk ønsket informasjon av informantene benyttet jeg meg av et semistrukturert intervju med forhåndsbestemte temaer og spørsmål. Det semistrukturerte intervjuet gjorde at jeg kunne styre temaene for intervjuet, samtidig som det var åpent for at informantene kunne snakke fritt hvis de ønsket det. Jeg opplevde dette som en god metode for innsamling av datamaterialet. I tillegg fikk jeg erfare hvor viktig det er å kjenne sin intervjuguide godt. I noen av intervjuersituasjonene var det nødvendig å stille alle spørsmålene for å få tilstrekkelig med informasjon, mens jeg opplevde i andre situasjoner at dette var unødvendig. Gjennom intervjuene har informantene gitt meg betydningsfull informasjon om deres opplevelser. Dette har vært nyttig for meg i forståelsen av hvordan den enkelte leder og minoritetsjente opplever sin klubb som en integreringsarena for jenter med minoritetsbakgrunn. Ved å få direkte informasjon fra lederne og minoritetsjentene, har det blitt enklere for meg å komme nærmere deres erfaringer og opplevelser i klubben (Dalen, 2011).

5.4.1 Intervjuguide

Jeg valgte å dele intervjuguiden inn i forskjellige bolker for å få en bedre oversikt. Hver bolk hadde sitt sentrale tema med spørsmål som dekket de viktigste områdene studien belyser (Dalen, 2011). Jeg lagde to forskjellige intervjuguides, men med lik framgangsmåte. En for lederne, og en for minoritetsjentene. Dette gjorde jeg fordi jeg ville stille ulike spørsmål avhengig av om jeg snakket med lederne eller minoritetsjentene. Til lederne stilte jeg spørsmål som hovedsakelig omhandlet klubbens tiltak og rekrutteringsarbeid. I tillegg var jeg selvfølgelig opptatt av deres personlige meninger, erfaringer og syn på idretten som en integrasjonsarena. Til minoritetsjentene stilte jeg spørsmål som var mer rettet mot deres personlige opplevelse av møtet med klubben, og klubbens virksomhet i praksis.

Under utarbeidelsen av intervjuguiden tok jeg i bruk traktprinsippet (Dalen, 2011). Dette går ut på at jeg begynte med å stille noen introduksjonsspørsmål, før jeg gikk over til de mer sentrale spørsmålene. Dette gjorde jeg for å skape trygghet og en god stemning før jeg gikk over til de mer direkte spørsmålene knyttet til intervjuguiden. Jeg

har vært opptatt av å stille så åpne spørsmål som mulig under hvert tema, for å få informantene til å fortelle mest mulig selv.

5.4.2 Prøveintervjuet

Grunnen til at jeg valgte å gjennomføre et prøveintervju, var for å finne ut hvordan spørsmålene i intervjuguiden fungerte i praksis. I tillegg fikk jeg øvd meg på hvordan jeg burde oppføre meg under intervjuene for å skape trygghet for informanten. For å sikre at det tekniske utstyret fungerte, valgte jeg å ta lydopptak under prøveintervjuet også (Dalen, 2011). Prøveintervjuet ble testet ut på en venninne med minoritetsbakgrunn. Jeg antok at hun med sin bakgrunn bedre kunne relatere seg til spørsmålene enn en etnisk norsk jente ville gjøre. På bakgrunn av tilbakemeldingen fra prøveintervjuet valgte jeg å gjøre noen endringer i intervjuguiden.

5.4.3 Gjennomføringen av intervjuene

Jeg gjennomførte de seks første intervjuene over en fire ukers periode. Dette var intervjuene av lederne i klubbene. Grunnen til at jeg valgte å begynne med disse seks var av praktiske hensyn, og fordi jeg ville høre ledernes meninger og erfaringer før minoritetsjentenes. Jeg hadde også en tanke om at det ville bli lettere for meg å komme i kontakt med minoritetsjentene i klubben gjennom hjelp fra lederne. På denne måten skapte jeg trygghet for jentene ved at lederne informerte om meg og min studie på forhånd. De seks første intervjuene foregikk på ledernes kontor, og de ble gjennomført uten forstyrrelser. Minoritetsjentene intervjuet jeg i kantinen og i bydelens bibliotek. Jeg brukte båndopptaker for å sikre at jeg fikk med meg alt som ble sagt. Intervjuene av lederne hadde en varighet på ca. en time, mens intervjuene av minoritetsjentene varte ca. en halv time. Jeg valgte å gjøre lydopptak av alle intervjuene av praktiske grunner. For det første ble det enklere å ta vare på informantenes egne uttalelser, og for det andre ble det lettere å transkribere dem i ettertid (Dalen, 2011). Dette var noe alle informantene ga tillatelse til.

5.5 Analyse og bearbeiding av datamaterialet

Jeg valgte å benytte meg av en temasentrert analysemetode. I følge Thagaard (2013) er dette med på å rette oppmerksomheten mot temaer som er representert i prosjektet. Jeg kom fram til fire hovedtemaer som representerer forskningsspørsmålene: Idretten som integrasjonsarena, kultur- og tradisjonsforskjeller, tiltak og rekruttering og til slutt styrking av idrett som integrasjonsarena. Fokuset på disse fire temaene har hjulpet meg

med å analysere svarene. I tillegg har de bidratt til å gi meg en dypere forståelse av hvordan lederne og minoritetsjentene ser på idretten som en integreringsarena. Resultatene blir presentert i kapittel 6. Jeg introduserer hvert sitatet, men valgte å ikke sette spørsmålene som ble stilt foran hvert sitat av plasshensyn. Det som blir sagt i sitatene blir oppsummert i slutten av hvert analytisk tema.

5.5.1 Transkriberingen

For å kunne begynne analysearbeidet var jeg avhengig av å transkribere lydopptakene fra intervjuene til tekst. Etersom jeg har vært opptatt av å få fram informantenes historier framfor en språklig detaljert analyse, har jeg i noen sammenhenger transkribert uten noen fyllord, transkripsjonskonvensjoner og ”eh”-er, der hvor jeg ikke har sett det som nødvendig for å få fram innholdet (Kvale & Brinkmann, 2015). Jeg har i hovedsak transkribert ord og uttrykk direkte slik de framsto. Dette for å bevare autensiteten og meningen bak det informantene har sagt. Det har også vært tilfeller hvor jeg har gått tilbake til lydfilene for å kontrollere om noe har vært uklart (Kvale & Brinkmann, 2015).

5.5.2 Koding og kategorisering

Etter transkriberingen av intervjuene så jeg det viktig å bli kjent med datamaterialet. Jeg leste derfor gjennom teksten i flere omganger før jeg begynte å markere i teksten med markørpenner for å knytte uttalelsene opp til de fire analytiske temaene. Jeg opplevde flere ganger at uttalelsene fra informantene kunne knyttes opp til samme tema. Videre i analyseprosessen ble kodeord (stikkord) utviklet for å framheve meningsinnholdet i uttalelsene. Et eksempel på kodeordene jeg brukte i forbindelse med spørsmålet ”Hvordan arbeider dere med rekruttering i klubben?” er skole, rollemodell, sekkepost, samarbeid og informasjon.

Formålet med kodingen var å utvikle kategorier. I følge Thagaard (2013) er kategorier de utsnitt av teksten som omhandler det samme temaet. De fleste av kategoriene brukte jeg for meg selv for å få en oversikt, men noen er også med i studien. Et eksempel på kategorier til det analytiske temaet er: Barrierer for deltakelse, religion, kultur, kjønnsroller, utfordringer og økonomi. For å gi leseren en god oversikt bestemte jeg meg for å ha et kapittel, en beskrivende del, som kun tar for seg lederne og minoritetsjentenes uttalelser, og et kapittel, en tolkende del, der jeg diskuterer utsagnene

opp mot relevant teori (Thagaard, 2009). Gjennom å presentere resultatene fra studien på denne måten gis det en dypere forståelse av datamaterialet. I tillegg er det med på å sikre kvaliteten i studien.

5.6 Kvalitet i studien

Hittil i metodekapitlet har jeg gjort rede for og drøftet forskningsopplegget, datamaterialet og bearbeidelsen, tolkninger og analytiske tilnærminger. Jeg ønsker videre å gjøre rede for validiteten og reliabiliteten i studien (Dalen, 2011).

5.6.1 Oppgavens begrensning – validitet og reliabilitet

Validitet handler om i hvilken grad resultatene er troverdige og i hvilken grad de kan generaliseres (Dalen, 2011). Likevel påpeker Dalen (2011) at målet i kvalitativ forskning i seg selv ikke er å generalisere til en større populasjon. For at resultatene skal kunne kalles valide i en kvalitativ studie er de avhengig av hele forskningsprosessen. Er hele forskningsprosessen nøyaktig og begrunnet, øker det validiteten av resultatene (Kvale & Brinkmann, 2015).

Siden det er de subjektive meningene til lederne og minoritetsjentene jeg har vært ute etter å utforske, øker validiteten i prosjektet mitt på grunnlag av at jeg har gått direkte til dem med spørsmål. Min personlige troverdighet har vært av betydning for hvordan intervjuprosessen artet seg underveis, og den kunne både styrke og svekke validiteten. Min personlige stil var med på å påvirke validiteten med tanke på hvordan jeg møtte informantene under intervjuene, hvordan jeg stilte spørsmålene og til slutt hvordan jeg formet spørsmålene, samt oppfølgingsspørsmålene.

Utarbeidelse av intervjuguiden og hvordan den har fungert under intervjuene, har påvirkning på analysen av datamaterialet (Kvale & Brinkmann, 2015). Hvis intervjuguiden har fungert og en sitter igjen med tykke beskrivelser, er det opp til forskeren å framstille det slik at det vil ha betydning for leseren og generaliseringsspørsmålet (Dalen, 2011).

Reliabilitet i kvantitative undersøkelser omhandler at studien skal kunne etterprøves og utføres på nøyaktig samme måte av andre forskere. Dette er et utfordrende mål å sette seg i et kvalitativt forskningsintervju, fordi intervjusituasjonen

er preget av et samspill som det blir umulig for en annen forsker å kopiere (Dalen, 2011). Samtidig er det i følge Kleven (2002) en misforståelse at man bare kan vektlegge validitet i kvalitativ forskning, og se bort i fra reliabiliteten. Kleven (2002) påstår at svak reliabilitet kan svekke begrepsvaliditeten (Kleven, 2002). Gjennom å drøfte validitetsbegrepet gjennom hele prosessen, ønsker jeg at det er med på å si noe om reliabiliteten for denne kvalitative studien. På den måten er det mulig for andre forskere å sette seg inn i hvordan jeg har tenkt når jeg har utført denne studien, og på den måten kunne bruke tilnærmet like ”forskerbriller” (Dalen, 2011).

Jeg sitter igjen med en følelse av å ha møtt imøtekommende og resurssterke ledere og jenter. De tok seg alle sammen tid til meg, noe jeg tolker som at de var motiverte og interesserte i studien. Det virker som at alle ønsket å kunne bidra med sine erfaringer i håp om at det kunne styrke idretten som integrasjonsarena. I tillegg opplevde jeg dem som reflekterte og kunnskapsrike. Dersom jeg spurte informantene om noe de allerede hadde svart på, gjentok de tålmodig det de hadde sagt, og kom også gjerne med tilleggsinformasjon. Oppsummert har jeg hatt flotte informanter som har hjulpet meg med å styrke kvaliteten i oppgaven med sine ærlige meninger og erfaringer vedrørende integreringsarbeidet i egen klubb (Kvale & Brinkmann, 2015). Alle godkjente at det ble tatt lydopptak under intervjuene.

5.7 Etske dilemmaer

Denne studien omhandler mennesker som forteller om sine individuelle opplevelser og erfaringer, og det er dermed viktig å møte dem med respekt og forståelse. Jeg ser på det som svært viktig å kontinuerlig vurdere de etske dilemmaet ved det å skulle benytte seg av informanter i et slikt forskningsprosjekt. Jeg sendte inn søknad til Norsk Samfunnsvitenskapelig Database (NSD) hvor prosjektet ble godkjent (se vedlegg 1).

Tradisjonelt har 4 etske hensyn særlig gjort seg gjeldene: *Det informerte samtykket, konfidensialitet, konsekvenser og forskerrollen* (Kvale og Brinkmann, 2015). Det første etske hensynet, det informert samtykket, betyr at informantene har blitt informert om studiens formål. For å ivareta det informerte samtykke, utarbeidet jeg et skriftlig dokument som på forhånd ble sendt til informantene. I dokumentet ble prosjektet presentert, og informantene informert om at de når som helst kunne trekke samtykket

(se vedlegg 2). Det andre etiske hensynet, *konfidensialitet*, omhandler at informantene er sikret anonymitet. Dette legger jeg til rette for ved å bruke fiktive navn. Men i mitt tilfelle var det litt mer komplisert fordi jeg ikke ville anonymisere klubbene. Dette valgte jeg å ikke gjøre fordi jeg hadde en tanke om at forskningen min ikke ville ha blitt like troverdig hvis klubbene var anonymisert. I tillegg var sjansen stor for at folk ville gjenkjenne klubbene uansett. Selv om klubbene ikke var anonymiserte, føler jeg at jeg allikevel klarte å opprettholde konfidensialitet til enkeltpersonene. Det spilte også en stor rolle at dette ikke har vært et studie med personsensitive opplysninger.

Det tredje etiske hensynet, *konsekvenser*, handler om å være bevisst hvilke utfall studien kan medføre, slik at studien blir etisk forsvarlig. Det fjerde etiske hensynet, *forskerrollen*, omhandler forskeren som person. Det er viktig at forskeren har integritet, og forstår det moralske ansvaret. Forskeren må gjøre seg kjent med kjerneverdier og de etiske retningslinjene, fordi forskeren må til en hver tid være i stand til å gjøre valg som først og fremst tar hensyn til etiske interesser.

Min personlige troverdighet har vært av betydning under intervjuene blant annet for å skape intersubjektivitet (Dalen, 2011). Kvale & Brinkmann (2015) beskriver intervjueren som selve forskningsinstrumentet. Under intervjuene var jeg bevisst min personlige egenart, med tanke på hvordan jeg møtte informantene, hvordan jeg stilte spørsmål og hvordan jeg formulerte meg. Jeg var også oppmerksom på at jeg skulle gi informantene god tid, selv om det kunne medføre ubehagelig stillhet for meg som intervjuer.

Det er også viktig å være bevisst maktforholdet mellom forskeren og informanten.

Relasjonen mellom forsker og informant bør ikke oppleves som likeverdig, for det er den ikke. Forsker har mer makt (Kvale og Brinkmann, 2015).

Videre er det viktig at den kvalitative forskeren er klar over at den åpenheten man legger til rette for under intervjuene, kan virke forførende. Dette kan resultere i at informanten gir opplysninger han eller hun kan angre på i senere tid (Kvale og Brinkmann, 2015). Derfor er det viktig med det informerte samtykket, og at informantene er bevisst at de kan trekke seg når som helst. Et viktig prinsipp i all sosiologisk forskning er at forskningen skal ta hensyn til både humanitære og vitenskapelige interesser. (Kvale og Brinkmann, 2015). Disse hensynene mener jeg er ivaretatt i min studie da kunnskap som kommer frem kan anses som et bidrag til integreringsarbeidet i samfunnet.

6.0 Resultater og analyse

I dette kapitlet presenteres funn fra undersøkelsen. Jeg har valgt å benytte en temasentrert analysemetode i bearbeidingen av intervjuene, hvor følgende 4 analytiske temaer er benyttet:

1. Idretten som integrasjonsarena
2. Kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller
3. Tiltak og rekruttering
4. Styrking av idrett som integrasjonsarena

De analytiske temaene er utformet med tanke på at de skal inngå sammen med tidligere forskning og teori i min avsluttende drøfting av muligheter for å styrke den organiserte idretten som integrasjonsarena.

Analysen er strukturert ved først å gjengi hovedpunktene i intervjuobjektens synspunkter på hvert av de analytiske temaene, og så sammenfatte disse i hva jeg ser som de mest sentrale momentene til hvert tema.

Studien er basert på 10 intervjuer, hvor 6 av dem er ledere i klubbene og 4 av dem er minoritetsjenter som har trent i klubben tidligere, og som nå jobber som trenere selv. For å få en bedre oversikt valgte jeg for hvert analytisk tema å dele ledernes og minoritetsjentenes svar inn i hver sin bolk. Ledernes perspektiv kommer derfor først, og minoritetsjentenes perspektiv etterpå. For å gjøre sitatene mest mulig leservennlige, har jeg gjort noen redigeringer i originalteksten.

6.1. Idretten som integrasjonsarena

Mitt første forskningsspørsmål lyder: Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten den organiserte idretten som en integrasjonsarena?

Ambisjonen var å få kunnskap om hvordan lederne og minoritetsjentene opplever idretten som en plattform for integrering, ut fra hvordan de opplever sin klubb som en integrasjonsarena.

6.1.1 Ledernes perspektiv

Samtlige av lederne opplever idretten og sin klubb som en god integreringsarena. Å bli kjent med hverandre gjennom aktivitet, gjerne fra ung alder, er noe de ser på som helt unikt og viktig for integreringsarbeidet. De beskriver alle et godt miljø i klubben, og de forklarer at mye av grunnen til det nettopp er fordi de har medlemmer fra mange forskjellige land. Det er med på skape et helt spesielt bånd som igjen fører til at de ser på idretten som en fin integreringsarena.

En av lederne peker raskt på prosessene knyttet til det Mette Andersson (2008) kaller for ”naturlig integrering,” som han mener er sentrale for å kunne analysere klubbens sterke og svake sider.

Integreringspolitikkenes hovedmål uttales ofte som at innvandrere og barna deres skal få brukt ressursene sine og bidra til fellesskapet.

Men som i vårt tilfelle, som da representerer en bydel i Oslo hvor over 50 % av oss har innvandrerbakgrunn, vil begrepene integrering og inkludering som en naturlig del av de demografiske forholdene flyte over i hverandre for oss som jobber i fagfeltet. (Gustav)

Alle lederne opplever at de sterkeste sidene ved integrering i klubbene handler om at de er gode på å ta i mot nye medlemmer til klubben. De fremmer spesielt bruken av lokale rollemodeller som den største suksessfaktoren, herunder ”ung til ung” metodikk og de fordelene man får ved bruk av denne metoden.

Den sterkeste siden vi har er at vi bruker ”ung til ung” metodikk. Vi har unge trenere og ledere som er rollemodeller i gatene fra før av. Alle barna vet hvem de er, de kan være storebror eller søster til noen osv. Du er en rollemodell her i bydelen enten du vil eller ikke. (Gustav).

En av lederne trekker imidlertid også fram det han omtaler som feilslått i norsk integreringspraksis. Han hevder at det norske samfunnet i for stor grad legger til rette for de ulike kulturer og religioner som minoriteter representerer. Han fastholder at alle skal kunne beholde sin religion og kultur i møte med det norske samfunn. Men han mener at idretten som en del av integreringsapparatet vil gjøre seg selv en

”bjørnetjeneste” ved å tilrettelegge ”for alt”. Dag viser til et eksempel hvor skoler i Vestfold har valgt å avstå fra å feire adventstiden, med bakgrunn i det religiøse mangfoldet på skolen.

Feilen nå er at alle er opptatt av at man skal få lov til å beholde både kultur, religion og alt sånn og få lov til å bygge ut den. Sånn sett skaper man bare rasisme. Det hadde vært bedre å komme hit, selvfølgelig skal man beholde sin kultur og religion, men jeg synes det har blitt litt for sånn at vi skal legge til rette for alt. Du ser jo skoler i Vestfold som ikke skal ha adventstid lenger fordi det er minoritetsungdom der som har en annen religion. Det blir feil. Der tror jeg vi gjør en tabbe gjennom veldig mange år som vi etter hvert kommer til å se utfordringer på. (Dag).

Oppsummering av lederne syn:

Lederne betrakter idretten som en grunnleggende god integrasjonsarena og opplever at det er viktig at det som foregår får form av ”naturlig integrering”. Videre opplever lederne at idrett som integrasjonsarena styrkes gjennom lokale rollemodeller og at arenaen kan svekkes hvis det i for stor grad tilrettelegges for at ”alle skal få det på sin måte”.

6.1.2 Minoritetsjentenes perspektiv

Minoritetsjentene er spesielt opptatt av at integrering er en toveisprosess. De påpeker at det ikke bare er én gruppe som skal integreres, men at majoriteten på lik linje med minoritetene også må integreres. Videre påpeker de at det som er viktig i en idrettsklubb hvis integrering skal bli vellykket, er at trenerne i klubben også har minoritetsbakgrunn. Det skaper bånd mellom både klubben, foreldrene og barna.

”Det viktigste med integrering er at det ikke bare er én gruppe som skal integreres, men at andre også må det for at det skal funke. Det er en toveisprosess”. (Maria).

Blant jentene trekkes også ”naturlig integrering” fram som en viktig side. Et prinsipp om likhet skaper bånd og samhold mellom trener og utøver. Likheter i treners og utøvers

erfaringer, oppvekst og livssituasjon skaper nødvendig forståelse. Jentenes syn på dette punktet understreker verdien av den ”ung til ung” metodikken som lederne trakk fram.

De som er trenere her har også minoritetsbakgrunn. Det skaper bånd. Med både foreldrene og barna. Man må bare inkludere folk med minoritetsbakgrunn i alt. Hvis du har like erfaringer så vil du forstå personen bedre, og personen forstår at du forstår bedre. Jeg forstår jentene bedre og de forstår at jeg forstår dem bedre. Det er hele veien hvordan man møter hverandre. Det er selvfølgelig alltid noen som ikke forstår, men da spør man. (Maria).

En av jentene opplever et kulturelt mangfold som sin klubbs sterkeste side. De mange forskjellige nasjonaliteter som er representert i klubben, gjør den til en sterk integrasjonsarena for bydeler med flerkulturell befolkning.

Holmlia sportsklubb består ikke bare av etnisk norske, den består av alle kulturer, all slags bakgrunn, så derfor er det ikke noe problem for oss å ta i mot folk med forskjellig kulturbakgrunn fordi vi allerede er sånn, så vi kan både ha etnisk norske, somaliere, irakere, arabere, alt som finnes fordi vi allerede består av det. Så en av våre sterke sider er at vi kan integrere oss i dybden. (Sarah).

Samtidig trekker jentene også fram de utfordringer som integreringen kan føre med seg for den enkelte innenfor idretten som integrasjonsarena. De er også medlemmer av familier i møte med en ny kultur.

Jeg har en annen kultur enn min egen familie, fordi jeg funker på en annen måte. Jeg ser jo verden på en annen måte. Kanskje jeg og mine idrettsvenner ser verden mer likt enn jeg og søstra mi gjør. Det er det som gjør integrering så vanskelig synes jeg. (Sarah).

Oppsummering av minoritetsjentenes syn:

Minoritetsjentene ser på idretten som en god integrasjonsarena med tanke på kulturelt mangfold. De opplever, i likhet med lederne, at det er viktig at det som foregår i idrettsklubben får form av ”naturlig integrering”. De understreker, også i likhet med

lederne, at integrasjonen må forstås som en toveisprosess, hvor også majoritetsgruppene skal ”integreres” med minoritetsgruppene. Videre understreker de at det er en forutsetning at også trenerne har minoritetsbakgrunn og likhet i erfaringer, for at idretten kan lykkes som en god integrasjonsarena.

6.2 Kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller

Forsknings spørsmål 2 lyder: Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten barrierer for minoritetsjenters idrettsdeltakelse?

Ambisjonen var å få kunnskap om hvordan lederne og minoritetsjentene opplever at kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller griper inn i idretten, og som mulig forklaring på hvorfor det er så få jenter med minoritetsbakgrunn med i den organiserte idretten. Som analytisk tema har jeg samlet intervjuobjektene syn på dette i en bred kategori som jeg altså har kalt kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller.

6.2.1 Ledernes perspektiv

Lederne opplever kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller som hovedårsak til lav deltakelse fra innvandrere i den norske organiserte idretten. De registrerer at veldig mange av jentene kommer med kulturbakgrunn der det ikke er aksept for at jenter driver med idrett. Lederne opplever det som en ond sirkel at jentene selv ser at de skiller seg ut ved å drive med idrett, noe som fører til at de også faller fra.

Mye av utfordringen her ligger jo i om det er aksept for at jentene skal drive idrett i sin egen familie og vennemiljø. Veldig mange av de som bor her kommer fra en kultur der det ikke er kultur for at jenter driver med idrett. Det er ingen foreldre som har erfaring med det, og særlig ikke i forhold til fysisk aktivitet for jenter. (Gustav).

Lederne opplever at jentene ofte er under sterk kontroll, og at det er foreldrene som bestemmer hva de skal bruke tiden sin på. Guttene bestemmer tidlig selv hva de vil foreta seg, mens jentene har strenge grenser for hva de får lov til. At jentene må være hjemme og hjelpe til med husarbeid, passe småsøsken og gjøre lekser er opplevelser som går igjen hos mange av lederne. Her ser de en hovedårsak til at minoritetsjentene i mindre grad deltar.

Min opplevelse er at i mange av disse familiene blir guttene behandlet som prinser som får gjøre som de vil, mens jentene skal gå på skole, være hjemme, lese og har det veldig strengt. Jeg tror ikke de kan gjøre som de vil. Jeg tror de er under sterk kontroll. (Guro).

Jeg tror rett og slett at mye av det går på kultur og religion. I ung alder får de ansvar. Mens de egentlig vil være ute å leke og være med vennene sine, så får de et større ansvar enn en norsk jente. (Markus).

Videre opplever lederne at det er mor som er nøkkelen i arbeidet med å få med flere av minoritetsjentene i den norske organiserte idretten. Dette forklarer de blant annet med at far i mindre grad er hjemme.

”Jeg tror at veldig mye av dette her må gå gjennom mor fordi far ofte ikke er tilstede. Mor er en viktig brikke”. (Dag).

Lederne ser at foreldrene ikke liker tanken på at jentene skal trene sammen med gutter. De registrerer også at det heller ikke er populært blant foreldrene at gutter er tilstede under trening.

”Foreldre kan ofte føle seg utrygge på å slippe, særlig jentene sine løs. Det er greit for gutter at de trener sammen med jenter, men det er ofte ikke greit for jenter å trene sammen med gutter”. (Gustav).

Jeg påpekte tidligere at lederne kan mislike det sterke fokuset idrettsklubbene har på å legge til rette for blant annet ”det islamske segregasjonsidealet”. Her trekkes det fram et eksempel om egne svømmetimer for kvinner.

”Stadig vekk mer og mer lager vi egne svømmetimer for kvinner. Hvorfor gjør vi det? Vi må kunne tåle å se hverandre enten om vi er i en badedrakt eller om vi er fullt påkledd”. (Dag).

Lederne opplever at svakt foreldreengasjement gjør seg gjeldende i større grad blant minoritetene, noe som igjen er en viktig årsak til den lave deltakelsen blant minoritetsjentene. Å stille opp på dugnad er en viktig del av kulturen i de fleste klubbene. Når foreldrene ikke har et forhold til hva norsk dugnadskultur går ut på, og hva som forventes av dem, medfører det et lavere engasjement.

Foreldrene snakker også ofte dårlig norsk, noe som i tillegg fører til språklige misforståelser. Lederne opplever derfor at grunnen til at foreldrene ikke stiller som regel er fordi de ikke forstår. Dette fører videre til at de etnisk norske foreldrene irriterer seg over at det er dem som alltid må dra lasset. Og så tør de aldri å si det høyt. Derfor kan det fort oppstå splid og kommunikasjonsvansker i foreldregruppa.

”Innenfor minoriteter er det dårligere foreldreengasjement enn blant de etnisk norske, dugnadsånden er dårligere blant minoriteter kontra hva vi er lært opp til her i Norge”. (Dag).

I alle idrettslag er det veldig mange uskrevne regler. Det er vanskelig å forklare hvordan dette fungerer. Det er veldig mye som de som har vokst opp i Norge og i idretten selv vet, på en måte interne regler, som ikke minoritetene vet. Det skaper diskusjoner og kommunikasjonsvansker. (Guro).

Økonomiske ressurser er et annet poeng i ledernes forklaring på minoritetsjentenes lave deltakelse i idrett. Mange av foreldrene sliter med å få betalt treningsavgiften. I store familier med mange søsken blir ikke idrett prioritert. Treningsavgiften kan bli oppfattet som gjeld som de ikke ser hvorfor de skal betale. Ofte handler det imidlertid om språklige misforståelser som løser seg når det tas opp med foreldrene. God kommunikasjon med foreldrene er et gjennomgående viktig tema.

”Bydelen her ligger veldig høyt oppe når det gjelder fattigdomsproblematikken. Og jeg tror at veldig mange har ikke råd til å la ungene få være med på idrett. Det koster”. (Dag).

Kravet til gode prestasjoner på skolen er også et trekk i mange innvandrer kulturer. Lederne ser også dette som en årsak til den lave deltakelsen blant minoritetsjentene.

Jentene er i tillegg ofte selv veldig skolemotiverte og prioriterer å studere framfor å dra på trening. Lederne synes å se at minoritetsjentene generelt sett holder seg mer hjemme enn minoritetsguttene, og når de en sjelden gang går ut av huset på fritida er det i hvert fall ikke for å bedrive idrett.

”Jeg tror utfordringen ligger i at de kanskje ikke får lov til å spille fotball. Kanskje foreldrene vil at de skal satse på skole”. (Markus).

Minoritetsjentene kommer og henger her i fine klær, men de driver ikke med noe sport. Det kommer ikke høyt opp på prioriteringslisten for de jentene å drive med sport. Hvis ingenting annet skjer i verden så kan de gå på trening, men hvis bare det skjer litt av noe annet så havner treningen sist. De er mye vanskeligere å få ut av huset enn gutta. Jeg vet rett og slett ikke hvor de er. (Guro).

Flere av lederne opplever at foreldrene ofte snakker nedlatende om idrett til jentene. De får sjelden støtte hjemmefra til å drive med idrett, noe som selvfølgelig påvirker jentenes motivasjon for å starte, eller de faller lettere fra. I noen tilfeller får de rett og slett ikke lov til å drive med idrett.

Manglende støtte hjemmefra ser også lederne følgene av på et annet område. Opplæring av minoritetsungdom til å bli trenere og ledere er en viktig nøkkel til å få med flere ungdommer i organisert idrett. Men her opplever lederne at spesielt jentene faller fra når det blir stilt høyere krav til dem. De får ikke støtte av sine nærmeste til å videreutvikle noe foreldrene i utgangspunktet ikke synes de burde drive med.

Veldig mange av de fremmedspråklige faller fra med en gang det stilles høyere krav til dem. Hvis de må et annet sted å ta kurs, lese seg opp, ta noen tester på nett, osv. så faller de fra. De mangler motivasjon hjemmefra tror jeg. (Guro).

Lederne opplever det som en ond sirkel når mangel på forbilder og rollemodeller også blir en årsak til at det er så få jenter med minoritetsbakgrunn med i idretten. Blant guttene med minoritetsbakgrunn snakkes det ofte om fotballstjerner de ser opp til. Flere av guttene trener og strever etter å bli like gode som forbildene sine. Guttene synes å ha

en indre motivasjon, og at det derfor kanskje ikke er så farlig at de ikke har så mye støtte hjemmefra.

For gutta er det jo mange forbilder. Det finnes ingen for fremmedspråklige jenter. Jeg tror de ser at de ikke har noen forbilder og skjønner ikke hvorfor de skal drive med idrett. Vi har jo Ezinne som har vært litt frampå. Det tror jeg er veldig bra, men ikke nok. (Guro).

Oppsummering av lederens syn:

Lederne opplever først og fremst at minoritetsjentene kommer fra kulturer der det ikke er tradisjon for at jenter skal drive med idrett. Idrett er en gutteting, og de opplever at jentene ofte har det veldig strengt når det gjelder å krysse grensene for hva som «passer seg» for gutter og jenter. Videre opplever lederne at jentene kan være med i organisert idrett på lavere alderstrinn, men at de etter hvert blir borte fra trening fordi de får ansvar som assisterende husmødre hjemme.

Lederne opplever også at jentene prioriterer ofte skole framfor idrett, og at de faller fra når de heller ikke får støtte hjemmefra til å drive med idrett. Videre påpeker lederne at foreldrene som regel ikke kjenner til norsk dugnadskultur, og at manglende foreldreengasjement hemmer jentenes deltakelse. Dette skaper også avstand til de etnisk norske foreldrene som irriterer seg over at de fleste oppgavene faller på dem.

Innenfor temaet kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller opplever lederne også at minoritetsjentene har få rollemodeller å se opp til, og at manglende økonomiske ressurser står i veien for større deltakelse i organisert idrett.

6.2.2 Minoritetsjentenes perspektiv

Minoritetsjentene benytter blant annet begrepet *forståelse* som et nøkkelord når det kommer til kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller. Forståelse for hverandre og for forskjeller forklarer de som en av grunnene til at klubbene lykkes i integreringsarbeidet.

Forståelse har mye å si. Grunnen til at vi klarer det bra er fordi vi forstår hverandre. Forstår man hverandre ikke, så funker det heller ikke. Idrett forskjellige mellom kulturer. For afrikanere er kanskje idrett dans, for latinere er det fotball og for nordmenn er det ski og skøyter. Idrett er med i alle land og kulturer, men på forskjellig måte. (Maria).

Maria trekker videre fram en typisk situasjon som illustrerer mangel på forståelse. Broren driver mye med fotball på fritiden. Moren forstår ikke hvorfor han driver med dette og er mest bekymret for at han ikke spiser nok. Maria forteller at hun ofte ender opp med å måtte forsvare broren sin overfor moren. Det handler altså ikke bare om forståelse mellom kulturene, men også innad i kulturene.

Hvis broren min sier til meg at han vil drive med fotball så forstår jeg det, og jeg støtter han, fordi jeg vet hvordan det er. Mens moren min hun forstår ingenting. Mamma kommenterer faktisk til meg "hvorfor er han alltid på trening?" og sånne ting fordi hun forstår det ikke. Men jeg sier, "la gutten være, hvis han vil trene så la han trene". Og hun svarer "jammen han spiser jo ingenting, hva er vitsen?. (Maria).

En av jentene opplever at kultur, kjønns- og tradisjonsforskjeller er sterkt knyttet til stedet hvor man er født og oppvokst, ikke nødvendigvis til familiens opprinnelsesland. Hun har trenere i klubben som er etnisk norske, og at hun har en bestevenninne som er etnisk norsk. Allikevel opplever hun at de er en del av henne, og hun er en del av dem, fordi de alle er oppvokst på samme sted. Dette viser hvor mye den bakenforliggende kulturen likevel betyr, også når jentene selv mye lettere synes å la seg integrere i den gruppen som er knyttet til felles bosted, skole og lignende.

Jentene opplever at så lenge treningen i klubben foregår i en lukket jentegruppe, så har foreldrene ikke mye i mot at de driver med idrett. De forteller at foreldrene likevel kan ha lett for å komme med nedlatende kommentarer, eller på andre måter vise misnøye med at jentene deres driver med idrett. Men de opplever at foreldrene blir stadig mer åpne og aksepterer den nye kulturen.

Jeg tror ikke foreldrene har noe i mot at jentene driver med idrett så lenge det er i jentegrupper. Eller noen kommenterer det sikkert. Jeg blir ikke overrasket om noen kommenterer sånn "hvorfor bruker du tiden din på idrett?" Men jeg føler at foreldrene er mer åpne nå enn før. Jeg tror de også blir en del av den nye kulturen. At de glemmer, og aksepterer den nye kulturen. (Aisha).

Jentene forteller hvordan de tradisjonelle kjønnsrollene kan ha en positiv betydning for deltakelsen blant minoritetsjenter i den organiserte idretten. Blant annet fordi de opplever at det er enklere for minoritetsjentene å være rollemodeller enn det er for guttene. Hun forklarer at det er fordi jentene får det inn med morsmelken at de skal være omsorgsfulle, og at det er deres oppgave å passe på.

”Jeg føler egentlig at det er lettere for minoritetsjenter å bli rollemodeller enn guttene siden vi har den rollen fra vi er små barn, at vi må passe på mer enn gutter”. (Nadia).

Jentene opplever at mange ikke ønsker å delta i idretten fordi de ikke vil bli svette. Det å bli svett oppfattes i minoritetsjentenes miljø som skittent. Idrett er en gutteting og det eksisterer en oppfatning blant mange minoritetsjenter om at de skal være rene og pene til enhver tid. Mine intervjuobjekter opplever dette som frustrerende, fordi de mener at sånn var det ikke før, og at dette er noe som har utviklet seg i den senere tid.

Det som er mest sjokkerende er at jenter ikke gidder å bli skitne. Jeg ser jo at småjentene som kommer her og henger er veldig bertete. Det er faktisk veldig irriterende. Vi var ikke sånn før. At de er mer opptatte av at de skal være rene hvis du skjønner hva jeg mener. De føler at idrett er en gutteting. De synes det er ukult å svette. (Maria).

Videre opplever jentene, i likhet med lederne, at mangel på oppmuntring og motivasjon hjemmefra hemmer deltakelsen blant minoritetsjenter. Jenter bekrefter også bildet av foreldre som ikke skjønner poenget med å drive med idrett, og mener de heller burde bruke tiden sin på skole og utdanning.

De etnisk norske jentene har som regel noen som pusher og støtter dem, mens vi har ikke det. Jeg har aldri hatt noen i familien som har pushet meg til å drive med idrett, men de har heller ikke sagt at jeg ikke får lov til å drive med det. Hadde jeg hatt noen som holdt meg igjen i idretten hadde jeg fortsatt med det. (Sarah).

Flere av jentene forteller at mange kommer fra store familier med mange småsøsken. De har selv opplevelser hvor de gang på gang har måttet passe søstrene eller brødrene sine, og dermed gått glipp av trening. Foreldrene prioriterer det de anser som viktigst å stille opp på, som for eksempel foreldremøter på skolen. Idretten og barnas interesser blir derfor ofte nedprioritert.

Oss med en annen bakgrunn, vi er flere søsken. Så de fleste ganger slutter barn på idrett fordi de kanskje ikke får den støtten fra foreldrene, og at de ikke er der for dem hele tiden fordi de har flere barn de må prioritere. De må prioritere tiden sin på noe som faktisk er viktig, for eks skole, foreldremøter og sånn, enn idretten liksom. Så barn føler seg ensomme. Det er en av grunnene egentlig.
(Nadia).

Alle mine informanter forteller at de bevisst prioriterer andre ting enn å drive med idrett. De føler skole, venner og familie er viktigere prioriteringer. Det faller mye mer naturlig for etnisk norske jenter å drive med idrett fordi dette er en del av kulturen her, enn for jenter som har røtter i land der dette ikke er del av kulturen. Det ble allikevel uttrykt et ønske om at deres framtidige barn skal drive med idrett, og at de er heldige som får vokse opp i en kultur hvor idrett er en så naturlig del av livet – både for gutter og jenter.

Jeg føler at minoritetsjenter prioriterer mye annet enn idrett. Jeg føler at jeg gjør det selv nå. Jeg kunne ha stått på ski osv, men jeg prioriterer veldig mye annet. Jeg prioriterer venner, familie, jobb, skole, til og med tv. Jeg vil heller se på tv enn å gå til trening. Det sitter ikke som en vane hos minoritetsjenter å drive med idrett, slik det gjør for etnisk norske jenter. Hos etnisk norske jenter sitter det mer som en del av en tradisjon og kultur, mens vi har ikke det.
(Maria).

Jentene forteller også at hvis man skal prioritere idrett så må idretten være en naturlig del av ens hverdag, noe den for jenter med minoritetsbakgrunn ikke er. Derfor prioriteres andre aktiviteter. Jenter med minoritetsbakgrunn har i tillegg en særlig

utfordring ved ikke å skulle bli sett overalt. De må skjule seg. Å drive med idrett er jo ofte som nettopp å bli sett. Dette er helt greit når man er barn, men det oppleves helt forskjellig når man blir tenåring.

Mange minoritetsjenter føler at det ikke ser fint ut at en jente spiller fotball. Vi med forskjellig kultur og bakgrunn har jo den tanken om at jenter ikke kan bli sett overalt, og når du spiller fotball blir du jo sett overalt. Det er kanskje en av de største tingene jentene tenker på. Vi skjuler oss mer. Når man starter i 10. klasse så tenker man på alt annet enn idrett. Jeg mistet hele den tankegangen om at jeg ville trene på et idrettslag når jeg begynte å bli eldre. Jeg ville heller trene for meg selv, jogge, osv. Man ser på ting på en helt annen måte. Også betyr alt annet mye mer i forhold til idrett. (Nadia).

En av jentene er optimistisk når hun poengterer at kultur og tradisjon hele tiden er i endring. Hun ser idretten som viktig for mange sider av personlighetsutviklingen. Derfor har hun et håp om at framtidens minoritetsjenter får med seg idrett som en del av sin kultur, som de igjen kan videreføre til sine barn.

Jeg føler at det er viktig at minoritetsjenter som nå er barn og driver med idrett får det med seg som en del av deres kultur og tradisjon. For kultur og tradisjon endres jo hele tiden gjennom oss mennesker. Jeg har liksom planer om at når jeg får barn så skal de drive med idrett. De har ikke noe valg. (Maria).

Oppsummering av minoritetsjentenes syn:

Minoritetsjentene kommer vanligvis fra store familier med mange søsken hvor det er et selvfølgelig ansvar å hjelpe til hjemme fra ung alder. Derfor bli idrett ofte nedprioritert. I tillegg blir skole og andre aktiviteter som å være sammen med venner, ansett viktigere enn idrett. De ser ikke for seg idrett som en naturlig del av livet, og de får heller ikke støtte fra foreldrene til å drive med det. De forteller at de er vokst opp med å måtte være omsorgsfulle, at de er rollemodeller fra de er små og at de må passe på hvordan de framtrer mer enn det guttene må. De forteller også at mange minoritetsjenter ikke vil bli skitne, og ønsker derfor ikke å delta i idrett fordi da blir de svette, noe som er en

gutteting. Til slutt uttrykker de at minoritetsjenter ofte ikke liker å ”bli sett”, og at det derfor ikke ser fint ut hvis en jente med minoritetsbakgrunn spiller fotball.

6.3 Rekruttering og tiltak

For å få svar på studiens tredje forskningsspørsmål: Hva mener klubbledere og minoritetsjenter i idretten kan gjøres for å øke andelen minoritetsjenter til den organiserte idretten? anså jeg det som viktig først å kartlegge ledernes og minoritetsjentenes opplevelse av rekrutteringsarbeidet i klubben, og finne ut hvilke tiltak som allerede er iverksatt i klubben, for å øke andelen minoritetsjenter.

Forskningsspørsmål tre vil derfor hovedsakelig studeres i det fjerde analytiske temaet. Ambisjonen er å få kunnskap om hvor mye tid, energi og ressurser som settes av til rekrutteringsarbeidet, og hvordan lederne og minoritetsjentene tenker og vurderer sine tiltak.

6.3.1 Ledernes perspektiv

Rekruttering

En av lederne mener klubben lykkes godt i å rekruttere jenter med minoritetsbakgrunn fordi klubben ikke fokuserer på å rekruttere til eliten. Klubben har et større fokus på miljø, og at alle skal kunne inkluderes uansett hva de har lyst til å drive med. Han forklarer at aktiviteten ikke trenger å være idrett en gang, men at klubben tilbyr mange andre forskjellige aktiviteter og prosjekter.

I forhold til å rekruttere minoriteter så tror jeg vi står på topp. Men det er i forhold til rekruttering til en blanding av idrett, kultur og vennskap. Når det gjelder det å rekruttere minoritetsungdom og jenter i forhold til det å drive idrett som mål å bli toppidrettsutøvere, så står ikke vi på topp. Men for oss så har ikke det vært det primære målet. (Gustav).

Det var ulike oppfatninger med hensyn til hvor mye ressurser som ble og burde ha blitt benyttet til rekruttering. Noen ledere uttrykker at det jobbes mye, mens flere mente at rekrutteringen til klubben kunne ha vært enda bedre, og at klubben burde sette av tid til forbedringer.

Det er faktisk ganske mye tid som settes av til rekrutteringsarbeidet. Vi har ei dame som jobber med prosjekter hos oss som har i hvert fall en dag i uken hvor hun jobber med forskjellige former for rekruttering her på Furuset og i bydelen. (Gustav).

Vi burde ha en bedre rekrutteringsplan. Jeg tror ikke vi rekrutterer annerledes i dag enn det vi gjorde i 1922. Det er veldig klassisk og gammeldags. Jeg tror vi må lage en ordentlig plan for dette. Gjøre noe spesielt for å tiltrekke oss flere minoritetsjenter (Guro).

Med hensyn til hvor mye tid som blir satt av til rekrutteringsarbeidet, var oppfatningene forskjellige. I to av klubbene mener lederne det settes av mye tid til rekruttering.

Det settes av forholdsvis mye tid til rekrutteringsarbeidet. Det er bydelen som pusher mest på rekruttering. Også ser vi jo at der hvor det først kommer et miljø hvor det er mange fremmedspråklige jenter der kommer det flere. Så de snakker åpenbart sammen. (Guro).

Vi er tilstede på de fleste arenaene som er. Når det er arrangement og andre aktiviteter hvor vi vet vi treffer foreldre, barn og unge så er vi jo der. Så det er ganske mye tid som går med til rekrutteringen. Og vi viser oss jo fram via Facebook, Instagram osv. Så selvfølgelig er det mye tid som går til det. (Jakob).

I en av klubbene fortalte lederen at rekrutteringsarbeidet var noe som gikk av seg selv. Han mente at utlevering ut informasjon på skolene fungerte bra i dette arbeidet. Han forteller at de ikke har en spesifikk person som går hjem til foreldrene.

Egentlig settes det ikke av så veldig mye tid. Det er ting som på en måte går av seg selv. Jeg føler at vi bruker litt skolebesøk, vi bruker sekkepost, området er jo ikke så stort, så de som bor her kjenner til aktiviteten som er her og vet hvor de skal henvende seg. Vi har aldri gått rundt til foreldre.

Vi ser stadig vekk at det kommer familier her som vil melde ungene sine inn i klubben og hele pakka der. Jeg tror at rekrutteringsdelen går av seg selv. Problemet er å rekruttere foreldrene. Jeg ser på det som veldig viktig. (Dag).

Samtlige av lederne opplever at det som er viktigst i rekrutteringsarbeidet er å skape en trygghetsfølelse overfor foreldrene. For å skape denne følelsen mener de at det er essensielt at det er minoritetsjenter selv som rekrutterer nye jenter til klubben. Dette skaper en trygghetsfølelse også overfor minoritetsjentene selv.

”Så lenge du har jenter med minoritetsbakgrunn, som vi på ulike måter har utdannet her i vår sammenheng, som går på skolen og rekrutterer, så skaper det trygghet i forhold til både jentene og foreldrene”. (Gustav).

Alle lederne opplever at å få ut informasjon på skolen, også gjennom eget oppmøte, er viktig i rekrutteringsarbeidet. Oppslag i avisene synes bortkastet, mens personlig oppmøte er viktig slik at foreldre kan bli kjent med trenere osv.

Oppslag i aviser og sånne ting er lite gunstig. Det når ingen. Men det at man møter opp på skoler i sammenheng der ungdom er, gjerne med en liten informasjonssak, og gjerne også i fora der foreldre er, det er viktig. Og at foreldre blir kjent med de som er trenere i klubben er viktig. (Gustav).

Å få ut informasjonen når barna begynner på skolen er viktig. Vi bruker flyers som bydelen oversetter til ulike språk. Det holdes også allmøter i samfunnshuset hvor alle lager mat sammen. Det er alltid mat involvert når det gjelder fremmedspråklige damer. (Guro)

Videre opplever hun at de i klubben legger stor vekt på måten de tar i mot nye medlemmer. At miljøet i klubben er veldig bra, og at klubben har et godt samarbeid med bydelen. Men hun savner involvering og hjelp fra Oslo idrettskrets:

”I forhold til andre store fleridrettslag så tror jeg ikke vi er best i klassen på rekruttering. Men vi har et veldig godt utgangspunkt”. (Guro).

Aktive hjemmebesøk ses av noen som selve kjernen i hvorfor noen klubber lykkes bedre med egen rekruttering. En klubb har engasjert en kvinne med minoritetsbakgrunn som aktivt går hjem til minoritetsjentene og snakker med foreldrene.

Hun drar hjem til de som er inaktive, og som sitter hjemme og kjeder seg, og prater med foreldrene. Hun er den som forsikrer dem at de har det bra her, og at det ikke er noen gutter som kommer og titter på dem osv. (Jakob).

En klubb jobber ikke kun for sin egen rekruttering, men arbeider også aktivt for å hjelpe andre klubber med å rekruttere. Lederen her mener dette er uvanlig, og tror andelen minoritetsjenter i idretten kunne vært mye høyere hvis klubbene hadde lagt mer vekt på å hjelpe hverandre i rekrutteringsarbeidet. Han ser det også som et viktig moment at klubben arbeider aktivt med å rekruttere ungdommer inn i lavterskelidrett.

”Jeg tror vi jobber mer for å rekruttere ungdom inn i organisert idrett og lavterskelidrett, enn ganske mange andre. Jeg tror også vi jobber mer aktivt enn de fleste andre med å hjelpe andre med å rekruttere”. (Jakob).

På et spørsmål om hvordan rekrutteringsarbeidet har utviklet seg i den senere tid svarte en av lederne:

Positivt. Senest i går hadde vi to ungdommer som hadde som prosjekt å gå rundt på ungdomsskolene i Groruddalen for å informere om de aktivitetene og tiltakene som vi har. De hadde minoritetsbakgrunn. Vi har noe som heter ”Alnaskolen” for unge ledere, som da er en utdanningsinstitusjon på ettermiddagstid for ungdom. Dette var et av de prosjektene som de har der. (Gustav).

Tiltak

Som nevnt tidligere, understreker alle lederne at en forutsetning for å lykkes i integreringsarbeidet er at klubbene samarbeider tett med bydelen. En av klubbene har for eksempel et godt samarbeid med miljøarbeiderne for de kommunale boligene i bydelen. En av lederne peker spesielt på viktigheten av å få ut informasjon på

forskjellige språk, fordi det ofte oppstår misforståelser på grunn av manglende språkforståelse. Foreldrene til jentene snakker ofte dårlig norsk, og informasjonen om klubbens tilbud må derfor foreligge på flere språk.

Vi driver med markedsføring og tett samarbeid med bydelen. Vi har god kontakt med folk som jobber med miljøet i de kommunale boligene slik at vi får fram informasjon på mange forskjellig språk for eks. De er veldig flinke til å mobilisere, vi får ikke foreldre med minoritetsbakgrunn på foreldremøter for eksempel, der kommer bare de etnisk norske. Men de greier å få mobilisert alt og alle. (Guro).

I enkelte tilfeller stiller bydelen opp og betaler medlemsavgifter og reiser for de familiene som ikke har råd til det.

”Alle kjenner oss i nærmiljøet. Bydelen er på laget vårt hele tiden, og dekker medlemsavgifter og reiser for folk som ikke har penger osv”. (Guro).

I en klubb er man strenge på at minoritetsjentene må snakke med foreldrene sine selv og utfordrer dem på for eksempel hva de kan få lov til å ha på seg på trening. Klubben mener at dette oppleves som et positivt tiltak.

Vi er nok ganske strenge og opplever gjennom det at jentene selv utfordrer sine foreldre på at ”jeg kan ikke spille i denne strømpebuksen, det er varmt”, eller ”jeg må få lov til å spille kamper”, ”kan jeg få komme litt senere til koranskolen hver lørdag når det er kamper i innebandy”, ”jeg kan ikke spille i hodeplagg som har tauverk”. (Guro).

For å skape trygghet blant foreldrene, svarte lederne at de opplever at å ta utgangspunkt i skolene ofte hjelper på trygghetsfølelsen. Det er på skolen barna som regel begynner med aktiviteten, og dit har lederne inntrykk av at foreldre synes det er greit å slippe jentene sine uten å være utrygge. I tillegg opplever lederne at det er viktig å etablere en god dialog med foreldrene, slik at foreldrene blir ordentlig kjent med de voksne som er tilstede i idrettsklubben.

”At man har en dialog med foreldre. Det er viktig at foreldrene vet om oss. At de er trygge på oss” (Gustav).

Men dette er en stor utfordring hvor lederne har færre konkrete tanker om hva som kan gjøres.

”Ja, vi prøver å få foreldrene på banen, men det er ingen enkel oppgave. Vi jobber med å knekke den koden. Hvordan vi skal gjøre det har vi ikke funnet ut ennå, men vi skal gjøre det”. (Markus).

En av lederne opplever at i sin klubb er de flinke til å imøtekomme foreldrene med minoritetsbakgrunn. Hun poengterer at det er viktig å møte folk på halvveien, ikke fokusere på hva folk ikke kan stille opp på, men heller rette fokuset på hva de faktisk kan stille opp med.

”Vi er flinke til å ikke spørre foreldrene om de kan kjøre til kamper osv. De fleste har ikke bil og føler seg flaue når de må svare nei. Vi spør de heller om de kan hjelpe til med andre ting”. (Guro).

Oppsummering av ledernes syn:

Ledernes erfaringer fra rekrutteringsarbeidet og egne tiltak mener jeg å kunne sammenfatte i følgende kategorier: skolen, bydelen, idrettsorganisasjonen, familien og klubben.

– Skolen

Lederne opplever at det å ta utgangspunkt i skolene skaper en trygghetsfølelse, og at skolene og idrettslagene derfor må samarbeide tettere. Videre opplever de at det er viktig at barna får tilgang til idrett i ung alder for ikke så lett å falle fra. Lederne understreker også at informasjonen fra idrettsklubbene må ut på skolene på flere språk, fordi foreldrene til minoritetsjentene ofte snakker dårlig norsk. Dette fører ofte til en del misforståelser. Til slutt opplever de at foreldre med minoritetsbakgrunn er sjeldnere på foreldremøter.

– Bydelen - lokalpolitikk

Lederne anser det som viktig å få til en dialog med andre aktører i bydelen som moskéer, barnehager, fritidssentre, bibliotek, politi. Dette opplever de skaper en trygghetsfølelse, noe som kanskje vil kunne øke andelen minoritetsjenter til idretten.

– Idrettsorganisasjonen

En av lederne opplever at involvering og hjelp fra Oslo idrettskrets hadde hjulpet klubben med å få rekruttert enda flere jenter med minoritetsbakgrunn til idretten.

– Familien

Lederne fokuserer på at foreldrene skal føle seg trygge, og påpeker at det er viktig å møte alle initiativ fra foreldrene positivt. Hjemmebesøk er også et viktig tiltak slik at foreldre kan bli kjent med trenere og klubben.

– Klubben

Lederne har en litt ulik vektlegging av rekrutteringsarbeidet, men alle har fokus på rekruttering og mener at det er et viktig arbeid. Det fremmes at minoritetsjenter selv må informere og rekruttere nye jenter. Videre anser lederne det som viktig å stimulere foreldredeltakelse, fordi de ser på et manglende foreldreengasjement som en av hovedgrunnene til at det er så få minoritetsjenter med i organisert idrett. Lederne mener også at det er viktig å satse på miljøet i klubben. Fokuserer på fellesskap, helse og moro - ikke rekruttering til elite. Å ha rutiner for mottak av nye medlemmer er viktig i følge lederne. Videre understrekes det at god kommunikasjon innad i klubben er essensielt, samt å hjelpe andre klubber med å rekruttere.

Lederne opplever at jentene selv må få foreslå hva slags idrett de ønsker å drive med. Å tilby lavterskeltilbud, trimøvelser og selvforsvar kan være en nøkkel til økt deltakelse blant minoritetsjentene.

Treningstilbudet må være relativt billig, og sportsutstyr lett tilgjengelig fordi mange familier ofte sliter med små økonomiske ressurser.

6.3.2 Minoritetsjentenes perspektiv

Rekruttering

Hva er minoritetsjentenes opplevelse av rekrutteringsarbeidet i klubbene, og hva er deres inntrykk av hvor mye tid som settes av til rekruttering? Hvordan ble jentene selv

rekruttert til klubben første gang, og hvordan mener de rekrutteringen eventuelt kan styrkes?

En av jentene mener klubben hennes lyktes med sin rekruttering gjennom direkte kommunikasjon i nærmiljøet. Klubben er bevisst i bruken av medlemmer som kan nå ut til andre med informasjonen.

”Mitt inntrykk er at de er veldig flinke. De spør de riktige folk om å få det gjort. De snakker til noen, som snakker til noen, som snakker til noen, så ordet sprer seg”. (Sarah).

Jentene understreker betydningen av at klubbene er svært aktive på nettet og på sosiale medier, og at dette er det viktigste verktøyet til rekruttering av nye medlemmer. Jenter og gutter er på nettet fra tidlig alder, og det er her de får med seg alt som skjer.

For det første er de veldig aktive på nettet og på sosiale medier. Også deler de ut flyers. De er flinke til å spre ordet. Det er det klubben er kjent for, alle kjenner hverandre og alle er veldig flinke til å hjelpe hverandre. (Nadia)

Mine informanter har ulike erfaringer med hvordan de selv ble rekruttert til idretten. En ble rekruttert gjennom rådgiveren sin på videregående skole som anbefalte henne å bli med på et prosjekt kalt ”Framtidens veiledere” i regi av Furuset IF.

Rådgiveren min på VGS anbefalte meg å bli med. Det var et prosjekt her på Forum som handlet om forskjellene på tvang og arrangert ekteskap. Så jeg ble med på det og møtte en som heter Eirik. Han tok meg med videre til Alnaskolen, og der ble jeg utdannet ung leder. (Maria).

En annen forteller at hun oppsøkte klubben selv, fordi hun hadde flere klassevenninner som trente i klubben. Hun forteller at hun hadde et ønske om å passe inn, og at hun derfor oppsøkte klubben.

Jeg oppsøkte klubben selv. Eller liksom jeg gikk i 4./5.klasse og alle i klassen trente på de forskjellige lagene. Og etter at jeg begynte så ble jeg fornøyd. Når man er liten er man veldig sånn at man liker det alle andre gjør. (Nadia).

Jentene tok også opp problemer knyttet til rekruttering. Her kom de igjen inn på at minoritetsjenter i ung alder ofte ønsker å være lik de etnisk norske jentene. De ønsker ikke å bli sett på som annerledes. Slik blir flere minoritetsjenter med i idretten som barn, men faller fra når de kommer i tenårene, for da forstår de det ansvaret det innebærer å være jente.

En av jentene nevner at fordommer mot stedet og bydelen også kan gå utover rekrutteringsarbeidet til klubbene. Klubben gjør sitt beste for å bedre sitt rykte uten at det har særlig effekt.

Noen ganger kan rekrutteringsarbeidet i klubben være et problem fordi folk har fordommer mot Holmlia fordi de har hørt om negative ting som har skjedd her. Det får dem til å tenke noe stygt. Så uansett hva vi prøver å gjøre for vår idrettsklubb, og alle andre klubber, så er ikke det det samme fordi folk bytter ikke sine fordommer. (Sarah).

Tiltak

Minoritetsjentene har mange tanker om hvilke tiltak som kunne blitt iverksatt for å øke andelen minoritetsjenter i idretten.

En av jentene forteller at hun opplever at Holmliafestivalen er et viktig tiltak for klubben. Hun opplever at både klubben og bydelen får positiv oppmerksomhet gjennom denne festivalen, og at det skaper et godt inntrykk av klubben. Dette er med på å styrke klubben.

Holmliafestivalen er et bra tiltak som fanger de fleste. Fordi på Holmliafestivalen får man et inntrykk av hvordan Holmlia egentlig er. Det er så mange forskjellige kulturer her og vi klarer allikevel å samarbeide godt. Alle som kommer på festivalen får vite at det er Holmlia sportsklubb som driver det hele, og da får de jo et bedre inntrykk av Holmlia sportsklubb. Det er sånn "åja okey de har fått til noe så stort" da betyr det at flere er glad i dem. Og det er

mange frivillige som er med på å arrangere Holmliafestivalen, og det er fordi de ser verdien i det. (Nadia).

Et annet viktig tiltak for jentene om de kunne bestemme, ville ha vært å få med foreldrene på trening. Forståelse trekkes igjen fram som en viktig dimensjon i rekrutteringsarbeidet. Å få foreldrene til å forstå verdien jentene ser i å drive med idrett, ville kunne ha fått dem til å støtte jentene sine istedenfor å komme med negative kommentarer.

Jeg ville ha fått med foreldrene også. Startet trening for eldre folk. Jeg har alltid lurt på hvorfor eldre ikke er med, fordi da ville de liksom ha skjønt hvordan det er. Hvis du ikke forstår og skjønner hvordan det er, så vil du ikke forstå det. Det er det jeg mener med foreldre også, de forstår ikke idrett, så derfor vil de kommentere eller si noe om det, som kan gjøre at det er umotiverende for barna. (Maria).

På spørsmål om hva som skulle få foreldrene med på trening, svarte en av jentene at det måtte legges opp til at barna selv fikk dem med. Og at det vil være viktig å ikke tilby dem for slitsomme aktiviteter. Blir foreldrene for slitne, blir de negativt innstilt og orker ikke å være med.

Jeg ville bedt barna få med foreldrene på trening. Også ville jeg hatt morsomme og lette øvelser for dem. Også kanskje kvinner og kvinner mot hverandre, menn og menn mot hverandre, og også kvinner mot menn for å se reaksjonen. Men ikke for hardt, for blir de veldig slitne, så orker de ikke. Og da sier de aldri mer! Moren min var med meg på trening en gang, det var første og siste gangen, aldri mer!”. (Maria).

Jentene understreker at rekrutteringsarbeid gjennom skolen er et av de viktigste tiltakene. Og at dette må skje fra de første klassetrinnene.

Mine informanter kommer tilbake til betydningen av at minoritetsjentene føler seg sett, ellers mister man dem. Og har man først mistet dem, kommer de svært sjelden tilbake som tenåringer.

Å få dem med fra skolen tror jeg er det viktigste, for da vil du kanskje se noen som liker det, og kanskje er potensielle til å være med videre. Vi mister mange flinke når vi ikke ser dem. For når du blir eldre er det ikke vits. (Aisha).

En av jentene forteller om sin lidenskap for å løpe. Hun opplever at hvis noen hadde sett henne fra tidlig alder så kunne hun kanskje ha vært en toppidrettsutøver nå.

Jeg elsker å løpe. Helt siden jeg var barn. Jeg pleide å teste folk bare for å se hvem som var raskest. Uansett hvem de var. Uansett alder. Det gjorde jeg også her på Furuset når jeg hadde sommercamp med yngre jenter og gutter. Jeg elsker det. Jeg har alltid elsket det. Hadde jeg begynt med løping da så hadde jeg kanskje vært idrettsutøver nå. Jeg skulle ønske tiden kunne gå tilbake, men nå er det for sent. (Maria).

En av jentene fra Furuset IF trekker fram Alnaskolen som det viktigste tiltaket i klubben. Hun mener hennes eget medlemskap i klubben høyst sannsynlig skyldes denne.

(Hvis Alnaskolen ikke hadde eksistert..) ..ville det ha vært mye vanskeligere å få unge folk med. Hadde det ikke vært for Alnaskolen så tror jeg ikke at jeg hadde vært med nå. Det er kanskje nøkkelen til å få med folk. At man får en tittel og føler status. Det samme med guttene. (Maria).

Alle jentene er enige om at en av nøklene til at idretten kan lykkes i å rekruttere flere minoritetsjenter til idretten, er at idrettsklubbene kan tilby utdanning. Det å bli utdannet ledere og trenere er å få status, og de forteller at å få status er vanvittig motiverende for både minoritetsjentene og guttene. Det å bli en rollemodell i klubben og bydelen er noe alle tar veldig seriøst.

Oppsummering av minoritetsjentenes syn:

Minoritetsjentenes erfaringer fra egne tiltak og rekruttering vil jeg sammenfatte i følgende punkter ut fra min undersøkelse:

- Klubben

Direkte kommunikasjon og synlighet er særlig viktig for rekrutteringsarbeidet i klubbene. Være aktive på nettet gjennom sosiale medier ser de på som spesielt effektivt. Videre må det jobbes med å skape et godt miljø i klubben hvor alle blir sett og inkludert.

Holmliafestivalen er et eksempel hvor klubben gjennom festivalen får positiv oppmerksomhet i bydelen og hvor mange frivillige engasjerer seg.

Alnaskolen i Furuset IF er et annet eksempel hvor klubben utdanner minoritetsjenter og gutter til å bli ledere og trenere. Dette er en nøkkel til økt deltakelse, og at dette skaper rollemodeller som er viktige ambassadører for klubben.

- Foreldrene

Å få foreldrene til å forstå hvilke verdier deres jente ser i å drive med idrett, er i følge mine intervjuobjekter essensielt. Det hadde hjulpet på motivasjonen til jentene og i sin tur bidratt til økt rekruttering.

Men å få med foreldrene krever en plan. Hvordan kan jentene selv få dem med på trening? Hvilke aktiviteter må det legges opp til for at ikke foreldrene blir for slitne og negativt innstilt igjen?

- Skolen - jentene

Rekrutteringen til klubbene burde skje gjennom skolen – lærere og rådgivere, og man må få med jentene fra de lavere klassetrinn. I tenårene er det i følge mine informanter for sent. I tillegg må jentene føle seg inkludert og sett, for ikke å falle fra.

- Fordommer

Minoritetsjentene opplever at fordommer mot ”innvandrerydeler” også rammer idrettslagene, og at dette i noen tilfeller kan ødelegge for rekrutteringsarbeidet.

6.4 Styrking av idrett som integrasjonsarena

Tredje forskningsspørsmål lyder som nevnt: Hva mener klubbledere og minoritetsjenter i idretten kan gjøres for å øke andelen minoritetsjenter til den organiserte idretten?

Ambisjonen var å få kunnskap om hvordan lederne og minoritetsjentene ser på mulighetene for å styrke idretten som en integrasjonsarena, og hvilke råd de eventuelt kunne tenke seg å gi til andre.

6.4.1 Ledernes perspektiv

En av tingene som ble nevnt var økt bevissthet om at integrasjon er en toveisprosess, og at idrettsklubber må bli flinkere til å møte minoritetene på halvveien. Det er to grupper som skal integreres - ikke bare én.

Slik jeg ser det er det litt for mye "de" og "oss". Vi må begynne å omtale oss som "vi". Vi er alle nordmenn. De fleste har rødt pass osv. Så jeg tror at å se på det som en naturlig del å ta i mot folk som det de er og å ha respekt for hverandre. Det tror jeg er viktig. (Gustav).

Lederne er ut fra egen erfaring samstemte om at det hele tiden må jobbes med miljøet i klubbene for at disse skal fungere som gode integrasjonsarenaer. De opplever det som en forutsetning, spesielt for minoritetsjentene, at de møter et miljø hvor de føler seg sett og ivaretatt av klubben. Når jentene ofte ikke får støtte hjemmefra er det ekstra viktig at de selv opplever å ha et hyggelig og trygt sted å gå til.

Jeg tror vi er best i klassen på å ta i mot, og å være et godt miljø når man først kommer inn. Det er noe med kulturen i klubben. Vi er veldig opptatt av et hyggelig språk og fair play. Det er jo en 90 år gammel klubb, det sitter i veggene her. Man er engasjert i klubben nettopp fordi man vil bidra til dette flotte nærmiljøet. (Guro).

Et godt miljø må også innebære at klubbene ikke utelukkende har fokus på å utvikle idrettstalenter, men å utvikle miljø og holdninger.

"Vi ønsker å være en lokal klubb som spiller på mer enn det å drive idrett. Hvis man synes det er viktigere å bygge oppvekstmiljø enn å utvikle idrettstalenter, så kan man lykkes i rekruttering av jenter med minoritetsbakgrunn". (Gustav).

Lederne er tydelige på at tettere samarbeide mellom skolen, idrettslagene og det offentlige på et lokalt plan er en nøkkel for å rekruttere flere jenter med minoritetsbakgrunn til idretten. Klubbene trenger sterke støttespillere i lokalmiljøet for å lykkes. Dette kan også handle om en dialog med moskéene i bydelene slik at man får

anledning til å diskutere tiltak som kan fungere og aksepteres av alle. Denne kontakten understreker også behovet for å oversette informasjon om klubbene til forskjellige språk. Hele dette feltet krever antakelig at klubbene må ha bistand fra Oslo idrettskrets.

Jeg tror hvis man skal få flere innvandrerjenter på banen må skolen og idrettslagene samarbeide tettere. (...). Å få en dialog med moskéene, at det går an å ta opp temaene, ha diskusjoner om hva man skal kunne spille uten og med, om de må spille i strømpebuksa så får de det, at det er bra for helsa, at det ikke er bra å sitte hjemme hele dagen osv. Den dialogen savner jeg veldig. Så skolene og også de religiøse miljøene som disse jentene er med i er viktig. Fordi moskéene har jo akkurat samme mål. Hvis du ser på målene til en moské, eller hvordan de jobber med barn og unge så er det ikke mye som skiller dem fra oss. (Guro).

Lederne er tydelige på at idrettsklubbene ofte ikke er flinke nok til å lære av hverandre. Dette tror de gjelder for idrettsklubber generelt, og de mener derfor det ville styrket idretten som integrasjonsarena hvis man hadde reist litt mer rundt i Norge for å utveksle erfaringer.

Jeg tror at klubber som nå er på vei inn og får en andel minoritetsungdom, de kan nok på en måte lære litt av det vi holder på med. Det tror jeg er viktige ting her. Jeg har ment i mange år at vi kunne helt sikkert dratt til for eksempel Hamar og gitt noen gode råd for noen år siden, om hvordan vi har gjort det og hvordan vi tenker osv. (Gustav).

Utdanning av minoritetsungdom, spesielt minoritetsjenter, til gode ledere og trenere, ser lederne som et viktig punkt i rekrutteringen, og noe som klart ville styrket idretten som en integrasjonsarena.

Det å utdanne minoritetsungdom, og spesielt minoritetsjenter som trenere og ledere tror jeg er en kjempenøkkel. Framtidens veiledere og Alnaskolen for unge ledere tror jeg er supersentralt i hvordan man må tenke i byggingen av idrettslag og lokalmiljø (Gustav).

En av klubbene har et prosjekt de kaller ”Framtidens veiledere” som en av minoritetsjentene allerede har beskrevet som hennes vei inn i klubben. Lederen forteller at bakgrunnen for dette prosjektet er at idretten bedre kan lykkes som integrasjonsarena, om klubben kan tilby aktiviteter som ikke bare omhandler idrett.

Vi har også et sideprosjekt som tar for seg å utdanne ungdom som veiledere innenfor dette her med hvordan møte problematikk rundt tvangsekteskap og vold i nære relasjoner. Ting som mange av dem opplever ganske kraftig når de kommer i ungdomsalderen. At man må ta fatt i flere sider av det å være menneske tror jeg er viktig. (Gustav).

En utfordring lederne opplever er at det stadig blir etablert nye idrettsklubber og aktiviteter for spesielle og smalere grupper. Dette svekker grunnlaget for de klubbene som eksisterer, og som dermed har utfordringen med å skape et tilbud som er variert og kan inkludere ulike grupper.

Vi har ikke behov for å danne nye idrettsklubber og organisasjoner i en bydel som Søndre Nordstrand. Vi har nok, og man må bygge på de man har. Allikevel kommer det stadig vekk nytt. Og det blir så mange organisasjoner at man mister veldig mange fordi folk har engasjement andre steder. (Dag).

Videre mener lederne at treningstilbudet er avgjørende for å tiltrekke seg flere jenter med minoritetsbakgrunn. Lederne knytter en rekke forhold til dette temaet.

Ha et godt tilbud, det er det viktigste. At både treningstilbudet, og miljøet rundt treningstilbudet tiltrekker jentene. Vårt området er et område hvor det er liten betalingsevne. Derfor må tilbudet være forholdsvis rimelig. Også tror jeg man må spille på de jentene som er fra nærområdet, og utvikle det i forhold til deres venner igjen. At det er ganske venneorientert. (Gustav).

Vi har tenkt at for innvandrerjentene at det kanskje er noe feil med aktivitetene våre. At vi kanskje burde spørre disse jentene hva de ønsker å gjøre. Selvforsvar

er populært. Det må være noe mer enn bare sport for disse jentene. De er ikke så opptatte av å vinne, men å holde seg i form. (Guro)

Foreldre blir også i denne forbindelsen sett på som en nøkkelfaktor for å styrke idretten som integrasjonsarena. Å skape tillitt blir ansett som svært viktig av alle lederne. En av lederne tror det ville ha styrket idretten som integrasjonsarena idretten hadde innført segregerte lag.

Vi må bli flinkere til å komme i kontakt med foreldrene. Jeg opplever at disse foreldrene må i større grad enn de norske foreldrene ha tillitt til oss. Å vite hvem vi er. Du kan ikke gi dem et organisasjonskart, de må kjenne personene. Å bygge opp tillitt i nærmiljøet som klubb det tror jeg er viktig. Også tror jeg vi må ta i mot alle initiativ fra foreldrene selv. Kanskje nøkkelen er å ha segregerte lag? (Guro).

Lederne opplever at svært mange av familiene heller ikke har økonomiske ressurser til å la alle barna få drive med idrett. Hvis foreldrene i det hele tatt har råd til å la noen av barna drive med dette, så er det i hvert fall ikke jentene som blir prioritert. Det er altså en utfordring for klubbene å bidra til å gjøre det økonomisk mulig for flere å drive med idrett. I en klubb har de et fond som ressurssterke foreldre kan yte penger til, noe som oppleves som et velfungerende tiltak for å styrke klubbens rekrutteringsmuligheter.

”I vår klubb har vi i tillegg et fond hvor ressurssterke foreldre kan bidra med penger, slik at de forskjellige lagene kan dra på cuper, få nye drakter osv”. (Guro).

Kommunikasjonen innad i klubbene blir også trukket fram som et punkt som kan forbedres, og som er kritisk for klubbene i alle ledd.

Jeg mener at kommunikasjonen innad i klubben er for dårlig. Jeg tror at hvis du skal drive en klubb med drøyt 1000 medlemmer, så må du ha en god kommunikasjon innad i klubben for at dette skal funke på en ordentlig måte. Den kan bli bedre enn det den er i dag. (Dag).

”Vi skjønner det at det er sms som gjelder hvis man skal gi beskjed til folk. Du leser alltid en sms. Man kan ikke bruke unnskyldning om at man bare er på mailen sin 1 gang i uken”. (Jakob).

Oppsummering av ledernes syn:

Ledernes syn på styrking av den organiserte idretten som integrasjonsarena kan sammenfattes med følgende momenter:

– Klubben

Det må arbeides for gode holdninger, et godt miljø og styrking av kulturen i klubben. Man må skape en ”vi” følelse i klubben med et hyggelig språk og fair play. Det må etableres en dialog med foreldre som kan bidra til større deltakelse på dugnad, og større respekt for innbetaling av medlems- og treningsavgifter. Det må være bevissthet på å unngå oppgaver som bidrar til at medlemmer eller foreldre føler seg krenket eller utenfor. Klubbene må ha bredere mål enn å utvikle idrettstalenter, samt tilby lavterskeltilbud av aktiviteter. Det bør finnes retningslinjer for hva utstyr skal kunne/måtte koste. Utstyrsfond hvor foreldre kan bidra er et tiltak for økonomisk støtte. Det bør sørges for at klubbene er så romslige og fleksible at det ikke oppstår behov for nye idrettsklubber og organisasjoner.

– Utdanning

Klubbene bør bidra til opplæring av minoritetsungdommer generelt til gode ledere og trenere. Ungdommene må være forberedt på å møte temaer og utfordringer som går ut over idrettens grenser, som for eksempel tvangsekteskap og vold i nære relasjoner. Det er viktig å styrke tiltak som Framtidens veiledere og Alnaskolen som satser på dette området.

– Politikk

Det må arbeides for tettere samarbeid med alle relevante aktører på lokalplanet og med idrettskretsen i saker av mer overordnet politisk karakter.

6.4.2 Minoritetsjentenes perspektiv

Minoritetsjentene har et unisont ønske om å styrke idretten som integrasjonsarena fordi dette er en arena som har betydd mye for dem selv. Det ligger mange tråder til viktige

tiltak i de mer generelle momentene deres. Men jeg går ikke inn på en slik tolkning av hvilke tiltak som konkret kan ligge i forlengelsen av synspunktene deres.

Minoritetsjentene opplever i likhet med lederne at det hele tiden må jobbes med miljøet i klubbene for at klubber skal fungere som gode integrasjonsarenaer. Klubbene må være imøtekommende i følge jentene. De forteller fra egne erfaringer hva det betydde for dem selv at de ble møtt av et miljø hvor de følte seg sett og ivaretatt.

Når jeg begynte her gikk jeg i første videregående. Da jeg startet her var det veldig kult og veldig morsomt. Det var nytt for meg. Jeg fikk en veldig god følelse. Jeg følte meg godt i varetatt. Jeg tror at den personen jeg er i dag er litt takket være klubben. (Maria).

Det er å være imøtekommende rett og slett. At klubbene kan ta i mot folk med forskjellig kultur og bakgrunn. At de som er i idrettsklubben er villige til å ikke se ned på folk som ikke er fra samme sted. At klubben er åpen. (Nadia).

Samtlige av minoritetsjentene opplever at det er skolen som har ansvaret for å øke andelen minoritetsjenter til idretten. De poengterer igjen at minoritetsjenter ofte ikke får støtte hjemmefra til å bedrive idrett, og setter derfor skolen og lærerne som ansvarlige for å motivere og støtte dem.

Jeg tror gymlærerne har ansvaret om å få med jentene inn i idretten. Jeg setter ansvaret på dem fordi det er de som følger med fra man er liten. At man ser alle og fokuserer på alle. Barn utvikler seg på forskjellige måter. Jeg synes det er lærere generelt uansett hvilket fag, som har ansvaret. Det er de som ser hva barna er flinke til, og burde pushe dem til å drive med det de er flinke til. Hva som skjer hjemme har selvfølgelig også noe å si, men jeg synes lærerne også burde ta ansvar. (Aisha).

En av minoritetsjentene opplever at det ikke nødvendigvis er foreldrene som er nøkkelen til økt deltakelse, men den yngre generasjonen som også kanskje er født i Norge. Hun opplever at det er enklere å jobbe med de yngre generasjonene fordi de

balanserer i større grad enn foreldrene to kulturer, og forstår dermed den norske kulturen bedre.

Jeg føler at det er bedre å jobbe med oss som er fremtidenes mødre og fedre enn å jobbe med de som allerede er mødre og fedre. Det er en lost case føler jeg. Det er lettere å jobbe med ungdom, de som er fra 28 år og yngre fordi det er de som har vært her lengst, kanskje til og med født. De har to forskjellige kulturer de må balansere. (Sarah).

Minoritetsjentene opplever idretten som noe som er med på å forme den man er. De forteller om alt idretten har lært dem, og om hvor viktig idretten er for å utvikle gode egenskaper. De opplever at idretten styrkes som integreringsarena, gjennom at minoritetsjenter styrkes som personer.

Jeg ser på idrett som en del av personligheten min. Jeg har lært mye av idrett. Du lærer respekt, forståelse og du lærer å aksepterer folk fra forskjellige land med forskjellig kultur. Det er en av grunnene til at jeg synes at idrett er så viktig, fordi man lærer såpass mye at det blir en del av personligheten din. Man ser jo forskjell på folk som driver med idrett og folk som ikke driver med idrett. Man har mer forståelse for ting. Også er det noe bra for deg. Planen min som person er å fortsette med det, og å hjelp folk til å fortsette med det. (Maria).

En av jentene avslutter med å si at hun tror fremtiden ser lys ut for minoritetsjentes deltakelse i den organiserte idretten. Hun forteller at den eldre og kanskje litt mer konservative generasjonen gradvis får mindre innflytelse, og den nye og kanskje litt mer åpne generasjonen (inkludert henne selv) tar over. Hun opplever at stort sett alle minoritetsjentene på hennes egen alder ser på idrett som viktig for barn og unges oppvekst. Derfor tror hun at dette er noe alle vil lære sine barn også.

Om 10 år så kommer det til å være flere jenter med minoritetsbakgrunn med i idretten. Siden jeg har drevet med idrett selv, så føler jeg at jeg har i oppgave å videreføre det til mine barn, og det tror jeg ikke jeg er alene om. (Maria).

Oppsummering av minoritetsjentenes syn:

Minoritetsjentene opplever at å jobbe for et godt miljø i idrettsklubber kan være med på å styrke den organiserte idretten som en integrasjonsarena. De føler at det er viktig, spesielt for minoritetsjenter, at de føler seg sett og ivaretatt. De forklarer at minoritetsjenter ofte ikke får støtte hjemmefra til å bedrive idrett, og at de derfor trenger litt ekstra støtte fra annet hold, hvis ikke er det større sjanse for at de faller fra. Spesielt skolen opplever de som viktig i arbeidet om å styrke idretten som integrasjonsarena.

7.0 Drøfting

I dette kapitlet vil jeg drøfte forskningsspørsmålene med utgangspunkt i det teoretiske rammeverket og det jeg mener er de mest sentrale funnene fra studien. Innledningen til hvert tema er hovedfunn fra resultatene. Lederne og minoritetsjentene kommer med mange av samme momentene, og jeg diskuterer derfor hvert spørsmål samlet i ett. I et siste punkt i dette kapitlet har jeg et sideblikk på oppgavens problemstilling i hovedsak med utgangspunkt i teoretikerne Foucault og Bourdieu.

7.1 Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten den organiserte idretten som en integrasjonsarena?

I følge Seippel (2005) er det vanskelig å påvise en direkte sammenheng mellom medlemskap i organisert idrett, og det å være sosialt integrert i det norske samfunnet. Mine funn viser imidlertid at både lederne og minoritetsjentene ser på idretten som en grunnleggende god integrasjonsarena der en kan skape kulturelt mangfold, og utvikle gode lokale rollemodeller. Videre opplever de at like erfaringer (minoritetsbakgrunn) blant trenerne og minoritetsjentene er en fordel, fordi det skaper en forståelse og et spesielt bånd. Mine informanter opplever integrasjonen som en utfordrende toveisprosess, hvor også majoritetsgruppene skal ”integreres” med minoritetsgruppene. De opplever at det er utfordrende hvis ”alle skal få det på sin måte”. Integrasjon innebærer blant annet anerkjennelse og respekt for kulturell ulikhet (Hagelund, 2003), noe mine funn tyder på at også er utfordringen for den organiserte idretten.

Mine funn tyder på at den nevnte toveisprosessen også er en utfordring for idretten. Det kan handle om at tiltakene i klubbene ofte bærer preg av at majoritetssamfunnet skal engasjere innvandregruppene ut fra sine egne gitte tradisjonelle premisser. Dette bryter etter min mening med en grunnleggende forutsetning i sivilsamfunnet, nemlig at aktiviteter skapes sammen av grupper med felles interesser (Ødegård, Loga, Steen-Johnsen & Ravneberg, 2014). Samtidig er det en viktig innsikt fra studien at grensene for integrasjon handler om kapasitet og ressurser.

En av lederne i min studie hevder at integrasjon ikke gjør seg selv, men at det krever at idrettsklubbene arbeider bevisst med nettverk og med egen kompetanse. På den andre

siden er det en av idrettsklubbene som opplever at rekruttering er noe som går av seg selv, og forteller at dette er noe klubben ikke tenker så mye over.

Vi kjenner igjen disse tankene som eksempel fra det Andersson kaller en strategi for "naturlig integrering" (Andersson, 2008). Samtlige av lederne opplever at klubben har et kulturelt mangfold, og opplever at minoritetsungdom "naturlig" kommer og blir med i klubben som en funksjon av fritidstilbudet i nærmiljøet. På denne måten kan man si at de tilslutter seg en forståelse av integrasjon som det Andersson (2008) kaller "naturlig integrering". I sin studie viser Andersson blant annet til enkelte idrettsforbund som av naturlige årsaker har en høy andel ikke-vestlige innvandrere som medlemmer. Både Holmlia SK og Furuset IF oppgir selv at de har en høy andel ikke-vestlige etniske medlemmer, og refererer til den høye andelen som en fordel når det kommer til rekruttering og integrering av minoritetsjenter.

Idrettsklubbene med høy andel ikke-vestlige innvandrere synes å mene at integreringen av minoritetsjenter handler om å engasjere et fåtall først, for så å la disse jentene gjøre jobben med å rekruttere "massene". Det er betimelig å stille spørsmålet om strategien "naturlig integrering" kan fungere som en slags hvilepute i rekrutteringsarbeidet for idrettsklubber som har en høy andel av barn og unge med minoritetsbakgrunn.

I følge Doherty (1999) er organisasjonskulturen i idrettsorganisasjoner avgjørende for å avspeile den flerkulturelle medlemsmassen. I sin studie om kulturelt mangfold i idrettsorganisasjoner, presenterer Doherty diagram med to akser - kulturelt mangfold i medlemsmassen og i organisasjonskulturen (ref. pkt. 4.1.4). Doherty argumenterer for at full effekt av det flerkulturelle mangfoldet bare er mulig i organisasjoner der det kulturelle mangfoldet også får plass i organisasjonskulturen.

Lederne i Holmlia SK opplever i tråd med dette at organisasjonskulturen i klubben er god, og begrunner dette med at ledelsen i klubben består av flere personer med ikke-vestlig bakgrunn. De opplever at klubbens organisasjonskultur har et kulturelt mangfold, og at det er noe av grunnen til at klubben lykkes godt som en integrasjonsarena. Lederne understreker at ledelsen i klubben er en viktig bidragsyter til organisasjonskulturen i klubben. Lederne forteller også at klubben har iverksatt en rekke tiltak for å styrke den flerkulturelle organisasjonskulturen. De trekker spesielt fram Holmliafestivalen som et av de viktigste tiltakene.

I følge Strandbu (2002) er den lave deltakelsen blant minoritetsjenter et tegn på skjevhet i de strukturelle integrasjonsprosessene innenfor idretten. Man kan spørre seg om skjevheten oppstår fordi den norske idretten tar for lite hensyn til kulturen blant minoritetene. Integrasjon innebærer som nevnt at man respekterer ulikhet, samtidig som man stiller noen krav til kompromisser. En viktig forutsetning for kravene om kompromisser, er at de ikke skal danne grunnlag for segregasjon eller ghettodannelse (Hagelund, 2003). Dersom politikken som føres tar for lite hensyn til kulturen blant minoriteter, vil det kunne gi assosiasjoner til segregasjonspolitik i følge Hamburger (1989). Dersom slike segregasjonsidealer lå latent for den norske idretten, ville en kunne pekt på det som en av de sentrale årsakene til den lave deltakelsen blant minoritetsjentene.

Det Djuve (2011) kaller: "Rommet for forskjellighet" står også sentralt i diskusjonen om det eksisterer en skjevhet i de strukturelle integrasjonsprosessene innenfor idretten. Størrelsen og formen på "rommet" forteller mye om graden av aksept for forskjeller i samfunnet. Men hvor stort er egentlig "rommet for forskjellighet" i idretten?

Erfaringen fra denne studien er at "rommet for forskjellighet" er stor i følge lederne. Lederne var positivt innstilt til det å skulle ta hensyn til en "ny" kultur, og ingen uttrykte tanker om at minoriteter må assimileres.

Til slutt kan det være interessant å merke seg at de fleste studier som er blitt gjennomført på feltet er gjort i idrettslag driftet av majoritetsbefolkningen (Walseth, 2015). Når idrettslagene kun er basert på majoritetsbefolkningens kultur og tradisjon, er det kanskje nærliggende å tro at mange oppfatter idrettslagene som segregerende, og ikke inkluderende, stikk i strid med hva idretten ønsker å være (Walseth, 2015).

7.2 Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten barrierer for minoritetsjentes idrettsdeltakelse?

Barrierene som fremkommer fra tidligere forskning dekkes av begrepene kultur og tradisjonsforskjeller, religion, manglende motivasjon, rasisme og diskriminering, sosial bakgrunn, økonomiske forhold, manglende foreldreengasjement, ressurser og mangel på inkludering. Både Friberg (2005), Sisjord, Fasting, Sand (2011) og Strandbu (2006) finner disse barrierene som forklaringer på hvorfor det er så få minoritetsjenter som

deltar i organisert idrett. Stort sett fremkommer alle disse barrierene også i min studie. Det som derimot ikke er så mye diskutert tidligere, er maktforholdet mellom idretten og minoritetsjentene. Jeg vil derfor som et eget punkt til slutt i dette kapitlet, gjøre rede for mine tanker rundt begrepet makt, i stor grad bygd på Bourdieu og Foucault, knyttet til idretten og minoritetsjentene.

De fleste av minoritetsjentene kommer fra familier uten kultur for at jenter driver med idrett. Det er derfor ofte heller ikke aksept for dette. Jeg kommer senere tilbake til temaet med økonomiske barrierer, men mine funn tyder på at hvis familien har råd til å la et av barna drive med idrett, så er det ikke jentene i familien som blir prioritert. Mine funn viser ellers at minoritetsjentene får et mye større ansvar hjemme i ung alder enn hva etnisk norske jenter får. Dette fører ofte til at de prioriterer annerledes og at dette er en hovedgrunn til at minoritetsjentene tidligere velger bort idretten. Minoritetsjentene selv forteller også at de føler et ansvar overfor familien sin, og opplever derfor skole og husarbeid som viktigere å prioritere enn å drive med idrett. Foreldrene kan heller ikke prioritere å delta på idrettsmøter og arrangementer, fordi det er viktigere at de prioriterer foreldremøter på skolen. Manglende foreldreengasjement hemmer i sin tur minoritetsjentes deltakelse, og skaper avstand til de etnisk norske foreldrene.

Minoritetsjentene opplever at det største hinderet for foreldrenes aksept av minoritetsjentes deltakelse i organisert idrett, er at det mangler kjønnssegregerte idrettstilbud. Walseth (2011) anerkjenner også minoritetsjentes store utfordring når det kommer til segregasjonsidealet og behovet for å unngå uønsket oppmerksomhet. Walseth forklarer at jenter innenfor den islamske kulturen, ofte har forventninger på seg om å føre arven videre. Det blir i den sammenhengen svært viktig å holde på tradisjoner som sier at idrett og annen utfordrende aktivitet skal foregå i kjønnsadskilte arenaer. Lederne opplever dette ved at foreldrene ofte er utrygge på å la jentene sine delta, fordi det kanskje kan være gutter tilstede. De forteller at for foreldrene er det greit for gutter å trene sammen med jenter, men at det ofte ikke er greit for jenter å trene sammen med gutter.

Foreldrenes frykt for aktiviteter hvor det motsatte kjønn er involvert, eller tilstede, har trolig sammenheng med det islamske segregasjonsidealet, (Thorsen og Rugkåsa, 1999), som lager klare skillelinjer mellom kvinner og menn. I følge Mernissi (1985) er kjønnssegregasjon skapt for å hindre seksuell oppmerksomhet mellom kvinner og menn. De skal for eksempel ikke oppholde seg alene i samme rom med mindre de har en nær familiær relasjon. Dette gjelder også i religiøse rom som for eksempel i moskéen.

Det er imidlertid stor variasjon mellom hvor strengt islam praktiseres blant muslimer. I min studie betydde religionen mye for dem som er intervjuet, og de fulgte den til punkt og prikke. Det er det ikke alle muslimer som gjør. Strandbu og Walseth (2014) understreker at religion og kultur er større barrierer for muslimske jenter enn for muslimske gutter, når det kommer til idrettsdeltakelse (Walseth & Strandbu, 2014). De trekker spesielt fram to forklaringer: Mangel på kjønnssegregerte idrettstilbud og lite aksept i idrettsmiljøene for det muslimske hodeplagget hijab.

Idéen om ”å gjøre kjønn” går ut på å se kjønn som et sett av foreliggende kulturelle påbud som individet kontinuerlig må følge, for å bli anerkjent som en tilregnelig person. (West & Zimmermann, 1987). Lederne forteller at minoritetsjentene kommer og henger i klubben i fine klær, men at de ikke vil drive med idrett. Å drive med idrett kommer sist på prioriteringslisten. Samtidig forteller de at jentene ofte er opptatte av å holde seg i form, men at de velger andre måter å gjøre det på enn å drive med idrett. En av minoritetsjentene forteller også at jenter med minoritetsbakgrunn ofte ikke er med på organisert idrett, fordi de ikke kan ”bli sett”. Hun forklarer at jenter med minoritetsbakgrunn må holde en lav profil. Å drive med for eksempel fotball ser ikke pent ut. For minoritetsjentene handler det hele tiden om den sosiale tvangen til å handle på en måte som omgivelsene kan forstå som entydig feminin eller maskulin (West & Zimmermann, 1987).

Walseth (2011) mener det er viktig å huske på at mange av minoritetsjentenes motforestillinger angående den organiserte idretten også kan finnes igjen blant majoritetsjentene, for eksempel grunnet kroppskomplekser og frykt for prestasjonskulturen.

Flere av minoritetsjentene opplever at jenter med minoritetsbakgrunn ofte ikke vil være med på idrett fordi de vil ikke svette. Å svette blir ansett som maskulint og skittent. I

følge Walseth (2006) kan det å trene i et idrettslag utfordre jentenes eller kollektivets oppfatning av muslimsk feminitet. Idretten kan blant noen muslimer oppleves som maskulint fordi det innebærer samvær med det motsatte kjønn, utfordrende drakter, overnatting borte og fravær fra hjemmet (Walseth, 2006).

Friberg (2005) konkluderer i sin studie ”Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo” med at mangel på motivasjon ikke er en barriere for minoritetsjentenes idrettsdeltakelse. Mine funn viser at minoritetsjentene mangler støtte hjemmefra, noe de hevder klart påvirker deres motivasjon til å drive med organisert idrett. En situasjon de også kjenner igjen fra andre minoritetsjenter.

Undersøkelsen ”Ungdom og idrett i Oslo” (Ødegård, Bakken & Strandbu, 2016) dokumenterer store forskjeller mellom majoritets- og minoritetsfamilier når det kommer til idrettsinteresse, og forståelsen av den organiserte idretten som en samfunnsarena.

Økonomiske ressurser nevnes også som en barriere for minoritetsjentes lave deltakelse. Familiene har ikke råd til å betale utstyr og avgifter. Dette temaet fører også klart inn i temaet makt, som jeg berører senere gjennom blant annet Bourdieu.

7.3 Hva mener klubbledere og minoritetsjenter i idretten at klubbene best kan gjøre for å rekruttere flere minoritetsjenter til den organiserte idretten?

Om lag halvparten av de bosatte i Bydel Søndre Nordstrand og Alna har innvandrerbakgrunn³. Så da er det kanskje ikke så rart at idrettsklubbene her lykkes bedre enn andre klubber i inkluderingsarbeidet av minoritetsjenter. Nettopp derfor kan vi si at disse bydelene og klubbene er ekspertisen på dette området, og andre bydeler og klubber kan på denne måten dra lærdom fra deres erfaringer. Et hovedfunn i denne studien er at med en gang man beveger seg til bydeler der prosentandelen er nærmere 50/50 eller mindre, faller minoritetsjentene fra. Det er interessant at i Sagene IF var det

³ <http://statistisk-arbok.utviklings-og-kompetanseetaten.oslo.kommune.no/2013/id/UKE-236>

vanskelig å finne minoritetsjenter å intervju som var over 15 år, fordi det i følge klubben ikke fantes jenter med minoritetsbakgrunn over 15 år som trente i klubben. Til tross for at alle idrettsklubbene opplever at de lykkes godt i rekrutteringsarbeidet, opplever allikevel to av de tre idrettsklubbene at de bruker for liten tid på dette. Sagene IF mener til og med at klubben ikke rekrutterer annerledes i dag enn det den gjorde i 1922. Derfor opplever idrettsklubben at å arbeide med å lage gode planer for rekrutteringen, og også sette av mer tid til dette arbeidet, vil øke andelen minoritetsjenter til den organiserte idretten.

Både idrettsklubbene og minoritetsjentene i denne studien opplever at det ofte er foreldrene til jentene som er nøkkelen til å få flere minoritetsjenter med i den organiserte idretten. Blant annet rapporten ”*Kom igjen jenter!*” (2011) støtter denne antakelsen. Foreldrenes interesse er avgjørende, og derfor mener idrettsklubbene og minoritetsjentene at det er viktig å tenke på tiltak som kan være med på å gjøre dem tryggere, og dermed kanskje mer positive til organisert idrett. Idrettsklubbene og minoritetsjentene opplever at foreldrene må hjelpes inn i det norske idrettsmiljøet. De må inviteres på dugnader og klubbmøter, kamper og sosiale treff.

I tillegg er idrettslagene avhengige av at foreldre kan stille med tid og penger. Dette kan i følge Walseth (2011) ofte bli en utfordring både for minoritets- og majoritetsfamilier som sliter med å få hjulene til å gå rundt. En av klubbene opplever at istedenfor å klage over et manglende foreldreengasjement, må man heller imøtegå foreldrene, og spørre hva de faktisk kan bidra med. I noen tilfeller er dette kanskje å lage mat til inntekt for klubben, istedenfor å kjøre til kamper. Klubben poengterer også at måltid er en fin arena til å bli bedre kjent.

Et hovedfunn i denne studien er at bare én av lederne påpeker spesielt mor som en viktig brikke for å få med flere jenter med minoritetsbakgrunn i idretten. Han forklarer at han opplever spesielt i de somaliske miljøene, at det er mor som har kontroll og oversikt hjemme, mens far ofte er fraværende. Å ha en god dialog med foreldrene ansikt til ansikt, spesielt med mødrene, opplever alle klubbene er viktig for et godt samarbeid. Dette opplever også flere av utvalget i rapporten ”*Kom igjen jenter!*” (2011).

Samtlige av minoritetsjentene forteller at de opplever at det er enklere for jenter å bli rollemodeller enn det er for gutter, fordi jenter innehar den rollen fra de er små. Dette forklarer de gjennom at jenter er mer omsorgsfulle enn gutter, og de må passe på mer enn det guttene må. Goffman (1977) hevder at mennesker ofte benytter de biologiske forskjellene mellom kvinner og menn til å forklare og forsvare de sosiale forskjellene mellom kjønnene. Dette fenomenet kaller han for ”institutional reflexivity”. Overdrevne kjønnsforskjeller rettfærdiggjøres gjennom hensyn til de biologiske ulikhetene mellom kjønnene (Goffman, 1977). Gjennom at lederen opplever at mor er den viktigste brikken for å få med jentene, og minoritetsjentenes oppfattelse av at jenter er bedre egnet som rollemodeller enn gutter, viderefører de dette fenomenet.

Både idrettsklubbene og minoritetsjentene opplever at å inneha rollemodeller i klubbene er nødvendig for å øke andelen minoritetsjenter i idretten. Meier & Saavedra (2008) bekrefter viktigheten av rollemodeller i sin studie. Rollemodeller blir på mange måter ”broen” mellom idretten og minoritetsjentene. Rollemodellene i idrettsklubbene kan bidra med motivasjon, støtte og forståelse, og kan dermed bli identifikatoren som minoritetsjentene mangler i den organiserte idretten i dag.

En av lederne opplever at å innføre kjønnssegregerte idrettstilbud i klubben kanskje er en av nøklene til å rekruttere flere jenter med minoritetsbakgrunn til organisert idrett. Hun opplever at et av de viktigste prinsippene for minoritetsjentenes deltakelse i idrett er at ingen gutter verken kan delta, eller være tilstede under treningen. Det er derfor viktig å sørge for at gutter holdes unna hvis man vil styrke tilliten mellom kulturene, i følge lederen. Resultatene fra aerobicgruppen for muslimske kvinner i artikkelen ”Uforenlige kroppskulturer” (Strandbu, 2005) kan bidra til å utdype lederens opplevelse. En av kvinnene som er intervjuet her forteller at vinduene i salen kvinnene trener i, dekkes til med gardiner og tøystykker. Grunnen til at dette gjøres er fordi mange i den muslimske kulturen mener at jenter ikke skal trene sammen med gutter, og heller ikke når gutter eller menn kan se dem. En av de muslimske kvinnene i artikkelen forklarte at dette er grunnen til hvorfor få jenter med muslimsk bakgrunn er med i et idrettslag. Videre forklarte hun at minoritetsjenter ofte har like stor interesse av idrett som andre, men at det må gjøres på andre premisser, lignende slik det gjøres i aerobicgruppen. Lederens forslag kan derfor kanskje være med på å øke andelen

minoritetsjenter til den organiserte idretten. Men på den andre siden er det en av de andre lederne i denne studien som opplever det motsatte. Han mener at idrettsklubbene ofte tilrettelegger for mye, og at å innføre kjønnssegregerte idrettstilbud ikke er nøkkelen. Han hevder at i Norge må man kunne tåle å se hverandre enten om det er i vanlig klær, treningstøy eller badetøy.

Et annet hovedfunn i denne studien er at samtlige av idrettsklubbene opplever at den organiserte idretten er i overkant opptatt av å utvikle idrettstalenter, istedenfor å tilrettelegge for inkludering av alle. Idrettsklubber som lykkes godt i å rekruttere jenter med minoritetsbakgrunn har et mye større fokus på breddeidrett enn toppidrett. Oslo idrettskrets skriver i sin rapport (2015) at de ønsker at idrettslag skal fokuserer spesielt på hvordan nye deltakere tas i mot. De mener at det kreves litt ekstra for at de som naturlig ikke tar del i idretten skal trives, og for at de skal ha et ønske om å komme tilbake. Idrettsklubbene i denne studien opplever alle at de er flinke til å ta i mot nye til klubben, og at dette er noe av grunnen til at de lykkes så godt i integreringsarbeidet. Klubbene legger til rette for kulturforskjeller, og er inkluderende og imøtekommende både overfor jentene selv, men også overfor foreldrene. De opplever at å arbeide for et godt miljø i klubben er med på å øke andelen minoritetsjenter i den organiserte idretten.

I følge Walseth (2011) må idrettsklubber bruke mer ressurser på å utvikle tilbud som passer alle, både med tanke på kultur og økonomi. Alle lederne fra denne studien sier seg enig. For å rekruttere jenter med minoritetsbakgrunn til idretten, opplever alle klubbene at det for det første kreves variasjon i aktivitetene som tilbys. Samtlige av lederne mener også at tilbudet må bli billigere, og at jentene selv må få lov til å foreslå hva slags idrett de ønsker å drive med. Å tilby lavterskeltilbud, som for eksempel trimøvelser og selvforsvar, kan være med på å øke deltakelsen blant minoritetsjentene, i følge idrettsklubbene.

Furuset IF og minoritetsjentene her, opplever at Alnaskolen er grunnen til at idrettsklubben lykkes så godt i rekrutteringsarbeidet. De forteller at det er en forutsetning for å få trener- og lederjobb i Furuset Allidrett IF at en har gjennomført Alnaskolen for unge ledere. Oslo idrettskrets sier seg enig med Furuset IF i sin rapport (2015) at å utdanne ungdommen selv til å bli instruktører er nøkkelen til økt deltakelse.

En av minoritetsjentene forteller at det var gjennom Alnaskolen hun selv ble rekruttert, og at hvis det ikke hadde vært for Alnaskolen, hadde hun mest sannsynlig ikke vært med i organisert idrett i dag.

Minoritetsjentene opplever at utdanning gir både jentene, og ungdom generelt, status som betyr mye for dem. De blir rollemodeller for både idrettsklubben og i bydelen. De får et ansikt og en stemme som folk tar på alvor. Minoritetsjentene og lederne opplever at når jentene blir rollemodeller, øker det sjansen for at både disse jentene ikke faller fra, og at flere jenter blir med i idrettsklubben.

I tillegg opplever lederne at hvis man skal bruke sekkepost eller andre former for informasjonsbrev, er det ekstremt viktig at denne informasjonen blir utgitt på forskjellige språk. Dette øker sjansen for at foreldrene faktisk skjønner hva det blir informert om, for eksempel tidspunkt for dugnad og hva som forventes.

Idrettsklubbene opplever at det å ta utgangspunkt i skolene skaper en trygghetsfølelse, og at skolene og idrettslagene derfor må samarbeide tettere. De anser også at det er viktig å få til en dialog med andre aktører i bydelen som moskéer, barnehager, fritidssentre, bibliotek, politi. Videre opplever de at det er viktig at barna får tilgang til idrett tidlig, for hvis de ikke får dette, er det lettere å falle fra. En av lederne opplever også at involvering og hjelp fra Oslo idrettskrets hadde hjulpet klubben med å få rekruttert enda flere jenter med minoritetsbakgrunn til idretten. 2 av de 3 idrettsklubbene i denne studien opplever også at det er viktig at idrettsklubber prioriterer å ansette en kvinne med minoritetsbakgrunn som går hjem til jentene og snakker med foreldrene. Dette skaper en trygghetsfølelse som bare en med ”intern” tilknytning kan skape, i følge lederne.

7.4 Sideblikk på problemstillingen – Foucault og Bourdieu

Denne studien har studert idretten som integrasjonsarena og hvordan flere jenter med minoritetsbakgrunn kan rekrutteres til idretten. Fokuset dreier seg om at det er av betydning for det generelle integreringsarbeidet at minoritetsjentene blir inkludert i organisert idrett. Hvorfor er akkurat idretten i fokuset som integreringsarena for minoritetsjentene? Hvorfor er det legitimt å kategorisere minoritetsjentene som ”utenfor samfunnet”, og hvem definerer hva som er normalt? Hvorfor kan ikke jentene bare få lov til å være seg selv? I dette avsnittet vil jeg drøfte noen sider ved disse spørsmålene hovedsakelig ut fra teoretikere Foucault og Bourdieu, som jeg synes gir interessante innfallsvinkler til å forstå spørsmålene.

Jeg har tidligere vist til Foucaults påpekning av forholdet mellom kunnskap, sannhet og makt. Foucault peker på at det er diskursen som styrer hva som anses som akseptabel atferd, og han påstår at det er umulig å unngå makten, bare tilsløre den (Foucault 1999, s. 7-9). Et eksempel på diskursproduksjon er når det konstrueres et bilde av minoritetsjentenes deltakelse som avvikende, noe som må struktureres og normaliseres. Når sentrale aktører i samfunnsdebatter definerer noen som utenfor og vanskelige å integrere, kan dette ha mange årsaker. Grupper kan for eksempel forsvare handlinger majoriteten definerer som ”forbudt” (Foucault 1999, s. 9). Fordi enkeltes holdninger kan stå i kontrast til et ideal om at alle skal tenke likt, kan de falle utenfor diskurser i samfunnet slik at deres stemmer ikke blir hørt. Den som uttaler seg innenfor rammene av en legitim diskurs vil bli tatt mer på alvor enn en som har ytringer som går på tvers av diskursen. Deres stemmer blir svake i forhold til majoritetens premissleverandører. Det opprettholdes et skille mellom sant og falskt, og de tilfredsstillt ikke kravene for å tre inn i diskursens orden (Foucault 1999, s. 22).

En av minoritetsjentene opplever at hennes medsøstre ofte vil delta i idrett som barn, fordi de har et ønske om å passe inn. De vil bli lik majoritetsjentene. Hun forteller at dette var grunnen til at hun selv ble med i idrettsklubben. Foucault (1999) vil si at minoritetsjentenes ønske om å ”passe inn” er internalisert gjennom diskursen i samfunnet, og altså et produkt av sosialiseringen.

Bourdieu (1995) opererer som tidligere påpekt med fire kapitalformer: sosial, kulturell, økonomisk og symbolsk som kan ha betydning for idrettsdeltakelse. Så lenge mange minoritetsjenter ikke deltar i den norske organiserte idretten, kan deres sosiale og symbolske kapital være begrenset, i hvert fall for en periode av livene deres. For eksempel kan idretten være viktig for nettverk blant jevnaldrende. For eksempel vil de i de fleste tilfeller ikke besitte tilstrekkelig kunnskap om denne arenaen som er en viktig arena i storsamfunnet, eller ha tilstrekkelig sterkt nettverk som begge deler må til for å styrke deres interesser. I utgangspunktet vet vi jo at deres kulturelle kapital som minoritetsjenter, er begrenset, og at det samme gjelder deres økonomiske kapital. Dette har hatt betydning for å kunne påta seg eller bli valgt til tillitsverv i tilstrekkelig innflytelsesrike posisjoner.

Den symbolske kapitalen blir beskrevet som noe ubevisst som aktørene reproducerer uten at de alltid er bevisst at de reproducerer makt (Bourdieu og Wacquant 1995, s. 153). Verken de dominerte eller de som dominerer er nødvendigvis klar over dette. Det er symbolsk makt i det at idrettsklubben er de som inviterer til deltakelse og tar i mot minoritetsjentene når de kommer. Men man kan si at minoritetsjentene også er i besittelse av symbolsk makt. Det er særlig politisk viktig for idretten å lykkes som inkluderingsarena for minoritetsjentene. Slik sett har minoritetsjentene en maktposisjon på feltet. De har makt over idretten gjennom at de kan bestemme seg for å være med, eller de kan velge å prioritere andre ting, som for eksempel å se på tv, som det fremgår i studien. Sett på denne måten blir noe av integreringen på minoritetsjentenes egne premisser. Minoritetsjentenes makt ligger i å fortelle idretten at deltakelse forutsetter at forholdene legges til rette på deres premisser.

Et viktig poeng er imidlertid at i følge minoritetsjentene er det mange minoritetsjenter som ikke selv bestemmer om de vil være med på idrett eller ikke. Det er det ofte foreldrene som gjør. Dette innebærer at det ikke er minoritetsjentene selv som alene bestemmer om de vil delta. Idretten som integrasjonsarena styrkes derfor i betydelig grad av minoritetene, selv når de anser at deltakelse på dette feltet er ønskelig for jentene, foreldrene og minoritetssamfunnene.

Disse tankene om makt kan være verdt å bygge videre på. Vi kan gjennom disse tankene kanskje forstå mer om minoritetsjentes møte med den organiserte idretten.

Samtidig fremkommer det i denne studien at minoritetsjentene opplever at hadde det ikke vært for idretten, så hadde de ikke vært de personene de er i dag. De understreker at idretten gir dem noe tilbake, og de anser idretten som viktig for barn og unges oppvekst. De opplever at idretten lærer barn om grunnleggende verdier som respekt og medmenneskelighet. I følge Strandbu (2002) knytter barn og unge verdifull kontakt med jevnaldrende og voksne gjennom idretten. Idretten er en sosial arena som fremmer kontakt, lek, moro, lagånd, samarbeid og mestring. Strandbu (2002) fremmer flere positive sider ved idrettens potensiale som integrasjonsarena, samtidig som hun stiller flere kritiske spørsmål knyttet til idrettens ansvar, evne og autoritet på dette feltet. Det drøftes blant annet barrierer for deltakelse, og stilles spørsmål til idrettens evner til å imøtekomme minoriteters religiøse og kulturelle behov. Dette er betimelige spørsmål som også andre i forskningsmiljøet har reist.

8.0 Oppsummering og konklusjon

Problemstillingen for denne studien *Hvordan kan den organiserte idretten som integrasjonsarena styrkes ut fra klubbenes og minoritetsjentenes opplevelse av denne?* er forsøkt besvart gjennom tre underliggende forskningsspørsmål:

1. Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten den organiserte idretten som en integrasjonsarena?
2. Hvordan opplever klubbledere og minoritetsjenter i idretten barrierer for minoritetsjentes idrettsdeltakelse?
3. Hva mener klubbledere og minoritetsjenter i idretten kan gjøres for å øke andelen minoritetsjenter i den organiserte idretten?

1. Resultatene fra studien viser at mine informanter har en klar oppfatning av at idretten kan fungere som en god integrasjonsarena. Man mener at arenaen kan fungere gjennom såkalt ”naturlig integrering” fordi likeverdigheten i idrettslige aktiviteter ideelt sett ikke gjør det nødvendig med andre retningslinjer. Imidlertid viser mine funn at effekten av idrett som integrasjonsarena vil styrkes gjennom lokale rollemodeller.

2. Idrett som integrasjonsarena berører en rekke forhold i lokalsamfunnet og i privatlivet til aktørene. Derfor er det heller ikke overraskende at det finnes en rekke barrierer for å sikre maksimal effekt av idretten i denne sammenheng. Funn i min studie fokuserer på forhold knyttet til skole, bydel og lokalpolitikk, trossamfunn, familie, økonomi, idrettsorganisasjonene og klubbene selv i tillegg til alle de veldokumenterte barrierer som er direkte knyttet til kultur og kjønn, og som også framkommer i min studie.

3. I tråd med alle barrierene som eksisterer for å skape full effekt av den organiserte idretten som integrasjonsarena, er det tilsvarende mange svar på spørsmålet om hva som kan gjøres bedre. Selv om det også trekkes fram mer ytre ting som politikk og økonomiske forhold for familier og klubber, er det interessant å se at mine informanter har størst fokus på det nære – miljøet i klubben, personlig kommunikasjon, nærheten til andre bydelsaktører og utdanning av egne ledere og trenere blant minoritetsungdommene. Alle understreker familienes sterke betydning på grunn av den store kulturkløften som eksisterer rundt det at jenter over hodet driver med idrett. På

dette punktet kan det vel heller ikke sies å ha framkommet veldig klare svar på hva som kan gjøres, men både det forhold at idrettslederne selv oppsøker familiene, og det forhold at foreldrene trekkes med til klubben, nevnes som tiltak som kan settes bedre i system.

8.1 Studiens begrensninger og videre forskning

En kvalitativ studie basert på et lite utvalg vil stort sett bli sett på som begrensning. Heller ikke funnene i denne studien kan statistisk generaliseres, noe som heller ikke var formålet, eller som hadde vært spesielt egnet gitt temaet.

Studien gir et innblikk i tre forskjellige idrettsklubber i Oslo og deres hverdag. Studien hadde kanskje blitt styrket dersom jeg hadde fordypet meg i én bestemt klubb, men samtidig hadde jeg mistet nyanser og variasjoner knyttet til de ulike forholdene klubbene driver under. Kanskje kunne jeg endt opp med en dypere forståelse av hva som fører til at en klubb eventuelt lykkes godt i integreringsarbeidet, men dette behøvde ikke ha spesielt stor overføringsverdi til andre klubber som jobber med problemstillingen i andre lokalmiljøer.

Det er i ettertid klart for meg at problemstillingen ”Hva er status for den organiserte idretten som integrasjonsarena for jenter med minoritetsbakgrunn, og hvilke tiltak kan iverksettes for å styrke denne?” er langt mer konkret enn hva studien har noen muligheter til å svare tilsvarende konkret på. Jeg har kommet så langt som jeg har gjort rede for i spørsmål 2 og 3 foran, og herfra starter arbeidet med utvikling av klubbenes, idrettens og politikernes konkrete tiltak.

Denne studien kan gi utspring til flere potensielle studier i mange retninger – sosiologisk, kulturbasert, politisk, organisasjonsteoretisk, markedsføring av non-profit organisasjoner og andre - alle temaene med ”idrett” foran seg.

Det viktigste for meg er å ha fått bekreftet at organisert idrett kan være en god integrasjonsarena, og at det er opp til nyutdannede kandidater fra blant annet Norges idrettshøyskole, å bruke hodet for å utvikle tiltak på et eller flere av de områdene som har blitt tydelige gjennom min studie og mine funn.

Referanser

Andersson, M. (2008). *Flerfarget idrett. Nasjonalitet, migrasjon og minoritet*. Bergen: Fagbokforlaget.

Bourdieu, P. og Wacquant L.J.D. (1995). *Den kritiske ettertanke*. Grunnlag for samfunnsanalyse. Oslo: Det Norske Samlaget.

Brochmann, Borchgrevink, Rogstad (2002): "Innledning i Brochmann, Borchgrevink, Rogstad: *Sand i maskineriet*. Oslo Gyldendal Akademisk.

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode* (2.utg). Oslo: Universitetsforlaget.

Doherty, A. (1999). *Managing Cultural Diversity in Sport Organizations: A Theoretical Perspective*. Journal of sport management, 13, 280-297. Human Kinetics Publishers, Inc.

Djuve, A. B. (1999). *Etniske minoriteter og de nordiske velferdsstatene*. Forskningsstiftelsen Fafo.

Foucault, M. (1999). *Diskursens orden*. Oslo: Spartacus.

Friberg, J.H. (2005). *Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo*. Oslo.

Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Polity Press.

Goffman, E. (1977). "The Arrangement Between the Sexes". Theory and society 4 (3):301-331.

Hagelund, A. (2003): *The importance of Being Decent. Political Discourse on Immigration in Norway 1970-2002*. Oslo: Unipax.

Hamburger, C. (1989): *Assimilasjon eller integration? Dansk innvandrerpolitikk og tyrkiske kvinner*. Århus: Forlaget Politica.

Hammer, O. (1989): *Den kulturelle utfordringen – at arbeide med indvandrere og flygtninge*. København: socialpolitisk Forlag.

Hovden, J. (2011). Kjønn og leiarskap i norsk idrett - kvinner i kjønnsklemme. I: Hanstad, D. V., Breivik, G., Sisjord, M. K., & Skaset, H. B., (Eds.). *Norsk Idrett indre spenning og ytre press* (s. 355-370). Oslo: Akilles. 1. utgave.

Idrettspolitisk dokument (2007-2011). *En åpen og inkluderende idrett*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Idrettspolitisk dokument (2011-2015). *Sammen skal vi gi idretts glede for alle*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Idrettspolitisk dokument (2015-2019). *Idrettspolitisk dokument 2015-2019*. Oslo: Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité.

Kleven, T. A. (2002). Begrepsoperasjonalisering. I. T. Lund (Red.), *Innføring i forskningsteori*. Oslo: Unipub forlag.

Kulturdepartementet (2013) *Rapport kom igjen jenter!* Oslo: Kulturdepartementet.

Kvale, S. og Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Lorentzen, J. og Muhleisen, W. (2006). *Kjønnsforskning: en grunnbok*. Oslo: Universitetsforlaget.

Mernissi, F. (1985). *Beyond the veil. Male-Female dynamics in Modern Muslim Society. Revised edition*. Bloomington og Indianapolis: Indiana University press.

NIF. (u.å.b). *Om tilskuddsordningen*. Hentet 24. April 2016 fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/inkludering-i-idrettslag/Tilskuddsordningen/>

NIF. (u.å.b). *Idrettspolitisk dokument*. Hentet 16. April 2016 fra Oslo idrettskrets (2014). *Rapport fra Oslo idrettskrets klubbtiltak Storby*. Oslo: Oslo idrettskrets.

Seippel, Ø. (2005). *Sport, Civil Society and Social Integration: The Case of Norwegian Voluntary Sport Organizations*. Journal of Civil Society. Vol. 1, No. 3, 247-265.

Seippel, Ø., Strandbu, Å., & Aaboen Sletten, M. (2011). *Ungdom og trening. Endring over tid og sosiale skillelinjer*. (Vol. Rapport nr 3/11). Oslo. NOVA – Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Sisjord, M. K., Fasting, K. og Sand, T. S. (2011). *Inkludering av ungdom med minoritetsbakgrunn i NIF-organisert idrett*. Tidsskrift for ungdomsforskning, 11(2):71-92.

St.meld. nr. 41 (1991-1992) *Om idretten. Folkebevegelse og folkeforlystelse*. Oslo: Kulturdepartementet.

St.meld. nr. 14 (1999-2000) *Idrettslivet i endring. Om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet*. Oslo: Kulturdepartementet.

Strandbu, Å., & Bakken, A. (2007). *Aktiv Oslo-Ungdom*. En studie av idrett, minoritetsbakgrunn og kjønn (pp.142). Oslo: NOVA - Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Strandbu, Å. (2006). *Idrett, kjønn, kropp og kultur: jenter med minoritetsbakgrunn møte med norsk idrett*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst velferd og aldring.

Strandbu, Å. (2005). *Uforenelige kroppskulturer? Minoritetsjenters tilpasning, refleksivitet og overskridelse*. Tidsskrift for ungdomsforskning 2005.

Strandbu, Å. (2002). Idrettens betydning som flerkulturell integrasjonsarena. I: Seippel, Ø. (red.). *Idrettens bevegelser. Sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn.* (s. 123-153) Oslo: Novus forlag.

Thorsen, K. T. og Rugkåsa, M. (1999). *Spør oss! En systematisering av islamsk kvinnegruppe i Norge og deres løsningsorienterte metoder i arbeid blant muslimske jenter og kvinner.* Oslo: DOXA Antropologisk Byrå. Doxarapport 1/99.

Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode.* Bergen: Fagbokforlaget.

Von der Lippe, G. (2001) *Idrett som kulturelle drama. Møteplasser i idrettssosiologi og idrettshistorie.* Cappelen Damm.

Walseth, K. (2011). Jenter med minoritetsbakgrunn i idretten - status og utfordringer. I: Hanstad, D. V., Breivik, G., Sisjord, M. K., & Skaset, H. B., (Eds.). *Norsk Idrett indre spenning og ytre press* (s. 355-370). Oslo: Akilles. 1. utgave.

Walseth, K. (2006). *Young Muslim Women and Sport: the Impact of Identity Work.* Leisure studies, 25, 75-96.

Walseth, K. (2015). *Sport within Muslim organizations in Norway: ethnic segregated activities as arena for integration.* Routledge, 1-22.

Walseth, K. & Strandbu, Å. (2014). *Young Norwegian-Pakistani women and sport: How does culture and religiosity matter?* European Physical Education Review, 20(4), 489-507.

West, C. & Zimmermann, D. H. (1987) *Doing Gender: Gender and society*, Vol. 1, No. 2.

Wilken, L. (2008). *Pierre Bourdieu.* Trondheim: Tapir Akademiske Forlag.

Wormnæs, O. (2005). *Om forståelse, tolkning og hermeneutikk*. I Kompendium: Blandingskompendium SPED4010 Vitenskapsteori og forskningsmetode. Oslo: Universitetet i Oslo.

Ødegård, G., Loga, J., Steen-Johnsen, K., & Ravneberg, B. (2014). *Fellesskap og forskjellighet*. Abstrakt forlag AS.

Ødegård, G., Bakken, A. & Strandbu, Å. (2016). *Ungdom og idrett i Oslo. Deltagelse, barrierer og endringer over tid*. NOVA – norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

Vedlegg

Vedlegg 1: Godkjent søknad fra NSD

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til aktuelle informanter

Vedlegg 3: Intervjuguide lederne

Vedlegg 4: Intervjuguide jentene

Vedlegg 1: Godkjent søknad fra NSD

Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS

NORWEGIAN SOCIAL SCIENCE DATA SERVICES

Harald Hårfagres gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Åse Strandbu
Seksjon for kultur og samfunn Norges idrettshøgskole
Postboks 4014 Ullevål stadion
0806 OSLO

Vår dato: 20.08.2015

Vår ref: 44137 / 3 / LT

Deres dato:

Deres ref:

TILBAKEMELDING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 04.08.2015. Meldingen gjelder prosjektet:

<i>44137</i>	<i>Deltakelse i idrett og samfunn - organisert idrett som integreringsfaktor</i>
<i>Behandlingsansvarlig</i>	<i>Norges idrettshøgskole, ved institusjonens øverste leder</i>
<i>Daglig ansvarlig</i>	<i>Åse Strandbu</i>
<i>Student</i>	<i>Roselind Slettemark Westbye</i>

Personvernombudet har vurdert prosjektet, og finner at behandlingen av personopplysninger vil være regulert av § 7-27 i personopplysningsforskriften. Personvernombudet tilrår at prosjektet gjennomføres.

Personvernombudets tilråding forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, ombudets kommentarer samt personopplysningsloven og helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/skjema.html>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://pvo.nsd.no/prosjekt>.

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 15.06.2016, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Katrine Utaaker Segadal

Lis Tenold

Kontaktperson: Lis Tenold tlf: 55 58 33 77

Vedlegg: Prosjektvurdering

Dokumentet er elektronisk produsert og godkjent ved NSDs rutiner for elektronisk godkjenning.

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svarva@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uit.no

Formålet med prosjektet er å fremskaffe kunnskap som kan sette søkelys på hvorfor jenter med minoritetsbakgrunn faller utenfor den organiserte idretten, og se på hva som kan gjøres for å snu denne trenden..

Utvalget omfatter ledere og trenere i idrettsklubber samt noen minoritetsungdommer (16 år og eldre) som er medlem av klubben. Prosjektleder oppretter selv kontakt med klubber. Personvernombudet forutsetter at førstegangskontakt til ungdommene skjer gjennom leder/trener.

Utvalget informeres skriftlig om prosjektet og samtykker til deltakelse. Informasjonsskrivet (til ungdommene) mottatt 19.08.2015 finner personvernombudet tilfredsstillende.

Det behandles sensitive personopplysninger om etnisk bakgrunn eller politisk/filosofisk/religiøs oppfatning, jf. personopplysningsloven § 2 punkt 8 a).

Personvernombudet legger til grunn at forsker etterfølger Norges idrettshøgskole sine interne rutiner for datasikkerhet. Dersom personopplysninger skal lagres på mobile enheter, bør opplysningene krypteres tilstrekkelig.

Forventet prosjektslutt er 15.06.2016. Ifølge prosjektmeldingen skal innsamlede opplysninger da anonymiseres. Anonymisering innebærer å bearbeide datamaterialet slik at ingen enkeltpersoner kan gjenkjennes. Det gjøres ved å:

- slette direkte personopplysninger (som navn/koblingsnøkkel)
- slette/omskrive indirekte personopplysninger (identifiserende sammenstilling av bakgrunnsopplysninger som f.eks. bosted/arbeidssted, alder og kjønn)
- slette digitale lyd-/bilde- og videoopptak

Forespørsel om å delta i intervju i forbindelse med en masteroppgave

Mitt navn er Frøy Roselind Slettemark Westbye og jeg er masterstudent ved Norges idrettshøgskole. Jeg holder nå på med den avsluttende masteroppgaven og vil i den forbindelse se nærmere på hvordan idrettsklubber tar stilling til utfordringene med å inkludere jenter med minoritetsbakgrunn i den norske organiserte idretten. Jeg er interessert i å finne ut hva slags meninger, hendelser og erfaringer klubbene sitter inne med, og hva som karakteriserer klubbene som lykkes med å inkludere disse jentene vi ofte ser faller utenfor.

Jeg vil intervju hovedsakelig ledere i noen forhåndsbestemte klubber som har lyktes i inkluderingen av jenter med minoritetsbakgrunn. Jeg er interessert i å finne ut av hva klubbene har gjort som har bidratt til deres suksess. Spørsmålene vil blant annet fokusere på hvordan klubbene arbeider med rekruttering generelt, og rekruttering av innvandrerungdom og innvandrerjenter spesielt, hva utfordringene er og hva som skal til for at påkrevde endringer skal skje.

Derfor er jeg er interessert i å intervju nettopp deg for å finne ut av ditt synspunkt og opplevelse av hvordan din klubb jobber med inkludering. Spørsmålene vil blant annet fokusere på hvordan du mener klubben arbeider med rekruttering generelt, og rekruttering av innvandrerungdom og innvandrerjenter spesielt, hva du mener utfordringene er, og hva du mener skal til for at påkrevde endringer skal skje.

Jeg vil bruke båndopptaker og ta notater mens vi snakker sammen. Intervjuet vil ta omtrent en time, og vi blir sammen enige om tid og sted.

Det er frivillig å delta i studien og du kan når som helst trekke deg, uten å begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle opplysninger om deg bli slettet. Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Det er kun meg og min veileder som vil ha tilgang til personopplysningene, og studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD). Opplysningene anonymiseres og opptakene slettes når oppgaven er ferdig, innen utgangen av 2016.

Dersom du har lyst til å delta i studien, er det fint om du skriver under på den vedlagte samtykkeerklæringen og sender den til meg.

Hvis du har spørsmål til studien kan du ringe meg på 48254391, eller sende en e-post til roselindwestbye@gmail.com. Du kan også kontakte min veileder Åse Strandbu ved Norges Idrettshøyskole på e-post: ase.strandbu@nih.no.

Med vennlig hilsen

Frøy Roselind Slettemark Westbye

Einars vei 2

0575 Oslo

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt skriftlig informasjon og er villig til å delta i studien.

Signatur Telefonnummer

Vedlegg 3: Intervjuguide lederne

Intervjuguide for masterprosjekt - lederne

Den organiserte idretten og minoritetsjenters deltakelse

En kvalitativ studie av den organiserte idrettens rolle som integrasjonsarena for jenter med minoritetsbakgrunn

BAKGRUNN

1. Hva er din stilling?
2. Hvor lenge har du jobbet i klubben?
3. Hvorfor søkte du jobb i klubben?
4. Har du drevet med noe idrett selv?

GENERELT OM KLUBBEN

5. Hvilke idretter tilbyr dere?
6. Hvor mange lag?
7. Hvilke aldersgrupper?
8. Hvordan er fordelingen blant kjønn? 50/50?
9. Har du egne barn som trener i klubben?
10. Hvordan vil du si at miljøet i klubben?
11. Har klubben et mål? Hva er det i såfall?
12. Hvordan ser du for deg klubben om 10 år?

MINORITETSUNGDOM

13. Hvor mange ungdom med minoritetsbakgrunn trener her?
14. Hva trener de? Hvilke grupper?
15. Hvor mange av de er jenter?
16. Hvor aktive er jentene med minoritetsbakgrunn sammenlignet med majoriteten?
17. Opplever klubben særskilte når det gjelder jenter med minoritetsbakgrunn?
18. Hvordan tas jentene med minoritetsbakgrunn imot av de andre på laget?
19. Hvordan tar klubben imot ungdom med minoritetsbakgrunn? Noe spesielt sammenlignet med majoriteten, eller er det likt?
20. Hvordan tror du ungdom med minoritetsbakgrunn føler seg hos dere?
21. Gjøres det noe spesielt for at minoritetsjentene skal føle seg trygge?

REKRUTTERING

22. Hvordan arbeider klubbene med rekruttering generelt og rekruttering av minoritetsungdom og minoritetsjenter spesielt?
23. Når det kommer til integrering – hva er din klubbs sterke og svake sider?
24. Hvor mye tid settes av til rekrutteringsarbeidet?
25. Hvordan har rekrutteringsarbeidet i klubben utviklet seg i den senere tid?
26. Hvor tror du din klubb står med tanke på rekrutteringsarbeidet sammenlignet med andre klubber?
27. Hvordan føler du rekrutteringsarbeidet går?

FREMTIDEN

28. Hva mener klubben må gjøres for å få med flere minoritetsjenter?
29. Hva mener du må gjøres for å få med flere minoritetsjenter?
30. Hva er utfordringene innad i klubben for å øke andelen minoritetsjenter?
31. Hva tror du er utfordringene for minoritetsjentene selv?
32. Hva må til for at påkrevde endringer skal kunne skje? (kulturen i klubben?)
33. Dere er en klubb som lykkes bedre enn andre klubber, hva tror du er grunnen til det?
34. Hva kan de andre lære av dere?
35. Hva kan dere bli bedre på?

Vedlegg 4: Intervjuguide jentene

Intervjuguide for masterprosjekt - jentene

Den organiserte idretten og minoritetsjenters deltakelse

En kvalitativ studie av den organiserte idrettens rolle som integrasjonsarena for jenter med minoritetsbakgrunn

BAKGRUNN

1. Hvor gammel er du?
2. Hvor lenge har du spilt/jobbet i klubben?
3. Har du spilt i andre klubber tidligere?
4. Hvilken idrett drev/driver du med?
5. Jobber du her? I så fall, hva er din stilling?

GENERELT OM KLUBBEN

6. Hvordan vil du si at miljøet i klubben er?
7. Hvordan trives du her?
8. Hva er bra her/hva er eventuelt dårlig?
9. Hvordan føler du at klubben tar i mot jenter med minoritetsbakgrunn? Noe spesielt sammenlignet med majoriteten, eller er det likt?
10. Hvordan føler du at du ble du tatt i mot av klubben for første gang?
11. Hvordan tror du barn og ungdom trives her?
12. Gjøres det noe spesielt for at minoritetsjentene skal føle seg trygge?

IDRETTSLAGET

13. Hvordan er laget du spiller på/er trener for, fordelt blant minoriteter? Hvor kommer de fra? (norske, somaliere, afghanere osv.). Hvem er det flest av?
14. Hvor aktive er jentene på laget? Er det noe forskjell på aktivitetsnivået mellom jentene med minoriteter og de norsk etnisk jentene?
15. Er dere en jentegjeng hvor alle begynte å spille samtidig?
16. Hvordan tas eventuelt nye lagspillere i mot av de andre på laget?
17. Hvordan følte du at du ble tatt i mot av laget første gang?
18. Får dere trene og spille kamp i hva dere vil eller er det regler?

REKRUTTERING

19. Hva er ditt inntrykk av hvordan klubben arbeider med rekruttering generelt, og rekruttering av minoritetsungdom og minoritetsjenter spesielt?
20. Hvordan ble du rekruttert første gang?
21. Hva i klubbens rekrutteringsarbeid synes du er mest nyttig?
22. Tror du det er enklere å bli rekruttert i dag enn det det var tidligere?
23. Hvor tror du din klubb står med tanke på rekrutteringsarbeidet sammenlignet med andre klubber?
24. Når det kommer til integrering – hva er din klubbs sterke og svake sider?
25. Hvis du hadde hatt mere makt i klubbens styre hva ville du ha endret på? Si 3 ting du ville ha endret på hvis du hadde hatt muligheten i møte med minoritetsjenter.

FREMTIDEN

26. Hva mener du må gjøres for å få enda flere minoritetsjenter med i idretten?
27. Hva er utfordringene innad i klubben for å øke andelen minoritetsjenter?
28. Hva tror du er utfordringene for minoritetsjentene selv?
29. Hva må til for at påkrevde endringer skal kunne skje? (kulturen i klubben?)
30. Dere er en klubb som lykkes bedre enn andre klubber i å rekruttere jenter med minoritetsbakgrunn, hva tror du er grunnen til det?
31. Hva kan de andre klubbene lære av dere?
32. Hva kan dere bli bedre på?
33. Hvordan ser du for deg klubben om 10 år?
34. Hvorfor fortsetter du å trene/jobbe her?
35. Hva er planen videre?

